

S T Y R E T

har møte (Zoom-møte)

Torsdag 7.mai 2020, kl. 09.00 – 14.15

-
- S-sak 25/20 Høring NOU 2020: 3 Ny lov om universiteter og høyskoler - uttalelse fra NTNU**
Notat
- S-sak 26/20 Stortingsmelding om god styring av universiteter og høyskoler - uttalelse fra NTNU**
Notat
- S-sak 27/20 HMS Årsrapport 2019**
Notat / kfr S-sak 18/20
- S-sak 28/20 Studentombudets årsrapport for 2019**
Notat / kfr S-sak 19/20
- S-sak 29/20 Personvernombudets årsrapport for 2019**
Notat
- S-sak 30/20 Protokoll fra styrets møte 7.5.2020**

Orienteringer:

- O-sak 12/20 Rektors orienteringer**
- O-sak 13/20 Økonomiske konsekvenser – koronasituasjonen – orientering om situasjonen pr d.d.**
Notat
- O-sak 14/20 Planinitiativ for prosjektet NTNU Campussamling**
Notat
- O-sak 15/20 Status for implementering av NTNUs Internasjonal handlingsplan 2018 – 2021**
Notat

* * * * *

Sakskart, saker og protokoller for styrets møter legges ut på
<https://www.ntnu.no/adm/styret>

Saksansvarlig: Bjarne Foss
Saksbehandler : Morten Størseth
20.04.2020

NOTAT

Til: Styret
Fra: Rektor

Om: Høring NOU 2020: 3 Ny lov om universiteter og høyskoler – Uttalelse fra NTNU

Tilråding:

Styret gir rektor fullmakt til å ferdigstille NTNUs innspill med bakgrunn i styrets diskusjon.

Bakgrunn

NTNU har mottatt [NOU 2020: 3 Ny lov om universiteter og høyskoler](#) på alminnelig høring (vedlegg). Høringsfrist er 5 juni, utsatt fra opprinnelig 22. mai. Intern høringsfrist ved NTNU er 30 april. At høringsfristen ble endret er et uttrykk for en erkjennelse av at det er krevende for mange høringsinstanser å komme med innspill gitt situasjonen man er i. Slik er det også for NTNU.

Universitets- og høyskolelovutvalgets mandat har vært å foreta en helhetlig gjennomgang og vurdering av regelverket for universiteter og høyskoler, og regelverket for studentvelferd. Målet med arbeidet har vært å utforme et regelverk som tydelig beskriver ansvar, rettigheter og plikter, både for universitetene og høyskolene og for studenter og ansatte. Utvalget foreslår en ny universitets- og høyskolelov, som er ment å erstatte dagens lov. Utvalget har foretatt en vurdering av alle sider av loven, og foreslår flere endringer.

Utvalgets arbeid er omfattende. Hovedendringene ligger i vedlagte presentasjon fra utvalgslederen. Høringsrunden åpner også for å foreslå andre endringer enn de utvalget har pekt på.

Forslag til lov om universiteter og høyskoler (Universitets- og høyskoleloven)	
Kapittel 1 Formål og virkeområde Kapittel 2 Virksomhet og ansvar Kapittel 3 Organisering og ledelse ved statlige institusjoner Kapittel 4 Organisering og ledelse ved private institusjoner Kapittel 5 Private universiteter og høyskoler – økonomisk tilsyn med mer Kapittel 6 Opptak til høyere utdanning Kapittel 7 Læringsmiljø og studentrepresentasjon Kapittel 8 Undervisning, vurdering, sensur, klage og utstedelse av vitnemål	Kapittel 9 Godkjenning av høyere utdanning Kapittel 10 Sanksjoner ved uønsket adferd Kapittel 11 Ansettelser Kapittel 12 Institusjonens klagenemnd og nasjonale klageorgan Kapittel 13 Behandling av personopplysninger Kapittel 14 NOKUT Kapittel 15 Akkreditering av institusjoner og studietilbud Kapittel 16 Avsluttende bestemmelser

Rektors vurdering er at det ville være svært krevende å skulle gå gjennom hele forslaget til ny lov i styremøtet. Vi foreslår at NTNUs styre konsentrerer diskusjonen omkring noen hovedtema. Vi foreslår at følgende tema blir diskutert.

Kapittel 1 Formål og virkeområde

Dette er et nytt kapittel i loven som slår fast formålet med universiteter og høyskoler

Kapittel 2 i Virksomhet og ansvar

Under dette kapitlet ligger tema som oppgavene til institusjonene, institusjonenes og de ansattes faglig frihet og ansvar, og Kongen/departementets mulighet til å fastsette hvilke grader en institusjon kan gi, nasjonale rammeplaner m.m.

Kapittel 3 Organisering og ledelse ved statlige institusjoner

Under dette kapitlet ligger tema som styrets ansvar, oppgaver, sammensetting saksbehandling og instruks. Valg og oppnevning av styret. Rektors rolle. Muligheter for å velge rektor m.m.

Kapittel 8 Undervisning, vurdering, sensur, klage og utstedelse av vitnemål

Under dette kapitlet ligger tema som gjennomføring av eksamen og sensur, klagemuligheter og rett til begrunnelse.

Kapittel 11 Ansettelser

Under dette kapitlet ligger tema som sakkyndig bedømming og innstilling i undervisnings- og forskerstillinger, midlertidig ansettelse, ansettelse på åremål, likestilling m.m.

Før styremøtet vil saken ha blitt diskutert i dekanmøte og i SESAM. Den interne høringsfristen ved NTNU er 30.4. Rektor ønsker å presentere en samlet framstilling basert på innspill fra hele organisasjonen på styremøtet. I møtet vil det bli lagt frem en presentasjon med forslag til hovedinnhold og -retning på NTNUs innspill med særlig vekt på de foreslåtte kapitlene. Rektor ber om fullmakt til å ferdigstille NTNUs innspill basert på diskusjonen i styret.

Vedlegg:

Høringsbrev

Presentasjon fra utvalgsleder

Ifølge liste

Deres ref

Vår ref
20/1090-1

Dato
18. februar 2020

Høring NOU 2020: 3 Ny lov om universiteter og høyskoler

Vi viser til utredningen NOU 2020: 3 *Ny lov om universiteter og høyskoler* som ble avgitt 13. februar 2020. Utredningen er publisert på regjeringens hjemmesider: [NOU 2020: 3](#). Vi sender med dette utredningen på alminnelig høring.

Utredningen er avgitt av et utvalg som har foreslått ny lov om universiteter og høyskoler. Departementet vil vurdere utvalgets forslag og høringsuttalelsene, og tar sikte på at regjeringen kan fremme forslag til ny universitets- og høyskolelov våren 2021. Departementet vil se arbeidet med ny lov i sammenheng med stortingsmeldingen om styringen av universitets- og høyskolesektoren og innspill til denne.

Vi ønsker at høringsuttalelsene struktureres i tråd med utvalgets forslag til ny lov. Vi ønsker også at høringsinstanser som ikke deler utvalgets vurderinger, kommer med konkrete forslag til lovtekst.

Alle som ønsker det, kan gi høringsuttalelse ved bruk av den digitale løsningen på regjeringens hjemmesider: www.regjeringen.no/id2690685. Høringsuttalelsene er offentlige og vil bli publisert på regjeringens hjemmesider.

Vi ber om høringsuttalelser innen 22. mai 2020.

Med hilsen

Lars Vasbotten (e.f.)
avdelingsdirektør

Erling H. Dietrichson
fagdirektør

Dokumentet er elektronisk signert og har derfor ikke håndskrevne signaturer

Adresseliste

Akademiet for yngre forskere			
Akademikerforbundet	Tollbugata 35	0157	OSLO
Akademikerne	Fridtjof Nansens plass 6	0160	OSLO
Ansgar Teologiske Høgskole	Fredrik Fransons vei 4	4635	KRISTIANSAND S
Arbeids- og sosialdepartementet	Postboks 8019 Dep	0030	OSLO
Arbeidsgiverforeningen Spekter	Pb. 7052 Majorstuen	0306	OSLO
Arkitektur- og designhøgskolen i Oslo	Postboks 6768 St. Olavs plass	0130	OSLO
Association of Norwegian Students Abroad	Storgt. 19	0184	OSLO
Association of Norwegian Students Abroad	Storgt. 19	0184	OSLO
Atlantis Medisinske Høgskole	Postboks 4290 Nydalen	0402	OSLO
Audiografforbundet			
Barne- og familiedepartementet	Postboks 8036 DEP	0030	OSLO
ungdoms- og familiedirektoratet Barne-	Postboks 6299 Etterstad	0603	OSLO
Barratt Due musikk institutt	Postboks 5344 Majorstuen	0304	OSLO
Bergen Arkitekt høgskole	Postboks 39	5841	BERGEN
Bjørknes høyskole	Lovisenberggt. 13	0456	OSLO
Datatilsynet	Postboks 458 Sentrum	0105	OSLO
De nasjonale forskningsetiske komiteene	Kongens gate 14	0153	OSLO
Delta	Pb. 9202 Grønland	0134	OSLO
Den norske Forleggerforening			
Direktoratet for internasjonalisering og kvalitetsutvikling i høyere utdanning	Postboks 1093	5809	BERGEN
Dronning Mauds Minne Høgskole for barnehagelærerutdanning	Thronnd Nergaards veg 7	7044	TRONDHEIM
Elevorganisasjonen	Kolstadgata 1	0652	OSLO
Finansdepartementet	Postboks 8008 Dep	0030	OSLO

Fjellhaug Internasjonale Høgskole	Sinsenvn. 15	0572	OSLO
Forandringsfabrikken			
Forskerforbundet	Postboks 1025 Sentrum	0104	OSLO
Forskningsinstituttene	Postboks 5490	0305	OSLO
Fellesarena	Majorstua		
Forsvarets høgskole	Postboks 800, Postmottak	2617	LILLEHAMMER
Forsvarsdepartementet	Postboks 8126 Dep.	0032	OSLO
Handelshøyskolen BI		0442	OSLO
Helse Midt-Norge RHF	Postboks 464	7501	STJØRDAL
Helse Nord	Postboks 1445	8038	BODØ
Helse- og omsorgsdepartementet	Postboks 8011 Dep	0030	OSLO
Helse Sør-Øst RHF	Postboks 404	2303	HAMAR
Helse Vest RHF	Postboks 303 Forus	4066	STAVANGER
Hovedorganisasjonen Virke	Boks 2900 Solli	0230	OSLO
Høgskolen i Innlandet	Postboks 400	2418	ELVERUM
Høgskolen i Molde	Postboks 2110	6402	MOLDE
vitenskapelig høgskole i logistikk			
Høgskolen i Østfold		1757	HALDEN
Høgskulen for landbruk og bygdeutvikling	Arne Garborgsveg 22	4340	BRYNE
Høgskulen i Volda	Postboks 500	6101	VOLDA
Høgskulen på Vestlandet	Postboks 7030	5020	BERGEN
Høyskolen for Dansekunst	Marstrandgata 8	0566	OSLO
Høyskolen for Ledelse og Teologi	Micheletsvei 62	1368	STABEKK
Høyskolen Kristiania			
Innovasjon Norge			
Integrerings- og mangfoldsdirektoratet	Postboks 212 Sentrum	0103	OSLO
Justis- og beredskapsdepartementet	Postboks 8005 Dep	0030	OSLO
Klima- og miljødepartementet	Postboks 8013 Dep	0030	OSLO
Komite for kjønnsbalanse og mangfold i forskning			
Kommunal- og moderniseringsdepartementet	Postboks 8112 Dep	0032	OSLO
Kompetanse Norge	Postboks 236 Sentrum	0103	OSLO

Kriminalomsorgens utdanningssenter			
KS	Postboks 1378 Vika	0114	OSLO
Kulturdepartementet	Postboks 8030 Dep	0030	OSLO
Kunsthøgskolen i Oslo	Postboks 6853 St Olavsplass	0130	OSLO
Landbruks- og matdepartementet	Postboks 8007 Dep	0030	OSLO
Landsorganisasjonen i Norge	Youngsgate 11	0181	OSLO
Likestillings- og diskrimineringsombudet	Postboks 9297 Grønland	0134	OSLO
Lovisenberg diakonale høgskole	Lovisenberggaten 15 B	0456	OSLO
MF vitenskapelig høyskole for teologi religion og samfunn	Postboks 5144 Majorstua	0302	OSLO
Musikkteaterhøgskolen	Trondheimsveien 137	0570	OSLO
Nasjonalt fagskoleråd			
Nasjonalt organ for kvalitet i utdanningen	Postboks 578	1327	LYSAKER
NLA Høgskolen	Postboks 74	5812	BERGEN
Nord studentsamskipnad	Postboks 1490	8049	BODØ
Nord universitet	Postboks 1490	8049	BODØ
Norges arktiske studentsamskipnad	Teorifagbygget Hus 2	9037	TROMSØ
Norges forskningsråd	Postboks 564	1327	LYSAKER
Norges Handelshøyskole	Helleveien 30	5045	BERGEN
Norges idrettshøgskole	Postboks 4014 Ullevål Stadion	0806	OSLO
Norges Ingeniør- og Teknologorganisasjon	Postboks 9100 Grønland	0133	OSLO
Norges miljø- og biovitenskapelige universitet	Postboks 5003	1432	ÅS
Norges musikkhøgskole	Postboks 5190 Majorstua	0302	OSLO
Norges teknisk- naturvitenskapelige universitet		7491	TRONDHEIM
Noroff høyskole	Postboks 2544	4678	KRISTIANSAND
Norsk barnebokinstitutt	Postboks 2674 Solli	0203	OSLO
Norsk Gestaltinstitutt AS Høgskole	Pilestredet 75C	0354	OSLO

Norsk høgskole for helhetsterapi	Husvikveien 105	3113	TØNSBERG
Norsk presseforbund	Postboks 46, Sentrum	0101	OSLO
Norsk studentorganisasjon	Holbergs gate 1	0166	OSLO
Norsk tjenestemannslag	Møllergata 10	0179	OSLO
Nærings- og fiskeridepartementet	Postboks 8090 Dep	0032	OSLO
Næringslivets Hovedorganisasjon	P.b. 5250 Majorstua	0303	OSLO
Olje- og energidepartementet	Postboks 8148 Dep.	0033	OSLO
Organisasjon for norske fagskolestudenter			
Oslo kommune	Rådhuset	0037	OSLO
OsloMet – storbyuniversitetet			
Politihøgskolen	Postboks 5027 Majorstuen	0301	OSLO
Regelrådet for næringslivet			
Riksrevisjonen	Postboks 6835 St. Olavs plass	0130	OSLO
Sametinget	Ávjovárgeaidnu 50	9730	KARASJOK
Samferdselsdepartementet	Postboks 8010 Dep	0030	OSLO
Samisk høgskole	Hánnoluohkká 45	9520	KAUTOKEINO
Samskipnadsrådet	c/o SiO, Postboks 94 Blindern	0314	OSLO
Sex og politikk			
Simula Research Laboratory AS	Postboks 134	1325	LYSAKER
Skrivekunstakademiet	Georgernes Verft	5011	BERGEN
Spillavhengighet Norge			
Statens lånekasse for utdanning	Postboks 430 Alnabru	0614	OSLO
Statens råd for likestilling av funksjonshemmede	Postboks 8113 Dep	0032	OSLO
Steinerhøgskolen	Professor Dahls gate 30	0260	OSLO
Steinerskoleforbundet	Prof. Dahlsgt. 30	0260	OSLO
Stipendiatorganisasjonene i Norge	Postboks 552 Sentrum	0105	OSLO
Studentsamskipnaden i Agder	Postboks 1864 Gimle	4686	KRISTIANSAND S
Studentsamskipnaden i Gjøvik Ålesund og Trondheim	Postboks 2460	7005	TRONDHEIM

Studentsamskipnaden i Indre Finnmark	Hannoluohkka 45	9520	KAUTOKEINO
Studentsamskipnaden i Innlandet	Gudbrandsdalsvegen 350	2624	LILLEHAMMER
Studentsamskipnaden i Molde	Postboks 2110	6402	MOLDE
Studentsamskipnaden i Oslo og Akershus	Postboks 94 Blindern	0314	OSLO
Studentsamskipnaden i Stavanger	Postboks 8600 Forus	4036	Stavanger
Studentsamskipnaden i Sørøst-Norge			
Studentsamskipnaden i Volda	Postboks 278	6101	VOLDA
Studentsamskipnaden i Østfold		1757	HALDEN
Studentsamskipnaden i Ås		1432	ÅS
Studentsamskipnaden på Vestlandet			
Studieforbundet Solidaritet UNINETT AS	Postboks 4769 Sluppen	7465	TRONDHEIM
Unio	Stortingsgata 2	0158	OSLO
Unit - Direktoratet for IKT og fellestjenester i høyere utdanning og forskning	Abels gate 5A	7030	TRONDHEIM
Universell			
Universitetet i Agder	Serviceboks 422	4604	KRISTIANSAND S
Universitetet i Bergen	Postboks 7800	5020	BERGEN
Universitetet i Oslo	Postboks 1072 Blindern	0316	OSLO
Universitetet i Stavanger		4036	STAVANGER
Universitetet i Sørøst-Norge	Postboks 235	3603	KONGSBERG
Universitetet i Tromsø – Norges arktiske universitet		9019	TROMSØ
Universitets- og høgskolerådet	Stortorvet 2	0155	OSLO
Universitetssenteret på Svalbard	Postboks 156	9170	LONGYEARBYEN
Utdanningsdirektoratet	Postboks 9359 Grønland	0135	OSLO
Utenriksdepartementet	Postboks 8114 Dep	0032	OSLO

VID vitenskapelige høyskole	Postboks 184 Vinderen	0319	OSLO
Yrkesorganisasjonenes Sentralforbund	Postboks 9232 Grønland	0134	OSLO

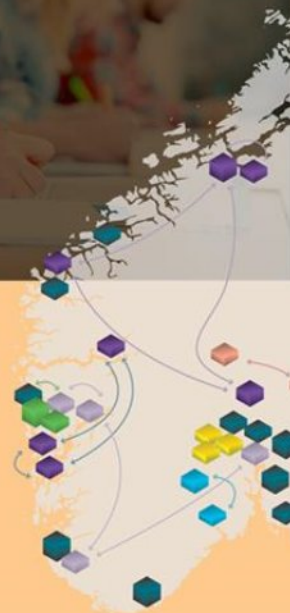

Universitets- og høgskolelovutvalget

NOU 2020: 3 –
overrekkeelse til statsråd Henrik Asheim

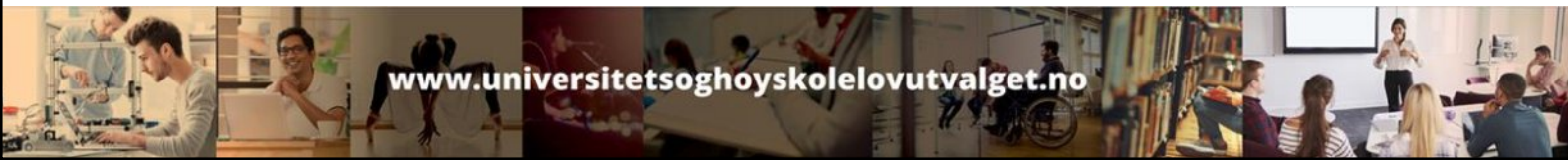
Utvalgsleder Helga Aune
13. februar 2020

Oppnevning og sammensetni

- Oppnevnt av Kongen i statsråd 22. juni 2018
- Medlemmer:

Helga Aune (leder), partner, advokat EY Ad
Sunniva Bragdø-Ellenes, førsteamanuensis
Stine Jørgensen, vicedirektør Styrelsen for
Britt Elin Steinveg, kommunedirektør Trom
Irene Dahl Andersen, klinikkssjef Sykehuset
Karl Harald Søvig, dekan og professor juss,
Kjell Magne Mælen, instituttleder ved kun:
Dag Olav Hessen, professor biologi, UiO
Haakon Riekeles, samfunnsøkonom, Civita
Sofie Carlsen Bergstrøm, student

Mandat

- Helhetlig gjennomgang og vurdering av regel og høyskoler, og studentvelferd
- Lovutvalget skal foreslå:
 - Ny lov for universiteter og høyskoler
 - Endringer i forskriftene gitt med hjemmel
 - Endringer i studentsamskipnadsloven og -

"Et regelverk som tydelig beskriver ansvar, både for universitetene og høyskolene, og t

Arbeidet

- 16 utvalgsmøter
- Innspillsmøter og dialog med sektoren
- Innspill på nettsiden

Mulighetsstudie - desember 2019

Universiteter og høyskoler skal være forvaltningsorganer organisert etter særlov

Historie

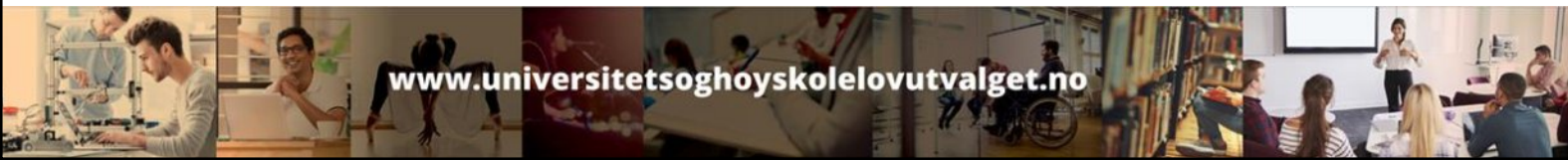
- Lov av 1993
- Lov av 2003

To anner

- Filmir
- Lovfe

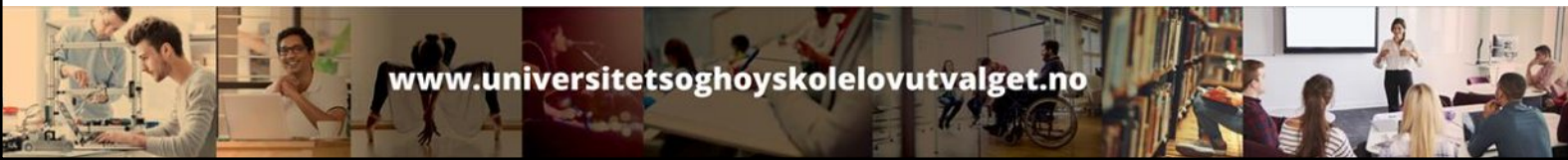
Rappor

utdann

Prinsipper for utvalgets arbeid

- En lov for fremtiden
- Bærekraft
- Akademisk frihet
- Gratisprinsippet
- Rettssikkerhet
- Autonomi

Utviklingstrekk for fremtiden

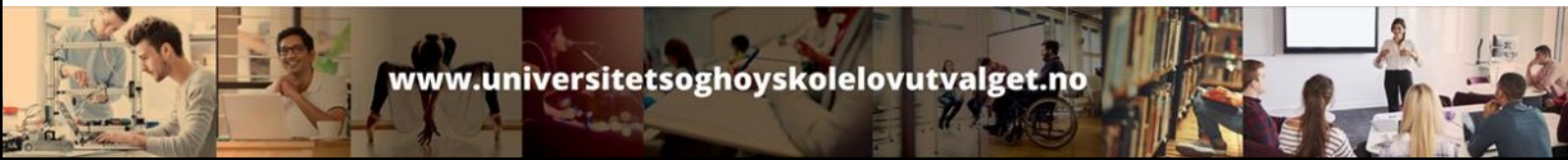
Læring hele livet

Åpen forskning

Forventning til sektoren om bidrag til samfunn

FNs **bærekraftutvikling** og Parisavtalen

Polarisering og **mistro til vitenskap**

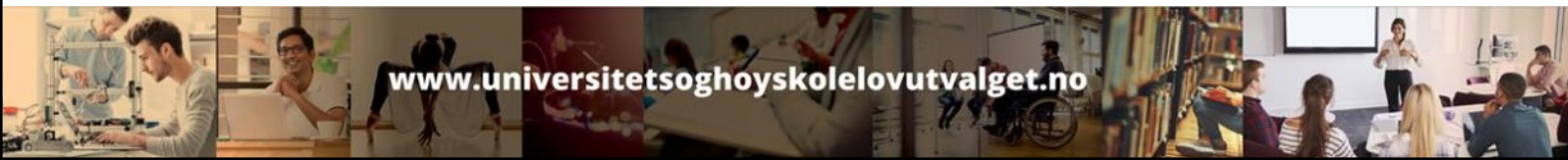
Utvalget har vurdert

- Samfunnsoppdraget: bærekraft inn i formåls
- Den akademiske friheten: Ansatte som benyt
friheten i sitt arbeid skal vernes av sin arbeid

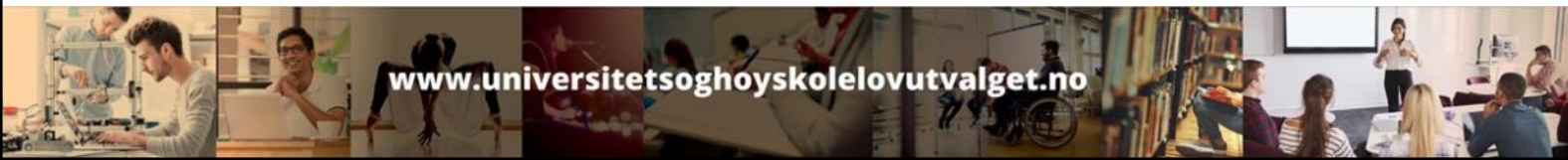
Vår målsetting har vært:

- Mer brukervennlig lov
- Styrke studentenes rettssikkerhet
- Tilrettelegge for kvalitet
- Endringer i ledelsesmodell

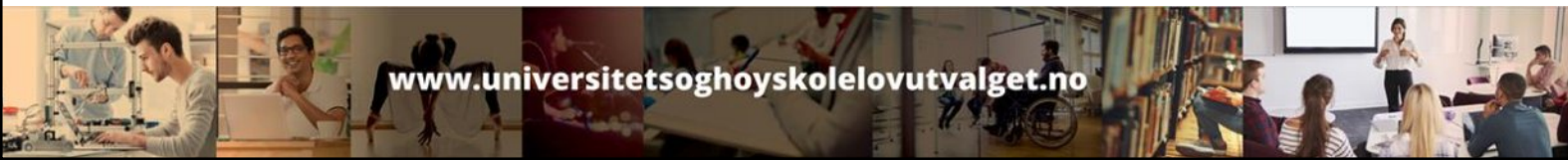
Mer brukervennlig lov

- Struktur, pedagogisk fremstilling
- Klart språk - fremme rettssikkerhet for stu
- Modernisering, urnevalg/elektronisk valg
- Lik behandling av private og statlige instit

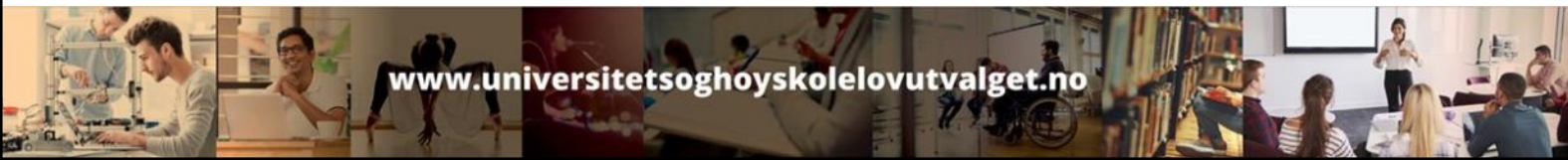
Styrke studentenes rettssikkerhet

- Krav om to sensorer ved alle eksamener
- Blind sensur fjernes, sikrer reell overprøving av karaktervedtak, dvs. forvaltningslovens alminnelige prinsipper gjelder
- Sensur innen 15 virkedager etter klagefrist
- Studentombudets mandat inn i loven, inkludert
- Studentorgan og studentenes rett til å bli hørt

Studentene forts.

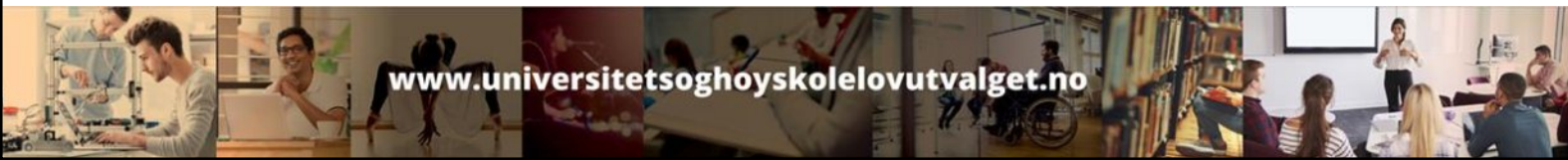
- Rett til å bortvise student med forstyrrende atferd
- Skikkethetsvurdering innføres som krav også for videreutdanning knyttet til grunnutdanning
- Klage på andre vedtak enn eksamen: videreføring av klagesystemer for klagebehandling. Presisering av klageprosedur, opprettelse av lokal klagenemnd, innretning nærmest mulig
- Flere institusjoner kan samarbeide om en felles klageprosedur

Studentene forts.

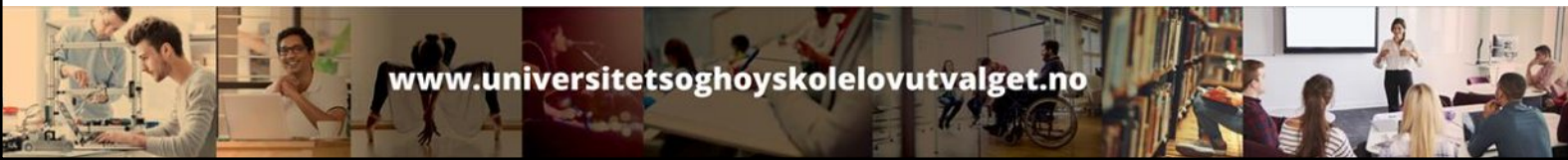
Opptaksreglene:

- Reglene om generell studiekompetanse videregående
- Fjerner øvre aldersgrense på 24 år ved søknad om generell studiekompetanse
- Fjerner kravet om særskilt vurdering i opptak
- Fjerner hjemmel til å gi tilleggspoeng til det u

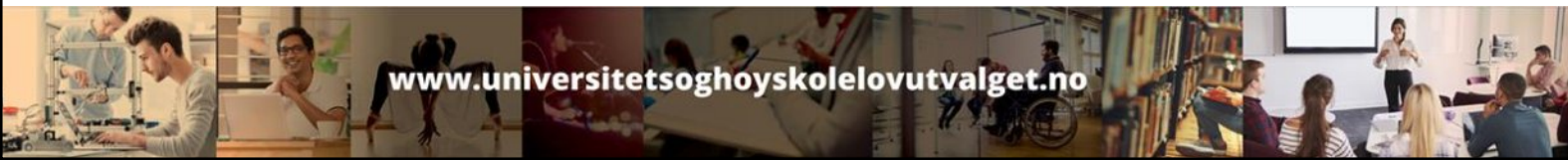
Tilrettelegger for bedre kvalitet

- Ny karakterskala i tillegg til dagens to: utmerk
- Har vurdert at loven gir tilstrekkelig rom for v
- Rett til å få eksamen på ønsket målføre / vide
- Læringsmiljøutvalg med 50-50 fordeling melle
- institusjonen videreføres
- Studentsamskipnadenes observatørstatus i læ
- Tilretteleggingsplikten for studenter viderefør

Ansatte og midlertidige anset

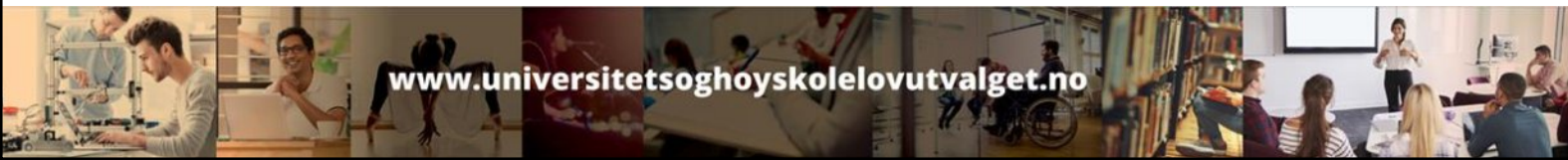
- Gjeldende best. videreføres, disponeres likt s
- Midlertidige ansettelses, tre kategorier:
 - a. utdanningsstillinger, Ph.d og post.doc. (kun en
 - b. lederstillinger på åremål
 - c. andre midlertidige ansettelses, hjemmel i stats
- Behov for a) og b) hjemlet i universitets- og h
- Misforståelser om at ekstern finansiering = n
Institusjonene må jobbe med egen praksis c
ansettelse.

Endringer i ledelsesmodell, statl

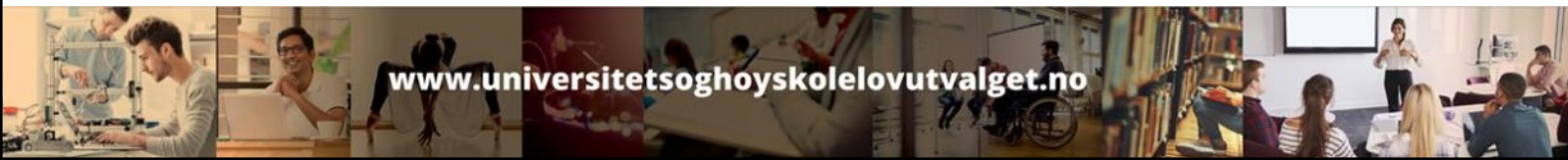
- Styreleder skal være ekstern, oppnevnes av c
- Institusjonen velger selv om den skal ha valg
- Styret = 11 medlemmer, hvorav:
 - 4 velges av ansatte i undervisnings- og f
 - 1 velges av ansatte i teknisk og administ
 - 2 velges av studenter
 - 4 eksterne styremedlemmer

Av de eksterne styremedlemmene oppnevnes departementet. (7-3)

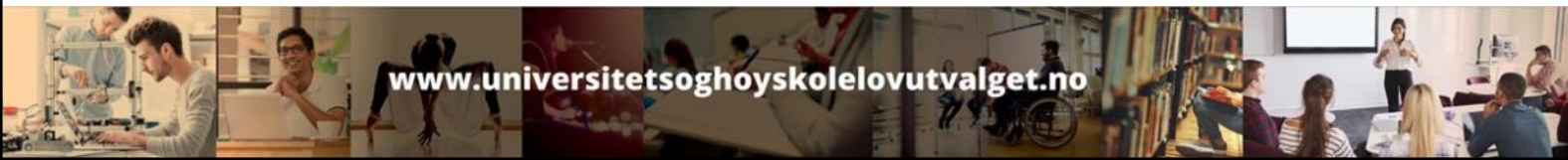
Endringer i ledelsesmodell

- Instrukser fra departementet skal være skrift
- Mer autonomi: større selvbestemmelse for s
- Lovlighetskontroll av et styrevedtak kan kreve styremedlemmene. Kun prøving av rettslig lo andre vurderinger. (8-2)
- Foreslår at det skal være lik vekting av stemn ved valg. (7-3)

NOKUT

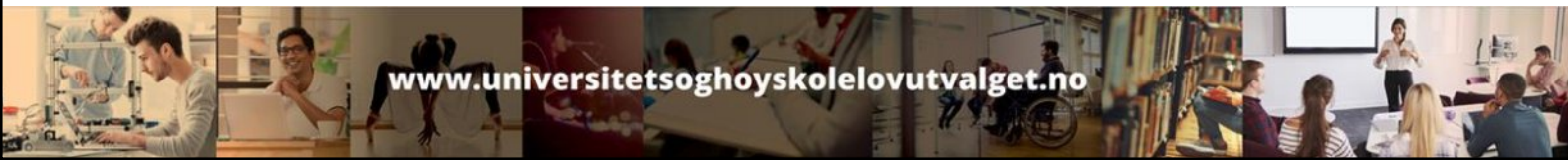
- Anbefaler en evaluering av NOKUTs rolle og c
- Reglene om akkreditering, tilsyn og NOKUTS
- Klargjøring av oppgaver og begrepsbruk

Forslag til ny lov § 1-1 Formål

Universiteter og høyskoler skal

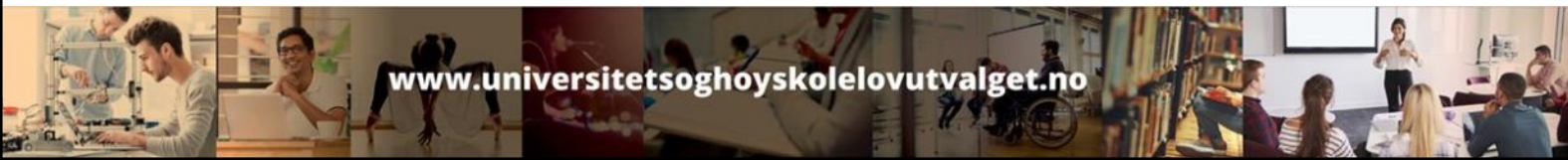
- a) Frembringe og spre ny kunnskap basert på vitensk metoder i tråd med internasjonale standarder
- b) Bidra til et høyt kompetansenivå i samfunnet...
- c) Bygge virksomheten på og utbre forståelse og res
åndsfrihet, likeverd, demokrati, likestilling og retl**
- d) Bidra til en miljømessig, sosial og økonomisk bær**

Hva kommer NOUen med?

Ingen reform, men vi gir en

- Grundig gjennomgang av loven, behov og he
- Gjennomgang av rettskildesituasjonen, 40 år mellom to permer
- Et godt diskusjons- og beslutningsgrunnlag

N O T A T

Til: Styret
Fra: Rektor

Om: Stortingsmelding om god styring av universiteter og høyskoler – uttalelse fra NTNU

Tilråding:

Styret gir rektor fullmakt til å ferdigstille NTNUs innspill med bakgrunn i styrets diskusjon.

Bakgrunn

NTNU har mottatt en invitasjon fra forsknings- og høyere utdanningsministeren til å komme med innspill til en stortingsmelding om styringspolitikk for statlige universiteter og høyskoler (vedlagt). Meldingen skal etter planen legges fram våren 2021.

Frist for innspill er 5. juni. Fristen er utsatt fra opprinnelig frist som var 22. mai. Interne frist for enhetene ved NTNU er 30. april. At høringsfristen ble endret er et uttrykk for en erkjennelse av at det er krevende for mange høringsinstanser å komme med innspill gitt situasjonen man er i. Slik er det også for NTNU.

Regjeringen ønsker å sikre en helhetlig styringspolitikk som skal sette rammer for utviklingen av høyere utdanning og forskning de neste 20 årene. Begrepet styring skal i denne sammenhengen tolkes vidt og omfatter alt som gjøres for å følge opp, påvirke eller vurdere aktivitetene og resultatene til universiteter og høyskoler. I styringen inngår regelverk, mål- og resultatstyring, styringsdialog, herunder tildelingsbrev og etatsstyringsmøter, organisering og finansiering, inkludert finansieringssystemet og konkurransearenaene.

Arbeidet med stortingsmelding henger sammen med arbeidet om å revidere UH-loven.

Tema:

Følgende tema blir trukket frem i brevet fra statsråden (men det er også mulig å komme med innspill som ikke er dekket av de temaene nevnt under).

Mangfoldig sektor: Hva slags rolle bør offentlige myndigheter ha og hvilke virkemidler bør brukes for å sikre en mangfoldig universitets- og høyskolesektor?

Finansiering: Hvordan innrette konkurransearenaer og finansieringssystemet for universiteter og høyskoler for å sikre forskning og utdanning av god kvalitet i hele landet?

Dimensjonering, kapasitet og kompetanse: Hvordan bør dimensjoneringen av høyere utdanning styres for å sikre tilstrekkelig kapasitet og kompetanse for regionene og framtidens arbeidsliv? Hvilken rolle bør departementet ha i dimensjoneringen av kapasitet og hvilket ansvar bør gis til universiteter og høyskoler? Hvordan styre etter- og videreutdanning?

Styring av profesjonsutdanninger: Hvordan bør ulike typer utdanninger styres for å sikre et nasjonalt system og kandidater med rett kompetanse?

Direktoratets rolle i styring: Hva slags rolle bør direktorater under Kunnskapsdepartementet spille i styringen av UH-sektoren, f.eks. i styringen av kapasitet og kompetanse, dimensjonering og profesjonsutdanninger?

NTNUs innspill

Statsråden møtte representanter fra NTNUs styre og rektor i et innspillsmøte på Gløshaugen 5. mars. Innspillsmøtet var et fellesmøte med styret for Høgskolen i Molde. NTNUs delegasjon ble ledet av daværende nestleder i styret Nils Kristian Nakstad. Fra styret ellers møtte styremedlemmene Ewa Morsund, Tim Kristian Andreas Torvatn og Karoline Abildsnes. Rektor og prorektor for forskning ved NTNU deltok i møtet.

Under forutsetning av at dette ikke var diskutert i styret ble følgende hovedpunkter fra NTNUs styre fremført:

- Omfanget og detaljeringsgraden i styringen av universitetene må ned.
- Fremtidig styring må forsterke universitets autonomi og muligheten for at fortløpende utvikling og anvendelse av ny kunnskap ikke må begrenses av rigide standarder og detaljerte regler.
- Fremtidig styring må fange opp og dyrke frem mangfoldet i den samlede universitets- og høgskolesektoren.

Før styremøtet vil saken ha blitt diskutert i dekanmøte og i SESAM. Den interne høringsfristen ved NTNU er 30.4. I styremøtet vil det bli lagt frem en presentasjon med forslag til hovedinnhold og -retning på NTNUs innspill med særlig vekt på de 5 temaene statsråden har bedt om. Presentasjonen vil være basert på innspill som da er mottatt fra organisasjonen. Rektor ber om fullmakt til å ferdigstille NTNUs innspill basert på diskusjonen i styret.

Vedlegg:
Innspillsbrev

Ifølge liste

Deres ref

Vår ref

Dato

20/869

20.2.2020

INVITASJON TIL Å KOMME MED INNSPILL TIL GOD STYRING AV STATLIGE UNIVERSITETER OG HØYSKOLER

Regjeringen har besluttet at det skal utarbeides en stortingsmelding om styringspolitikk for statlige universiteter og høyskoler. Meldingen skal etter planen legges fram våren 2021. Regjeringen ønsker å sikre en helhetlig styringspolitikk som skal sette rammer for utviklingen av høyere utdanning og forskning de neste 20 årene. For å få en bred og åpen debatt med ulike innfallsvinkler ønsker jeg innspill til meldingen.

Begrepet styring skal i denne sammenhengen tolkes vidt og omfatter alt som gjøres for å følge opp, påvirke eller vurdere aktivitetene og resultatene til universiteter og høyskoler. I styringen inngår regelverk, mål- og resultatstyring, styringsdialog, herunder tildelingsbrev og etatsstyringsmøter, organisering og finansiering, inkludert finansieringssystemet og konkurransearenaene. Det legges til grunn at lærestedene skal beholde nåværende tilknytningsform til staten.

Et styringssystem som sikrer viktige samfunnsbehov

Styringssystemet skal på best mulig måte legge til rette for universitetenes og høyskolenes faglige og strategiske utvikling. Styringssystemet må også sikre samfunnets behov for kapasitet og kompetanse nasjonalt og regionalt, utdanning og forskning av høy kvalitet og relevans, et nasjonalt system for utdanning, samt studenters og ansattes rettigheter.

Gitt disse behovene ønsker jeg innspill til meldingen på hva som er et godt system for styring av universiteter og høyskoler og hvilke endringer og tiltak som kan bidra til dette. I tillegg er det under listet opp flere aktuelle problemstillinger. Dere velger selv hvilke og hvor mange av disse dere også ønsker å gi innspill på.

- **Dimensjonering, kapasitet og kompetanse:** Hvordan bør dimensjoneringen av høyere utdanning styres for å sikre tilstrekkelig kapasitet og kompetanse for regionene

og framtidens arbeidsliv? Hvilken rolle bør departementet ha i dimensjoneringen av kapasitet og hvilket ansvar bør gis til universiteter og høyskoler? Hvordan styre etter- og videreutdanning?

- **Finansering:** Hvordan innrette konkurransearenaer og finansieringssystemet for universiteter og høyskoler for å sikre forskning og utdanning av god kvalitet i hele landet?
- **Styring av profesjonsutdanninger:** Hvordan bør ulike typer utdanninger styres for å sikre et nasjonalt system og kandidater med rett kompetanse?
- **Mangfoldig sektor:** Hva slags rolle bør offentlige myndigheter ha og hvilke virkemidler bør brukes for å sikre en mangfoldig universitets- og høyskolesektor?
- **Direktoratenes rolle i styring:** Hva slags rolle bør direktorater under Kunnskapsdepartementet spille i styringen av UH-sektoren, f.eks. i styringen av kapasitet og kompetanse, dimensjonering og profesjonsutdanninger?
- Trekk gjerne fram et par forhold ved dagens styringssystem som ikke fungerer og hvordan dette kan forbedres, evt. noe som er særlig viktig å bevare.

Det er også mulig å komme med innspill som ikke er dekket av de temaene nevnt over. Vi ønsker at innspillene sendes Kunnskapsdepartementet, postmottak@kd.dep.no, innen 22. mai. Svarene bør ikke overstige 10-15 sider.

Forut for denne brede innspillsrunden har et knippe personer i sektoren blitt utfordret til å komme med forslag til hva som er et godt styringssystem. [Disse bidragene er allerede offentliggjort og finnes her](#). Dere må gjerne kommentere forslag i disse innspillene. Enkeltpersoner ved universitetene og høyskolene vil også få mulighet til å komme med innspill. Alle innspill vil offentliggjøres på [meldingsprosjektets nettside](#).

Høring av NOU om ny universitets- og høyskolelov

Denne invitasjonen til innspill løper parallelt med høringen av NOU om ny universitets- og høyskolelov. Kunnskapsdepartementet vil vurdere forslaget til ny UH-lov og stortingsmeldingen i sammenheng.

Vennlig hilsen

Henrik Asheim

Vedlegg: Liste over mottakere

Dokumentet er elektronisk signert og har derfor ikke håndskrevne signaturer.

Saksansvarlig: Ida Munkeby

Saksbehandlere: Hilde Apneseth, Arve Johansen

NOTAT

Til: Styret

Fra: Rektor

Om: HMS-årsrapport 2019

Kfr S-sak 18/20 / Utsatt sak fra 12.3.20

Tilråding:

Styret tar HMS-årsrapport for 2019 til etterretning.

Styret ber Rektor arbeide videre med satsningsområdene for 2020/2021, i tråd med diskusjonen i styremøtet

Status på NTNUs systematiske arbeid med HMS, sikkerhet og beredskap beskrives gjennom HMS-årsrapport. I årsrapporten foreslås også satsningsområder for 2020/2021.

Sammendrag

NTNU hadde i 2019 noen store arbeidsmiljøkonflikter, som har preget organisasjonen, og det jobbes nå med gjenoppretting av arbeidsmiljøet.

Flere enheter har vært involvert i samlokalisering og flytteprosesser. Det har også blitt utført mye arbeid i tilknytning til campusutvikling. Det har blitt jobbet kontinuerlig med planlegging og gjennomføring av arbeidsmiljøundersøkelsen. Sett opp mot NTNUs aktivitet er det meldt relativt få svært alvorlige hendelser.

Det ble i 2019 etablert nye retningslinjer for håndtering av uønskede hendelser knyttet til sikkerhet og beredskap, inkl. informasjonssikkerhet. Det har videre blitt jobbet med å implementere revidert sentral og stedlig beredskapsplan og å ta i bruk det nasjonale beredskapssystemet CIM til hendelseshåndtering.

Det har vært et økt fokus på informasjonssikkerhet og eksportkontroll. Hendelser i fagmiljøene aktualiserer nødvendigheten av kompetanse og kapasitet knyttet til disse utfordringene.

Flere beredskapsøvelser er gjennomført på ulike nivå i organisasjonen. NTNU deltok i november 2019 i den nasjonale terrorøvelsen «Nordlys». I to etterfølgende øvelser ble det blant annet øvd samvirke med politiet og SINTEF. Evaluering av øvelsene har bidratt til videre utvikling av overordnet øvelsesplan for NTNU. Læringspunkter har blitt presentert for NTNUs nettverk for sikkerhet og beredskap, for organisatorisk læring.

Sjef for HMS-seksjonen deltar som fast deltaker i Beredskapsrådet for UH-sektoren (oppnevnt av Kunnskapsdepartementet).

Forslag til satsningsområder for 2020/2021

- **Satsningsområde 1: Ivareta HMS, sikkerhet og beredskap i samlokalisering og campusutvikling**
 - Eksisterende arbeidsplasser: Sørge for sikker drift
 - Nye arbeidsplasser: Etablere grunnleggende prinsipper for forsvarlig arbeidsmiljø
- **Satsningsområde 2: Psykososialt og organisatorisk arbeidsmiljø**
 - Oppfølging av arbeidsmiljøundersøkelsen
 - Forebygging og håndtering av konflikter
- **Satsningsområde 3: Økt deltagelse i arbeidslivet**
 - Inkluderende arbeidsliv (IA) – oppfølging av partsforankrede målsettinger
 - Inkluderingsdugnaden
- **Satsningsområde 4: Risikovurdering**
 - Revidere og forbedre arbeidsprosess for risikovurdering
 - Få på plass ny, digital løsning

Vedlegg:

HMS-årsrapport 2019

Innhold

1.0 Innledning.....	- 1 -
2.0 Status og forslag til endringer i satsningsområder.....	- 3 -
3.0 Oppsummert foreslås følgende satsningsområder for 2020/2021.....	- 7 -
4.0 Status øvrig HMS-arbeid.....	- 8 -
5.0 Bedriftshelsetjenesten	- 13 -
6.0 Inkluderende arbeidsliv (IA)	- 14 -
7.0 Sykefravær.....	- 15 -
8.0 HMS-avvik.....	- 18 -
9.0 Kurs/opplæring.....	- 22 -
10.0 Vedlegg 1	- 23 -
11.0 Vedlegg 2	- 24 -

1.0 INNLEDNING

For å få et godt og trygt arbeidsmiljø kreves et systematisk og kontinuerlig arbeid. I dette ligger evne til å prioritere, sette klare mål, vedta satsningsområder, utarbeide handlingsplaner, innføre retningslinjer og stille krav til rapportering. Dette forutsetter en klar ansvarsfordeling og tydelig organisering av arbeidet. NTNU har først lyktes når en ser resultater i praksis. NTNUs systematiske HMS-arbeid bygger på arbeidsmiljølovens krav om at alle ansatte skal ha et fullt forsvarlig arbeidsmiljø og internkontrollforskriftens krav om et kontinuerlig og systematisk HMS-arbeid.

HMS

NTNUs styringssystem for HMS består av HMS-politikk retningslinjer/wikisider på Innsida, stoffkartotek og system for avvikshåndtering og risikovurdering. Sammen danner dette grunnlaget for dokumentert systematisk HMS-arbeid ved NTNU. Det er forutsatt at HMS-systemet skal benyttes i hele NTNUs virksomhet og at det skal kunne tilpasses aktuelle problemstillinger ved enhetene.

NTNUs arbeidet knyttet til ytre miljø beskrives gjennom egen miljørapportering.

Sikkerhet og beredskap

NTNUs systematiske sikkerhets- og beredskapsarbeid bygger på sentrale føringer for sikkerhet og beredskap, herunder KDs «Styringsdokument for arbeidet med samfunnssikkerhet og beredskap i kunnskapssektoren», «Nasjonal strategi for informasjonssikkerhet» samt lovverk, instruksjer og retningslinjer knyttet til personvern, eksportkontroll, samfunnssikkerhet m.m.

NTNUs styringssystem for sikkerhet og beredskap består av politikk for beredskap med underliggende beredskapsplanverk samt politikk for informasjonssikkerhet med underliggende retningslinjer.

NTNUs arbeid med sikkerhet og beredskap beskrives også gjennom årsrapport til Kunnskapsdepartementet (KD).

Sammendrag 2019

NTNU hadde i 2019 noen store arbeidsmiljøkonflikter, som har preget organisasjonen, og det jobbes nå med gjenoppretting av arbeidsmiljøet.

Flere enheter har vært involvert i samlokalisering og flytteprosesser. Det har også blitt utført mye arbeid i tilknytning til campusutvikling. Det har blitt jobbet kontinuerlig med planlegging og gjennomføring av arbeidsmiljøundersøkelsen. Sett opp mot NTNUs aktivitet er det meldt relativt få svært alvorlige hendelser.

Det ble i 2019 etablert nye retningslinjer for håndtering av uønskede hendelser knyttet til sikkerhet og beredskap, inkl. informasjonssikkerhet. Det har videre blitt jobbet med å implementere revidert sentral og stedlig beredskapsplan og å ta i bruk det nasjonale beredskapssystemet CIM til hendelseshåndtering.

Det har vært et økt fokus på informasjonssikkerhet og eksportkontroll. Hendelser i fagmiljøene aktualiserer nødvendigheten av kompetanse og kapasitet knyttet til disse utfordringene.

Flere beredskapsøvelser er gjennomført på ulike nivå i organisasjonen. NTNU deltok i november 2019 i den nasjonale terrorøvelsen «Nordlys». I to etterfølgende øvelser ble det blant annet øvd samvirke med politiet og SINTEF. Evaluering av øvelsene har bidratt til videre utvikling av overordnet øvelsesplan for NTNU. Læringspunkter har blitt presentert for NTNUs nettverk for sikkerhet og beredskap, for organisatorisk læring.

Sjef for HMS-seksjonen deltar som fast deltaker i Beredskapsrådet for UH-sektoren (oppnevnt av Kunnskapsdepartementet).

2.0 STATUS OG FORSLAG TIL ENDRINGER I SATSNINGSOMRÅDER

NTNUs satsningsområder innen HMS, sikkerhet og beredskap beskriver områder hvor organisasjonen må ha et særlig fokus. Satsningsområdene vedtas for to år, men det kan ved behov gjøres årlige justeringer.

For 2019/2020 ble følgende satsningsområder vedtatt:

- Satsningsområde 1: Ivareta HMS, sikkerhet og beredskap i samlokalisering og campusutvikling
 - Eksisterende arbeidsplasser: Sørge for sikker drift
 - Nye arbeidsplasser: Etablere grunnleggende prinsipper for forsvarlig arbeidsmiljø
- Satsningsområde 2: Psykososialt og organisatorisk arbeidsmiljø
 - Utvikling, planlegging, gjennomføring og oppfølging av arbeidsmiljøundersøkelsen
- Satsningsområde 3: Inkluderende arbeidsliv (IA)
 - Forebyggende arbeidsmiljøarbeid
 - Spesielt fokus på lange og/eller gjentakende sykefravær
- Satsningsområde 4: Risikovurdering og avvik
 - Forbedre arbeidsprosesser for risikovurdering og håndtering av avvik gjennom internkontrollprosjektet

Status satsningsområde 1: Ivareta HMS, sikkerhet og beredskap i samlokalisering og campusutvikling

- Eksisterende arbeidsplasser: Sørge for sikker drift
- Nye arbeidsplasser: Etablere grunnleggende prinsipper for forsvarlig arbeidsmiljø

Institutter, som er involvert i flytteprosesser i forbindelse med samlokalisering, peker på viktigheten av å gjennomføre gode risikovurderinger i forkant samt det å ha plan for informasjon og involvering av ansatte. Enkelte flytteprosesser har dratt ut i tid og det har vært usikkerhet knyttet til flyttedato og hvor lenge man skal arbeide i midlertidige lokaler, noe som har vært belastende for flere ansatte. Arbeidet med campusutvikling og campussamling vil fortsette. Pågående flytteprosesser er forventet å kreve mye ressurser framover.

Arbeidsmiljøutvalget har fått løpende informasjon om samlokalisering. Arbeidsmiljø og endringsprosesser har også vært tema i Sentralt HMS-forum.

Bedriftshelsetjenesten har i 2019 besvart mange spørsmål fra de som skal, eller har flyttet i forbindelse med samlokalisering og omorganisering. Det har blant annet vært spørsmål rundt lufttilførsel og belysning, ved fortetting i kontorareal, eller ved endring fra cellekontor til kontorlandskap. Erfaringer fra anleggsaktivitet på Gløshaugen, i forbindelse med Metrobussprosjektet, peker på at det er viktig med en fast møtearena for NTNU og anleggsledelsen for å sikre at anleggsarbeid i minst mulig grad påvirker aktiviteten og framkommeligheten ved NTNU.

Lignende tiltak er fornuftig å iverksette ved framtidige, større prosjekter, som kan ha påvirkning på daglig drift ved NTNU.

Det er etablert en ordning med et eget campusverneombud, som vil følge opp HMS-området i forbindelse med campusutvikling og -samling. Ordningen trer i kraft fra og med 01.01.2020. Nytilsatt systemansvarlig for brannvern vil bl.a. jobbe med synliggjøring og tydeliggjøring av ansvar og roller når det gjelder forebyggende brannvernarbeid i eide og leide bygg. Det er nedsatt en arbeidsgruppe i forbindelse med campusutvikling, som skal utarbeide og sammenfatte overordnede og generelle kvalitetsprinsipper for utvikling av NTNUs bygg og utomhus på campus. Kvalitetsmålene skal være overordnede, konkrete og beskrive fremtidens generelle universitetsbygg. De skal gjelde for all utvikling, vedlikehold og oppgradering av NTNU sine campuser i Gjøvik, Ålesund og Trondheim. Bedriftshelsetjenesten deltar i denne arbeidsgruppen.

Satsningsområde 1 foreslås videreført for 2020/2021 da dette vil være et arbeid som forventes å kreve spesielt fokus også framover.

Status satsningsområde 2: Psykososialt og organisatorisk arbeidsmiljø

- Utvikling, planlegging, gjennomføring og oppfølging av arbeidsmiljøundersøkelsen

Arbeidsmiljøundersøkelsen ble sendt ut i november 2019. Gjennomsnittresultatet viser at arbeidsmiljøet ved NTNU har bedret seg fra 2017 til 2019. Resultatene avdekker imidlertid forskjeller mellom enhetene. I tiden frem mot påske vil ledere og ansatte ved NTNUs enheter gjennomgå resultatene og bli enige om hvilke arbeidsmiljøtiltak som skal gjennomføres fremover.

Arbeidsmiljøundersøkelsen måler temperaturen på det psykososiale og organisatoriske arbeidsmiljøet. Erfaringene viser at det er nødvendig å sette inn ressurser fra flere nivåer i organisasjonen i forbindelse med oppfølgingen av resultatene der undersøkelsen avdekker arbeidsmiljøutfordringer.

Enkelte enheter ved NTNU har opplevd konflikter av ulikt omfang og alvorlighetsgrad, i enkelttilfeller store og langvarige konflikter. NTNU ønsker å styrke arbeidet med forebygging og håndtering av konflikter. Fram til nå har forebygging og håndtering av konflikter vært en del av NTNUs ordinære HMS-kurs. For å ruste ledere til å bedre kunne jobbe konfliktforebyggende foreslås det å legge en obligatorisk, ledertilpasset opplæring inn i lederprogrammene.

Satsningsområde 2 foreslås å endres til:

- **Psykososialt og organisatorisk arbeidsmiljø**
 - **Oppfølging av arbeidsmiljøundersøkelsen**
 - **Forebygging og håndtering av konflikter**

Status satsningsområde 3: Inkluderende arbeidsliv (IA)

- Forebyggende arbeidsmiljøarbeid
- Spesielt fokus på lange og/eller gjentakende sykefravær

NTNUs målsettinger for inneværende IA-periode (01.01.19 – 31.12.22) er forankret i de nasjonale innsatsområdene; Forebyggende arbeidsmiljøarbeid og lange og/eller hyppige gjentakende sykefravær. NTNU har utarbeidet følgende partsforankrede målsettinger;

1. Bedre den systematiske tilnærmingen til forebyggende arbeidsmiljøarbeid
2. Bedre arbeidsmiljøet for utenlandske ansatte
3. Bedre arbeidsmiljøet for stipendiater
4. Økt fokus på tett og tidlig oppfølging i forbindelse med sykefravær

Godt arbeidsmiljø anses som en viktig faktor med hensyn til å forebygge arbeidsrelaterte helseplager, sykefravær og frafall fra NTNU og arbeidslivet i sin helhet. NTNU skal legge til rette for at ansatte gis de beste muligheter for å delta fullt ut i arbeidsoppgavene på sin egen arbeidsplass. I tillegg skal NTNU sørge for at ansatte ivaretas under en sykemeldingsperiode og iverksette tiltak for å få den sykemeldte tilbake i arbeid.

Erfaringer fra virksomheten og tilbakemeldinger fra NAV antyder at det kan være behov for ytterligere kunnskap og kompetanse blant ledere når det gjelder oppfølging av sykefravær. En opplæringspakke for ledere er ført opp som tiltak på handlingsplan for IA-arbeidet og vil tilbys ledere i 2020.

NTNU skal arbeide for å utvikle rutiner og arbeidsformer for å nå målene for regjeringens inkluderingsdugnad, jf. NTNUs tildelingsbrev 2020 punkt 4.1. Målet er at fem prosent av nyansatte i staten skal ha nedsatt funksjonsevne eller «hull i CV-en».

Det foreslås å endre satsningsområde 3. Eget punkt om inkluderingsdugnaden tas inn. Både Inkluderende arbeidsliv (IA) og inkluderingsdugnaden handler om å sørge for at flest mulig skal kunne bidra i arbeidslivet, ut ifra sine forutsetninger. Satsningsområdet 3 foreslås å endres til:

- Økt deltakelse i arbeidslivet
 - Inkluderende arbeidsliv – oppfølging av partsforankrede målsettinger
 - Inkluderingsdugnaden

Status satsningsområde 4: Risikovurdering og avvik

- Forbedre arbeidsprosesser for risikovurdering og håndtering av avvik gjennom internkontrollprosjektet

Internkontrollprosjektet ved NTNU har jobbet med å utarbeide og innføre felles systematikk og IKT-plattform for helhetlig internkontroll og styringssystem ved NTNU. Prosjektet ble avsluttet ved årsskiftet 2019/2020. Avdeling for virksomhetsstyring skal nå legge en plan for det videre arbeidet.

NTNU mangler per dags dato et godt verktøy for risikovurdering. Tidligere benyttede løsning er utfordrende med hensyn til risiko for tap av data.

En nærmere vurdering av hvordan HMS-avviksprosess skal legges opp, inkl. rutiner for behandling, bør gjøres i forkant av en ny, framtidig anskaffelse av avvikssystem. Gjennomgangen bør oppsummere erfaringer fra organisasjonen med hensyn til hva som skal til for å få nødvendig fokus på arbeidet med å melde inn avvik (ressurser, kompetanse, kultur, etc.). Det er pr. nå ikke tidfestet når et slikt arbeid vil igangsettes.

Institutt for konstruksjonsteknikk (IV-fak.) er et eksempel på en enhet som i 2019 har lyktes med å få opp avviksregistreringen. Instituttet har i 2019 etablert funksjoner som kjemikalieansvarlig og HMS-koordinator (100 % stilling) samt at det har vært stort fokus på HMS fra både ledere og verneinjen. Det ble i 2019 meldt 181 HMS-avvik ved IV-fakultetet. 92 av de meldte HMS-avvikene ble innmeldt ved Institutt for konstruksjonsteknikk.

På bakgrunn av erfaringer fra inneværende år, status i arbeidet og hva som vurderes å haste mest foreslås satsningsområde 4 å endres til:

- **Risikovurdering**
 - **Revidere og forbedre arbeidsprosess for risikovurdering**
 - **Få på plass ny, digital løsning**

Innføring av ny, digital løsning for risikovurdering vil også omfatte opplæring av brukere samt migrering av data fra gammel løsning.

3.0 OPPSUMMERT FORESLÅS FØLGENDE SATSNINGSOMRÅDER FOR 2020/2021

- **Satsningsområde 1: Ivareta HMS, sikkerhet og beredskap i samlokalisering og campusutvikling**
 - Eksisterende arbeidsplasser: Sørge for sikker drift
 - Nye arbeidsplasser: Etablere grunnleggende prinsipper for forsvarlig arbeidsmiljø
- **Satsningsområde 2: Psykososialt og organisatorisk arbeidsmiljø**
 - Oppfølging av arbeidsmiljøundersøkelsen
 - Forebygging og håndtering av konflikter
- **Satsningsområde 3: Økt deltagelse i arbeidslivet**
 - Inkluderende arbeidsliv (IA) – oppfølging av partsforankrede målsettinger
 - Inkluderingsdugnaden
- **Satsningsområde 4: Risikovurdering**
 - Revidere og forbedre arbeidsprosess for risikovurdering
 - Få på plass ny, digital løsning

4.0 STATUS ØVRIG HMS-ARBEID

Arbeidsmiljøutvalg (AMU)

AMU deltar i planlegging og organisering av HMS-arbeidet og følger utviklingen i saker som gjelder HMS ved NTNU. AMU har et eget underutvalg for behandling av byggesaker (AMUs byggarm).

AMU har fra 1. januar 2019 bestått av fem representanter fra arbeidsgiver, hvorav en fra Gjøvik og fem representanter fra arbeidstaker, hvorav en fra Ålesund. I tillegg har HMS-seksjonen to representanter (en av disse representerer bedriftshelsetjenesten) og Studenttinget en representant - alle uten stemmerett. SINTEF og Studentsamskipnaden i Trondheim (Sit) har en observatør hver i AMU. Sit, SINTEF og studentrepresentanten har stort sett vært fraværende på møtene i 2019. Arbeidstakersiden har ivaretatt ledelse av AMU i 2019. Ordningen med lokale, nå stedlige, AMU i Gjøvik og Ålesund (SAMU) er videreført.

I 2019 hadde AMU 7 møter, behandlet 60 saker og hadde 14 saker til orientering.

- AMU har løpende fått informasjon om samlokaliseringsprosjektet med særlig fokus på arbeidsmiljømessige konsekvenser. Det er også blitt orientert om status i *NTNUs kvalitetsmål for bygg og utomhus*.
- Det er gjennomført to kartlegginger ved NTNU i 2019; *Kartlegging av seksuell trakassering i UH-sektoren* og *NTNUs arbeidsmiljøundersøkelse*. AMU har fulgt prosessene vedrørende forberedelser, gjennomføring og planer for oppfølging.
- AMU har foretatt en revisjon av mandat for AMUs underutvalg; AMUs byggarm og stedlig AMU i Gjøvik og Ålesund. AMUs byggarm gis utvidet mandat til *på vegne av AMU behandle byggesaker som krever Arbeidstilsynets samtykke i henhold til arbeidsmiljøloven § 18-9*.
- AMU har diskutert HMS-opplæring med særlig fokus på opplæring for ledere. AMU har anbefalt at HMS-opplæring for ledere legges inn i de ordinære lederprogrammene og slik gjøres obligatorisk.

AMU har ellers behandlet ny IA-avtale, byggesaker og meldte HMS-avvik. Det årlige AMU-seminaret ble holdt i Ålesund 27. februar. Tema; AMUs rolle og funksjon samt erfaringsutveksling med lokalt AMU i Ålesund.

SAMU i Gjøvik har bestått av tre representanter fra arbeidsgiver og tre representanter fra arbeidstakerne. En representant fra lokal bedriftshelsetjeneste møter som observatør. Arbeidsgiver har ledet SAMU i 2019. SAMU har hatt seks møter og behandlet 15 saker i 2019. Aktuelle saker har vært sykefraværstatistikk, status HMS-avvik, status fra lokal bedriftshelsetjeneste, gjennomgang av mandat, arbeidsmiljøundersøkelsen, undersøkelse av seksuell trakassering i UH-sektoren samt stedlige satsningsområder for HMS ved NTNU i Gjøvik.

SAMU i Ålesund har bestått av tre representanter fra arbeidsgiver og tre representanter fra arbeidstakerne. En representant fra lokal bedriftshelsetjeneste møter som observatør. Arbeidstaker har ledet SAMU i 2019. SAMU har hatt fire møter og har hatt 34 saker i 2019. Aktuelle saker har vært arbeidsmiljøundersøkelsen 2019, campusutvikling, planer for renovering av ventilasjonsanlegget i hovedbygget og medfølgende flytteprosesser, sykefravær, avviksrapportering og lokal bedriftshelsetjeneste.

Sentralt HMS-forum

Sentralt HMS-forum er et forum for erfaringsutveksling mellom HMS-koordinatorer/rådgivere på fakultetsnivå. Tilbakemeldingene fra HMS-koordinatorene/rådgiverne er at forumet er viktig for faglig utvikling og informasjonsflyt ut mot instituttene.

Forumet ledes av sjef for HMS-seksjonen, men har ingen beslutningsmyndighet. Aktuelle saker kan bringes inn for AMU, eller HR- og HMS-sjef.

Forumet har i 2019 hatt to møter, hvor bl.a. arbeidsmiljøundersøkelsen og kartlegging av mobbing og trakassering har blitt diskutert.

Vernelinjen

Alle lokale hovedverneombud er organisert under et felles hovedverneombud for hele NTNU. Hovedsammenslutningene oppnevnte Heidi Egseth som hovedverneombud for hele NTNU fra 01.06.2019. Det er pekt ut tre vara-hovedverneombud; Terje Gustavson (Trondheim), Vebjørn Slyngstadli (Gjøvik) og André Tranvåg (Ålesund). Verneombud involveres i ulik grad ved enhetene.

HMS-politikk

HMS-politikken beskriver NTNUs systematiske HMS-arbeid og hvordan ansvar og oppgaver er fordelt i organisasjonen. Arbeidet med revisjon av HMS-politikken har vært noe forsinket. Det meste av nødvendige endringer er imidlertid gjennomført ved årsskiftet. HMS-politikken vil bli behandlet av arbeidsmiljøutvalget (AMU) 1. kvartal 2020. Ny, revidert HMS-politikk vil komme på plass i løpet av våren 2020.

Kartlegging av mobbing og trakassering

NTNU gjennomførte i mai en kartlegging av mobbing og trakassering ved NTNU. Undersøkelsen ble sendt ut på e-post til ansatte. Ca. 40 % av de ansatte besvarte undersøkelsen. Resultatene fra undersøkelsen viser at 12 % oppgir å ha blitt mobbet eller trakassert, 1,8 % utsatt for seksuell trakassering, 4 ansatte har opplevd seksuelle overgrep og 4 av 10 vet ikke hvor de finner informasjon om varsling. Selv om NTNU i det store bildet ikke skiller seg veldig fra gjennomsnittet for UH-sektoren på landsbasis, er funnene likevel alvorlige for de som er rammet og for arbeidsfellesskapet. Det er gjennomført flere tiltak, bl.a. ble det våren 2019 besluttet at all varsling sentraliseres for å gjøre varslingssystemet enklere for ansatte og studenter. Bakgrunnen for beslutningen var en revisjon av NTNUs varslingssystem høsten 2018, gjennomført av PWC på initiativ fra NTNU.

Varsling om seksuell trakassering - #metoo

Det ble i 2019 opprettet et uavhengig utvalg, med medlemmer som ikke er tilknyttet NTNU, som skal ta imot varsler om seksuell trakassering. Utvalget trådte i kraft 15. november og hadde pr. 5.

desember mottatt 4 varsler. Utvalgets arbeidsoppgaver vil i hovedsak være å vurdere enkeltsaker og foreslå tiltak som bør iverksettes ut fra varselets alvorlighet. Utvalget består av fire personer som har fagkompetanse innen psykologi, sosiologi, jus og ledelse.

I utgangspunktet skal utvalget behandle varsler som kommer inn via et digitalt varslingssystem (#metoo-knapp). Løsningen kan snart lanseres. I påvente av den er det opprettet en midlertidig løsning med følgende varslingsalternativer for ansatte og studenter:

- Send varsel på kryptert e-post til varslingsutvalgets sekretær
- Varsle direkte til politiet

Sikkerhet og beredskap

Det er gjennom NTNUs nettverk for sikkerhet og beredskap og NTNUs beredskapsorganisasjon for øvrig identifisert et behov for å revidere og forbedre politikken som er styrende for sikkerhets- og beredskapsarbeidet samt utvikle retningslinjer for hvordan det forventes at organisasjonen jobber med systematisk sikkerhets- og beredskapsarbeid utover beredskap. Når det gjelder politikk for informasjonssikkerhet, med tilhørende retningslinjer er det behov for forbedringer når det gjelder fysisk sikring og adgangskontroll.

Det er særlig behov for å ha fokus på kontroll med kunnskapsoverføring. Enkelte forskningsområder berører kunnskap og teknologi som er underlagt eksportkontroll-lovgivningen, og skal være skjermet fra sanksjonerte nasjoner og nasjoner av bekymring. Dette arbeidet integreres i styringssystem for informasjonssikkerhet, for å sikre at dette blir en del av virksomhetsstyringen og den helhetlige internkontrollen. NTNU igangsatte høsten 2019 en kartlegging av lisenspliktig utstyr og teknologi ved et utvalg av NTNUs laboratorier (IV, NV, IE og MH-fakultetet). Arbeidet gjøres i dialog med myndighetene. Det vil i denne sammenheng også bli gjort en systematisk revisjon av adgangskontroll og fysisk sikring.

Arbeid med implementering av revidert sentral og stedlig beredskapsplan i beredskapsorganisasjonen ble igangsatt i 2019. I den forbindelse ble det også gitt opplæring i og øvelser med CIM.

Gjennomførte beredskapsøvelser viser at NTNU har behov for overordnet systematikk og plan for øvelser, for å sikre at det gjennomføres relevante øvelsestyper og –tema og at de ulike nivå i beredskapsorganisasjonen øver samvirke med hverandre. En overordnet plan vil være styrende for eventuelle lokale øvelsesplaner.

Radikalisering

Sikkerhets- og beredskapsrådgiver deltar i Trondheim kommunes tverrfaglige kontaktforum for forebygging av radikalisering og voldelig ekstremisme, og er oppnevnt som radikaliseringskontakt for NTNU. Arbeidet ble igangsatt høsten 2019.

Brannvern

Ny stilling, systemansvarlig brannvern: Det ble i 2019 opprettet en 100 % fast stilling som systemansvarlig brannvern, plassert i HMS-seksjonen. Stillingen ble besatt 14. august. Stillingen skal

ivareta det overordnede, systematiske arbeidet innen brann- og eksplosjonsvern, og bidra til at arbeidsområdet ivaretas på en helhetlig måte ved NTNU. Viktige arbeidsoppgaver vil bl.a. være synliggjøring og tydeliggjøring av roller og ansvar når det gjelder forebyggende brannvern i eide og leide bygg, inkl. hvem som håndterer ulike hendelser i bygningsmassen utenfor ordinær arbeidstid samt videreutvikling av brannvernorganisering og opplæringsrutiner ved NTNU, basert på endringer i risikobildet og lovverk.

Branntilsyn: Trøndelag brann- og redningstjeneste har hatt fokus på NTNUs bygningsmasse i 2019, og det har blitt gjennomført 23 branntilsyn. Gjentatte avvik er manglende risikovurderinger, dokumentert opplæring av ansatte og oppfølging av avvik på tekniske anlegg. Avvik lukkes fortløpende av ansvarlig enhet.

NTNUs sentralgassanlegg: Avdeling for campusservice sørger for årskontroll og service på NTNUs sentralgassanlegg. Avvik lukkes fortløpende.

Brannsikkerhetssystemer: Avdeling for campusservice sørger for kontroll og vedlikehold av og brann- og gassvarslingsanlegg og slukkeanlegg. Avvik etter service på disse anleggene lukkes fortløpende og avdelingen har sett en stor forbedring på antall avvik på sikkerhetsanleggene gjennom 2019.

Strålevern

NTNUs strålevern ivaretas av en sentral strålevernkoordinator ved HMS-seksjonen og ca. 30 lokale strålevernkoordinatorer, fordelt på tre byer og ca. 25 institutt/enheter.

Sentral strålevernkoordinator administrerer og vedlikeholder NTNUs systematiske arbeid med strålevern og er NTNUs kontaktperson mot Direktoratet for strålevern og atomsikkerhet (DSA, tidligere Statens strålevern). Lokale strålevernkoordinatorer ivaretar strålevernarbeidet ved egne enheter.

Årsrapport for 2018, utformet i henhold til de oppgitte krav til innhold, ble sendt til DSA i mars 2019. Årsrapporten inneholdt svar på pålegg som ble gitt av DSA i forbindelse med tap av et sett radioaktive kilder til bruk i fysikkundervisning. I henhold til påleggene ble det gjort en gjennomgang av beredskap og rutiner for varsling av ulykker og unormale hendelser knyttet til strålekilder. Alle enheter med ansvar for radioaktive kilder oppdaterte risikovurdering og sikkerhetstiltak med tanke på oppbevaring og fare for sabotasje og tyveri, og enkelte enheter innførte nye rutiner for adgangskontroll inn til rom hvor slike kilder lagres og/eller brukes.

Sentral strålevernkoordinator mottok i november 2019 tilbakemelding på NTNU sin årsrapport for 2018 fra DSA, hvor det ble påpekt at NTNU har brutt regelverket som sier at radioaktivt avfall ikke kan lagres lenger enn et år. Det ble derfor gjort et arbeid for å avhende radioaktivt avfall og kapslede strålekilder fra fire institutt innen årsskiftet. I forbindelse med dette arbeidet ble det avdekket flere strålekilder, som ikke var registrert i NTNU sin kildeoversikt, men som nå er enten innregistrert eller avhendet.

Viktig arbeid framover vil være å sikre bedre oversikt over NTNU sine strålekilder og hvem som har adgang til rom med strålekilder. NTNUs strålevernmatrise vil vurdere hvilke tiltak som kan iverksettes

for å sikre innrapportering av strålekilder til lokale strålevernkoordinatorer og forbedre oversikt over personer med adgang til rom med strålekilder.

Farlig avfall

NTNU har rammeavtale med Norsk Gjenvinning AS om transport og mottak av farlig og smittefarlig avfall. Norsk Gjenvinning AS legger også til rette for transport av radioaktivt avfall. Det er forhandlet fram en kurspakke for ansatte ved NTNU.

Farlig avfall er i de fleste tilfeller definert som «farlig gods» når det transporteres. I henhold til [forskrift om landtransport av farlig gods](#), er NTNU forpliktet til å ha en sikkerhetsrådgiver. Fra 10. mars 2019 har Norsk Gjenvinning AS levert denne tjenesten til NTNU. Sikkerhetsrådgiverens oppgave er å bistå med rådgivning, opplæring, sørge for at bestemmelser for transport av farlig gods overholdes samt at ansatte får hensiktsmessig opplæring.

Det har i 2019 vært noen utfordringer med henting av farlig og smittefarlig avfall samt levering av emballasje hos enkelte enheter ved NTNU. En av årsakene er at nøkkelpersoner hos Norsk Gjenvinning AS har vært fraværende. NTNU hadde ved årsskiftet et møte med Norsk Gjenvinning AS og det er gjennomført flere tiltak for å bedre situasjonen.

Avtreksskap

Som en del av det systematiske arbeidet ble det også i 2019 gjennomført kvalifiserte servicekontroller og egenkontroller av avtrekksskap. Avvik blir fortløpende lukket av enhetene.

Digitalisering

Romkort: Romkort gir informasjon om bl.a. mengde brannfarlige og giftige væsker og gasser på en lokasjon samt andre spesielle farekilder. I tillegg gir systemet lett tilgang til kontaktinformasjon til nøkkelpersoner - informasjon som er spesielt viktig i beredskapssituasjoner. Løsningen er et nyttig arbeidsverktøy for flere. Et eksempel er vektore, som i dag har full tilgang til løsningen, og kan videreformidle informasjon til bl.a. brannvesen ved behov. I 2019 har det blitt jobbet med å forbedre tilgangsstyringen i løsningen samt sikre at riktige telefonnummer hentes inn.

NTNU og SINTEF har pr. i dag to separate romkort-databaser, noe som gjør det utfordrende å få totaloversikt i bygninger hvor både NTNU og SINTEF har aktivitet. NTNU og SINTEF igangsatte i slutten av 2019 et samarbeid for finne en løsning på dette, et arbeid som vil pågå utover i 2020.

Stoffkartotek: NTNU benytter Chemical Manager, tidl. ECO Archive, fra EcoOnline som stoffkartotek. Ved årsslutt var det i overkant av 26 000 ulike stoffer, stoffblandinger og biologiske faktorer registrert i stoffkartoteket. Dette inkluderer også enkelte stoffer, stoffblandinger og biologiske faktorer som er avhendet.

NTNUs stoffkartotekmatrise ivaretar dialog med de miljøer som bruker stoffkartoteket. Det ble siste kvartal 2019 besluttet å gjennomføre tiltak for å forbedre sikkerheten i løsningen.

Prosjektet «Digitale sikkerhetsdatablader» har i 2019 jobbet med implementering av en standardisert enhet for visning av digitale sikkerhetsdatablader. Spesielt har det blitt jobbet med

sikkerhetsmessige tiltak og forbedring av brukervennlighet. Løsningen er finansiert av Digitaliseringsprogrammet og blir montert på inntil 300 laboratorier og verksteder. Løsningen vil erstatte sikkerhetsdatablader i papirversjon og er forventet å gi en vesentlig besparelse knyttet til manuelle arbeidsoperasjoner med papirdokumentasjon. Løsningen vil også gi en sikkerhetsmessig gevinst ved at man sikrer at den til enhver tid siste versjon av sikkerhetsdatablad i stoffkartoteket er det som vises. Det vil også bli mulig å vise romkort, lokal informasjon samt sende meldinger ut til brukerne. Enhetene vil være i normal drift sommer/høst 2020. Prosjektet vil da avsluttes.

Fysisk aktivitet i arbeidstiden

NTNU-ansatte kan benytte 1 time av arbeidstiden per uke til fysisk aktivitet. Hovedregelen er at det skal være en fellesaktivitet, men det er mulig med individuell gjennomføring. HMS-seksjonen utarbeider og følger opp treningstilbud til ansatte ved NTNU i Trondheim i samarbeid med SiT. I Gjøvik og Ålesund har tilbudet vært utarbeidet lokalt.

Parkering

HMS-seksjonen behandler søknader fra ansatte og studenter, som har behov for nærparkering av helsemessige årsaker, om nærparkering på Gløshaugen og Kalvskinnet. Antall søknader er betydelig større enn tilgjengelige parkeringsplasser og arbeidet er tidkrevende. Ansvar for å vurdere disse søknadene er pr. i dag lagt til bedriftshelsetjenesten v/ bedriftsfysioterapeut. Løsningen med nærparkering og kriteriene for tildeling av p-tillatelse skal evalueres og sees i sammenheng med byggeaktivitet på campus, NTNUs miljøutviklingsplan og IA-arbeidet.

5.0 BEDRIFTSHELSETJENESTEN

NTNU har en intern bedriftshelsetjeste, organisert som en faggruppe under HMS-seksjonen. Denne ivaretar funksjonen som bedriftshelsetjeneste ved NTNU i Trondheim. NTNU i Ålesund og NTNU i Gjøvik har avtale med lokal bedriftshelsetjeneste (Stamina Helse). NTNUs interne bedriftshelsetjeneste koordinerer samarbeidet med Stamina Helse.

Bedriftshelsetjenesten har følgende kompetanseområder:

- Arbeidsmedisin
- Ergonomi
- Organisatorisk- og psykososialt arbeidsmiljø
- Yrkeshygiene

Bedriftshelsetjenesten har i 2019 bistått organisasjonen med følgende:

- Målrettede helseundersøkelser, vaksinering og oppfølging av ansatte og studenter, inkl. undersøkelse av arbeidsrelatert sykdom.
- Rus-arbeid, inkl. samarbeid med eksterne aktører som Lade Behandlingscenter
- Oppfølging ved fare for sykefravær/sykefravær
- Samtaler/psykososial omsorg
- Arbeidstrening
- Undervisning, inkl. førstehjelpskurs
- Kartlegging av nye arbeidsplasser i forbindelse med samlokalisering, forbedring og endring av eksisterende arbeidsplasser og innkjøp av nytt utstyr.

- Tilrettelegging, utprøving/oppfølging av diverse utstyr i samarbeid med rammeleverandør og NAV Hjelpemiddelsentral.
- Ergonomisk gjennomgang av eksisterende arbeidsplasser lokalt hos ulike enheter
- Bistand i forbindelse med HMS-runder
- Risikovurderinger, befaringer, prøvetaking og rådgiving vedr. ulike problemstillinger knyttet til kjemisk-, fysisk- og biologisk arbeidsmiljø.
- Faglig bistand i forbindelse med nye rammeavtaler på innkjøp av kjemikalier, data- og vernebriller samt møbler.

Det har vært stor etterspørsel etter samarbeid og bistand når det gjelder psykososialt arbeidsmiljø. Dette gjelder både utviklingsarbeid og bistand ved utfordringer. Det har vært god deltakelse på faste kurs i psykososialt arbeidsmiljø. Det jobbes aktivt med formidling av kunnskap til ledere og ansatte samt andre roller for å forebygge og håndtere tilløp til konflikter.

De fleste spørsmålene til yrkeshygieniker har handlet om rådgiving og/eller kartlegging/måling knyttet til inneklima, arbeid med kjemikalier og støy:

- **Inneklima:** I mange tilfeller handler dette om problematikk knyttet til dårlig luftkvalitet i arbeidslokaler og behov for informasjon vedrørende fuktskader og muggsopp.
- **Kjemikalier:** Generell rådgiving med tanke på å kartlegge og redusere/unngå eksponering, i flere tilfeller i forbindelse med graviditet. Det er generelt behov for rådgiving med tanke på valg, bruk og vedlikehold av personlig verneutstyr.
- **Støy:** Stikkprøvetaking av lydnivå i flere typer arbeidsmiljø ved NTNU viser at ansatte i perioder er utsatt for lydnivå som ligger opp mot, og delvis over Arbeidstilsynets tiltaksverdier. Støyen kommer gjerne fra laboratorieutstyr og tekniske innretninger. Lydnivåene er vanligvis ikke av hørselsskadelig art, men tiltak for å redusere støy anbefales.

I tillegg har det vært mange spørsmål knyttet til miljø som skal, eller har flyttet i forbindelse med samlokalisering og omorganisering. I slike prosesser er det viktig å gjennomføre riktige og nødvendige korrigeringer av blant annet lufttilførsel og belysning, for eksempel ved fortetting i kontorareal, eller ved endring fra cellekontor til kontorlandskap.

Fakultetenes samarbeidsplaner med bedriftshelsetjenesten

Fakultetene skal ha en plan for samarbeid med bedriftshelsetjenesten. Fakultetene eier selv samarbeidsplanen og har ansvar for at den finnes, jf. [forskrift om organisering, ledelse og medvirkning § 13-3](#). Planen skal beskrive områder hvor fakultetet trenger bistand fra bedriftshelsetjenesten og hvilken type bistand som skal gis. Planen er et nyttig bidrag inn i fakultetenes systematiske HMS-arbeid.

6.0 INKLUDERENDE ARBEIDSLIV (IA)

Partene underskrev 14.5.19 måldokument for IA-perioden 01.01.19 – 31.12.22. Måldokumentet beskriver NTNUs målsetninger for perioden samt ansvar, partsforankring og føringer for

tiltaksutvikling. Partssamarbeidsmøte blir avholdt to ganger i året og IA-nettverket møtes 4 ganger i året, hvorav 2 møter er med NAV Arbeidslivssenter og NAV lokal.

7.0 SYKEFRAVÆR¹

Totalt sykefravær ved NTNU var på 3,6 %, både i 2018 og 2019. Dette er lavt sett i forhold til gjennomsnittlig legemeldt sykefravær i Norge, som i 2019 var på 4,9 %². I totalt sykefravær inngår både egenmeldt og legemeldt sykefravær. Det egenmeldte sykefraværet ved NTNU lå i 2018 på 0,69 %, og utgjør en liten del av det totale sykefraværet.

	Teknisk og administrativt ansatte	Vitenskapelig ansatte	Totalt NTNU
2018	6,3	2,2	3,6
2019	6,1	2,3	3,6

Tabell 1: Totalt sykefravær, tapte dagsverk i prosent.

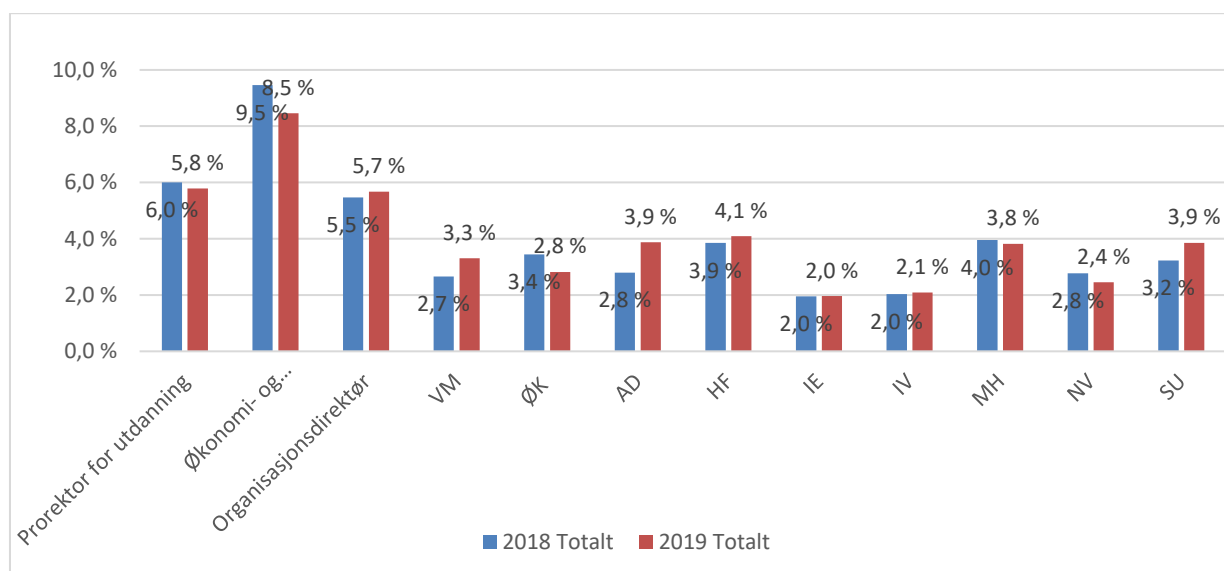
Til sammenligning var det totale sykefraværet ved UiO 3,4 % i 2018, mens det for henholdsvis teknisk/administrativt- og vitenskapelig ansatte var 5 og 2,2 %. Ved UiB har det totale sykefraværet ligget relativt stabilt mellom 3 og 4 % de siste årene³.

Sykefraværet varierer mellom de ulike enhetene ved NTNU, jf. figur 1 (se neste side). Det høyeste sykefraværet finner man hos Avdeling for Campusservice, hvor mange har tunge, fysiske arbeidsoppgaver. Avdelingen jobber med målrettede tiltak for å redusere sykefraværet blant driftspersonell. Et eksempel er et prosjekt avdelingen startet i 2019 for å styrke nærværsfaktorer og drive forebyggende arbeidsmiljøarbeid i tråd med IA-avtalen. Det er svært få arbeidsrelaterte skader til tross for fysisk arbeid med en del farlig arbeidsutstyr.

¹ Der hvor ikke annet er angitt er tallmaterialet basert på legemeldt og egenmeldt sykefravær, hentet fra lønns- og personalsystemet Paga. For 2019 er 1., 2. og 3. kvartal inkludert. Se Vedlegg 1 for forklaring på forkortelser brukt i figurer.

² Legemeldt sykefravær, gjennomsnitt, 1. – 3. kvartal, sykefraværstatistikk hentet fra NAV.

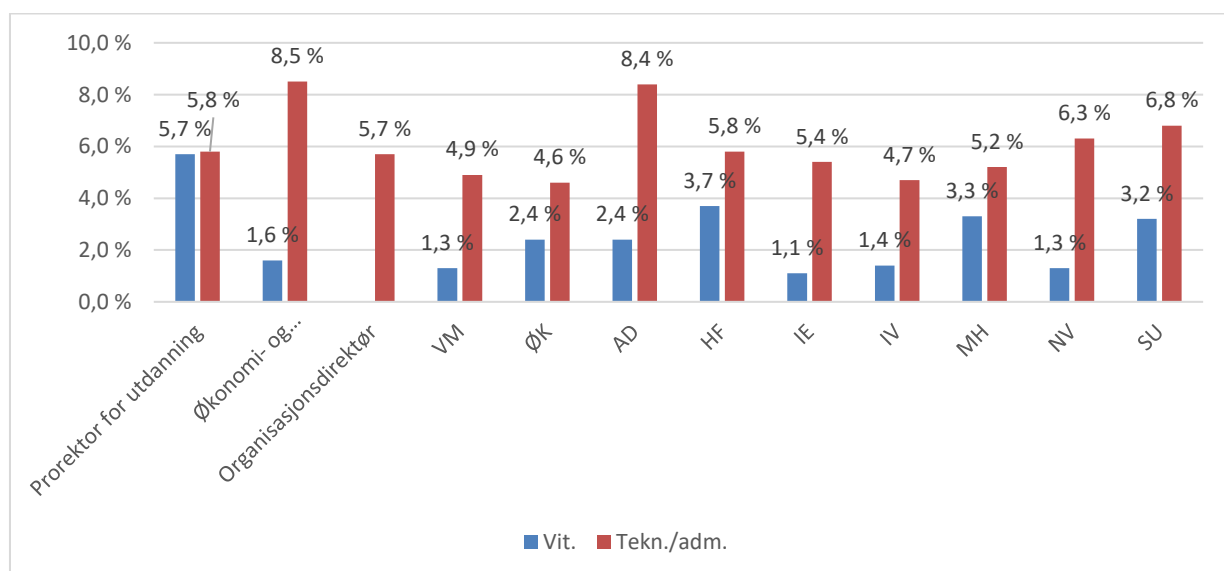
³ UiB bruker tall for 3. kvartal i sin årsrapportering og oppgir ikke totaltall for året.

Figur 1: Totalt sykefravær, tapte dagsverk.

Gjennomsnittlig sykefravær blant teknisk og administrativt ansatte er høyere enn landsgjennomsnittet, jf. tabell 1 (se forrige side) og figur 2. Det er heftet en del usikkerhet til tall på sykefravær blant vitenskapelig ansatte, siden mange i denne kategorien ikke registrerer timer og sykefravær. Dette påvirker naturlig nok det registrerte, totale sykefraværet ved NTNU.

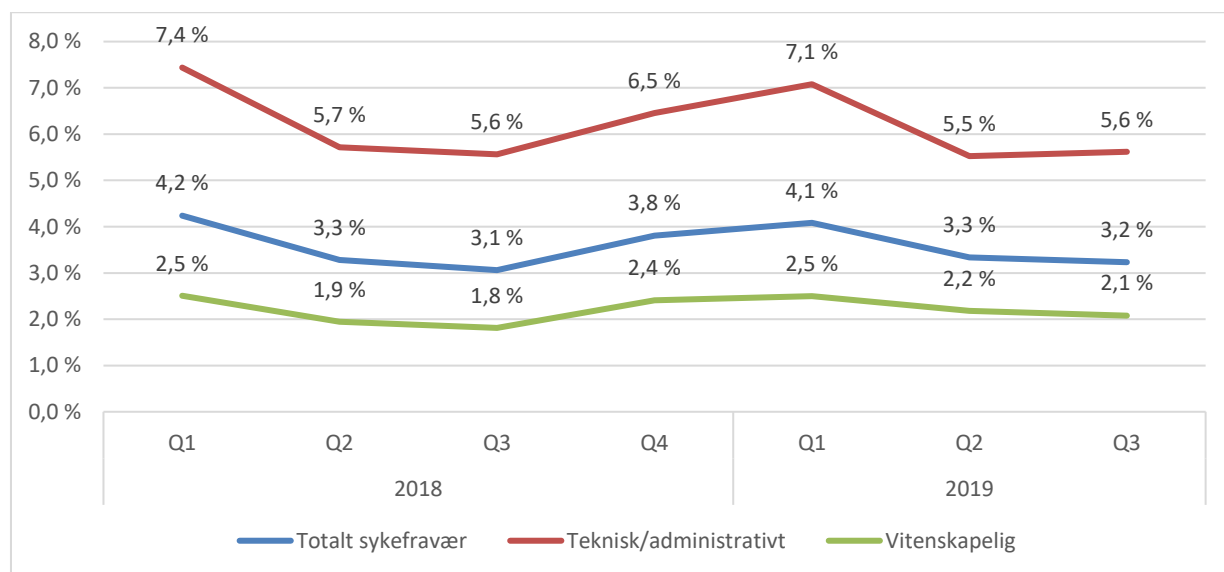
Flere fakulteter peker på at en utfordring er at teknisk og administrative ressurser ikke vokser i takt med økning i vitenskapelig aktivitet (antall ansatte og forskningsprosjekter), noe som kan føre til økt belastning for denne gruppen. Spesielt for mindre fakulteter kan det å legge støtteressurser på instituttnivå føre til at det blir små miljøer med teknisk og administrativt ansatte, som er sårbare ved sykefravær. Fravær fra enkeltpersoner medfører igjen økt belastning på de gjenværende.

Figur 2: Totalt sykefravær, teknisk/administrativt og vitenskapelig ansatte⁴, tapte dagsverk

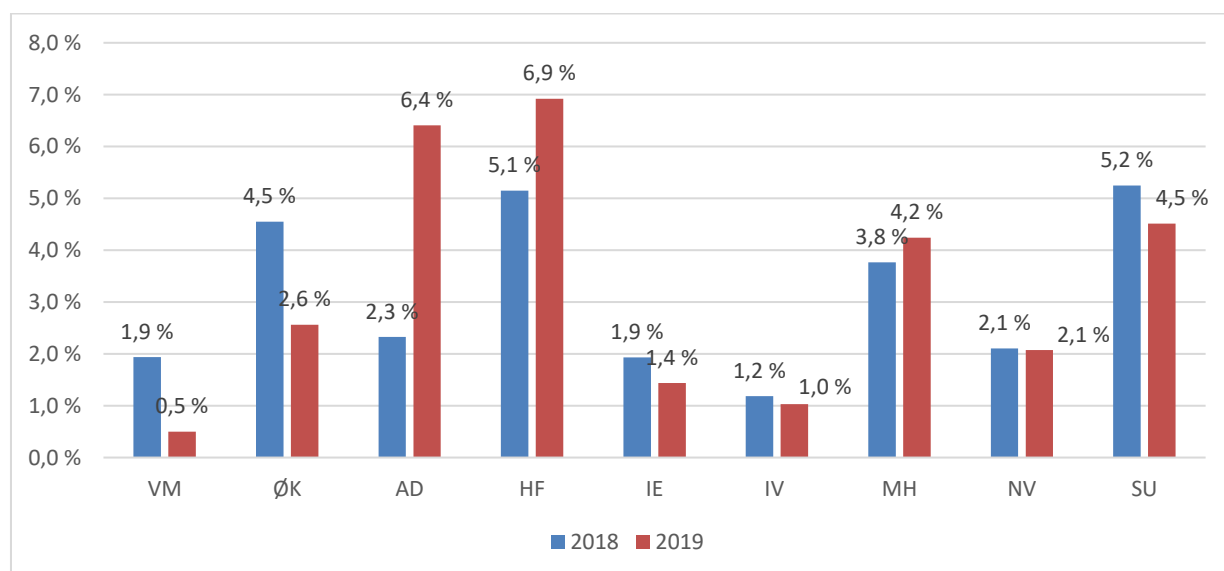
⁴ Se Vedlegg 2 for oversikt over hvilke stillingskoder som er inkludert i de to gruppene. Grupperingene baserer seg på det som er definert som «univ_kat» i lønnsstatistikken fra lønns- og personalsystemet Paga.

Sykefraværet er betydelig større i vinterhalvåret (1. og 4. kvartal), blant annet på grunn av luftveisinfeksjoner, jf. figur 3. Den samme tendensen ser man også i andre virksomheter.

Figur 3: Totalt sykefravær, kvartal, tapte dagsverk.

Totalt sykefravær for stipendiater var på 2,6 % både i 2018 og 2019. Det er imidlertid variasjoner mellom fakultetene. Fakultetene har ulikt antall stipendiater, noe som medfører at enkeltstipendiater fravær slår ulikt ut på sykefraværstatistikken hos fakultetene. En del fakulteter peker på viktigheten av å ha både faglige og sosiale møteplasser for stipendiater samt ha evalueringer underveis. Det er også viktig med tydeliggjøring av hvem som har oppfølgingsansvar. Utfordringene varierer; Enkelte institutter har kun norskspråklige stipendiater, mens andre har høy andel internasjonale stipendiater, som kan ha andre utfordringer og behov.

Figur 4: Totalt sykefravær, stipendiater, 2019, tapte dagsverk.

H1-verdi

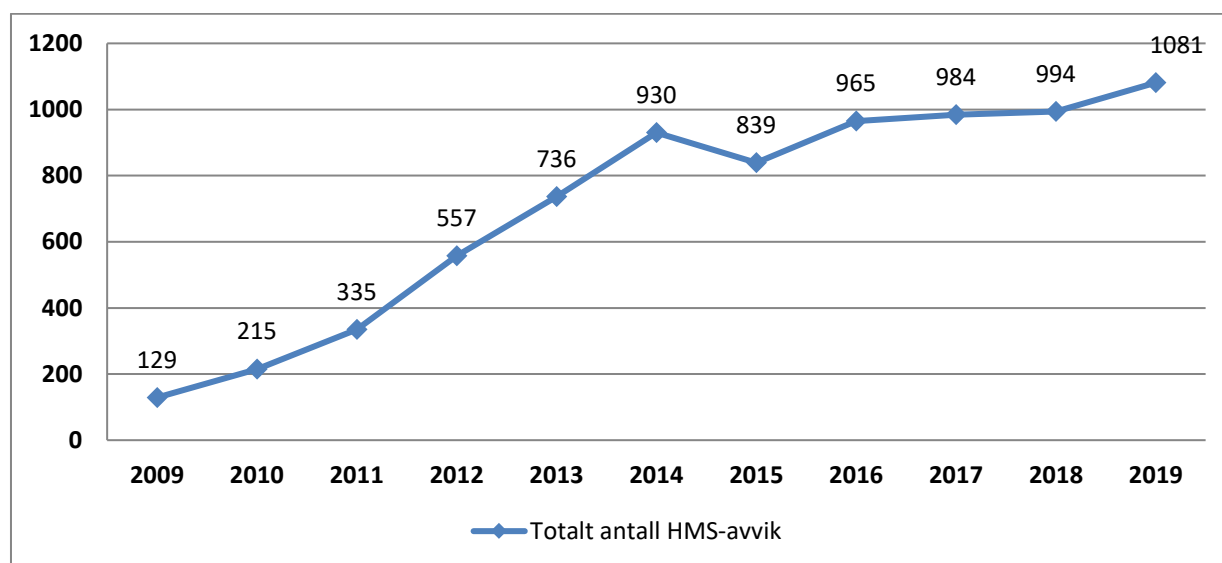
H1-verdien angir antall personskader som har medført fravær pr. 1 million arbeidstimer. Antall fraværsskader har ikke vært mulig å hente ut fra noen av NTNUs systemer. Det har heller ikke vært mulig å få oversikt over fraværsskader fra NAV. På grunn av dette oppgis ikke H1-verdi for 2019.

Oppfølging av sykefravær

Bedriftshelsetjenesten har regelmessig blitt brukt som rådgiver i sykefraværssaker, men relativt lite i selve sykefraværsoppfølgingen. NAV gir uttrykk for at de mottar få oppfølgingsplaner fra NTNU når ansatte er sykmeldte. En opplæringspakke for ledere er ført opp som tiltak på handlingsplan for IA-arbeidet og vil tilbys ledere i 2020.

8.0 HMS-AVVIK

I 2019 ble det meldt 1081 HMS-avvik⁵, en økning på 87 i forhold til 2018⁶. 846 av avvikene er lukket. HMS-seksjonen rapporterer tertialvis fra NTNUs avvikssystem til AMU og styret. Det er ulikt hvordan fakultetene og instituttene jobber med læring, som følge av avvik. Enkelte har faste møtearenaer for leder, HMS-koordinator og verneombud samt rutiner for involvering av aktuelle ansatte, andre har mindre systematikk på dette. På sentralt nivå tas aktuelle avvik opp i Sentralt HMS-forum og / eller AMU. AMU og Styret mottar tertialvise avviksrapporter. Ved årsskiftet ble det avtalt at NTNU skal delta inn i felles HMS-møte med SINTEF, Equinor og DNV-GL. Bakgrunnen er at man ønsker å utveksle erfaringer og ta ut læring på tvers innenfor HMS knyttet til laboratorievirksomhet. Målet er å dele og lære av relevante tilløp og hendelser, typisk gjennom «one-pagere/Lessons learned»⁷.

FIGUR 5: ANTALL MELDTE HMS-AVVIK PR. ÅR.

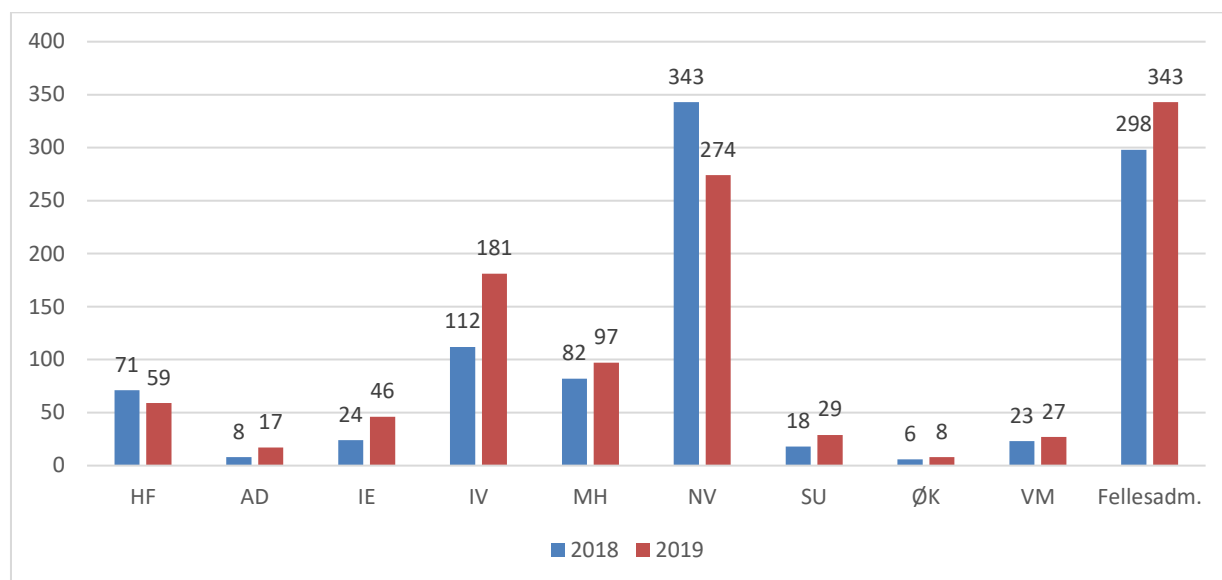
Som tidligere år er det grunn til å anta at det er en underrapportering av HMS-avvik ved NTNU. Årsakene til dette er nok flere. Erfaringen er at for brukeren er det relativt enkelt å melde avvik. Det virker å være tidsbruk, det at man ikke kjenner så godt til hva avvik er, eller hvordan det meldes, som

⁵ Definisjon: Mangler eller hendelser som kan medføre/har medført skade på menneske, miljø eller materiell.

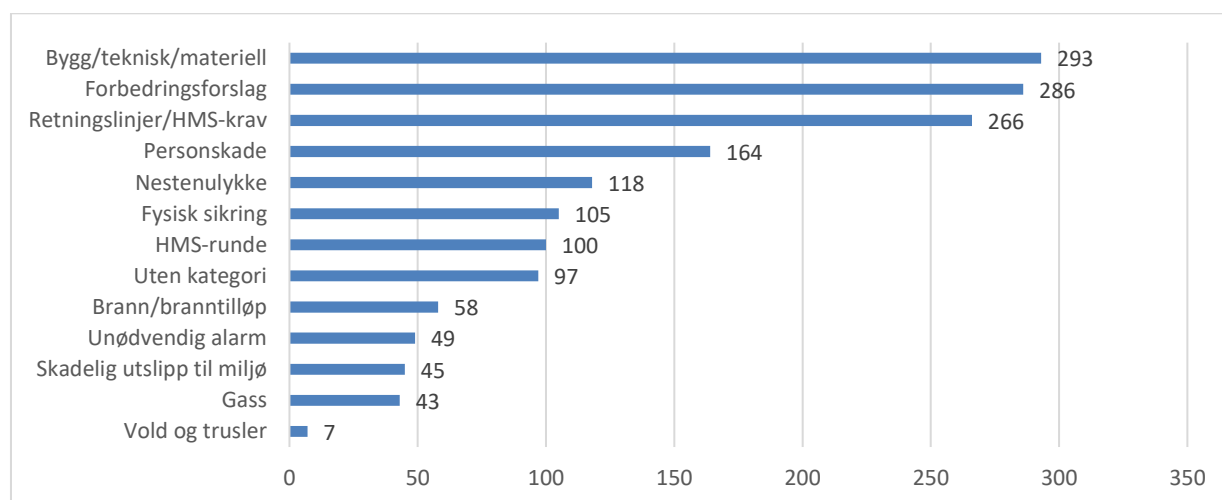
⁶ 2019: Kun avvik innmeldt via RiskManager. Avvik fra branntilsyn er ikke inkludert.

⁷ Tidligere har det vært avholdt 2 møter i året. Innkalling til møte og utarbeidelse av «one-pager» går på rundgang. Tanken er at dette skal være en uformell arena for erfaringsutveksling.

kan være begrensingen. Enkelte studenter og ansatte har gitt tilbakemelding om at de er bekymret for om det å melde avvik kan påvirke vurderinger, eller karriereutvikling. På overordnet nivå ser man svært varierende kvalitet på behandling av avvik. Utfordringene er gjerne tilgjengelig tid, kompetanse samt at det innimellom blir diskusjon om hvem som skal behandle ulike typer avvik. Det er liten grad av «støy» i avvikssystemet. Det som meldes som HMS-avvik er oftest reelle HMS-avvik.

FIGUR 6: ANTALL MELDTE HMS-AVVIK PR. ÅR, FAKULTETER.

FIGUR 7: ANTALL MELDTE HMS-AVVIK, KATEGORIER⁸.

Svært alvorlig/kritisk⁹

17 avvik kategoriseres som svært alvorlig/kritisk. 3 avvik er fortsatt til behandling, resten er lukket.

2 avvik gjelder fare for at personer lett kunne havne i veibanen grunnet kort avstand mellom utgang fra en av NTNUs bygninger og veibane, i kombinasjon med manglende barriere. Denne situasjonen

⁸ Merk at samme avvik kan ligge under flere kategorier.

⁹ Det foreligger pr. i dag ingen definisjon på hva som faller inn under de ulike alvorlighetsgradene, noe som gjør at kategorisering i all hovedsak gjøres ut ifra innmelder og behandler sitt skjønn.

oppsto i forbindelse med metrobusprosjektet og omlegging av vei over Gløshaugen. Begge avvikene er nå lukket og anleggsarbeidet på Gløshaugen er avsluttet.

3 avvik er knyttet til laboratorieaktivitet. 2 avvik gjelder eksponering for gass og et avvik gjelder strømgjennomgang, med påfølgende brannskade. Det er gjennomført flere tiltak ved de aktuelle laboratoriene for at tilsvarende hendelser ikke skal kunne skje igjen.

Alvorlig⁹

259 avvik kategoriseres som alvorlig. 237 av disse er lukket. Flere av disse gjelder fall- og kuttskader samt uhell ved håndtering og bruk av kjemikalier og gasser. 16 avvik gjelder utfordringer med adgangskontroll. Avvikene gjelder uvedkommende i adgangsbegrensede arealer, dører som står åpne, defekte kort/låssystemer, o.a.

Mindre alvorlig⁹

604 avvik kategoriseres som mindre alvorlig. 567 av disse er lukket. Blant disse avvikene er det flere avvik som gjelder blokkerte rømningsveier, bruk av kjemikalier, inneklime samt fall-, stikk- og klemskader.

201 avvik er ikke kategorisert.

Kjemikalier og gasser

Det er meldt flere avvik knyttet til bruk og håndtering av kjemikalier og gasser. Dette gjelder gjerne søl / utslipp, eller oppbevaring som ikke er i tråd med retningslinjer. I de fleste tilfellene er dette mindre alvorlige hendelser.

Personskader

164 avvik er kategorisert med personskade¹⁰, en økning på 10 i forhold til i 2018. Det er registrert 47 skademeldinger, som er eller vil bli sendt til NAV.

Brannalarmer

Trøndelag brann- og redningstjeneste (TBRT) registrerte 58 utrykninger til NTNU i 2019. 47 utrykninger var kategorisert som «unødig». Unødige brannalarmer skyldes i hovedsak støvende arbeid (36 %), teknisk svikt (22 %) og matlaging (16 %).

NTNU har retningslinjer for hvordan man skal bruke småelektrisk utstyr. Vernelinjen og driftspersonell går rundt i byggene for å forebygge mot uønskede brannalarmer.

Det har blitt observert enkelte tilfeller hvor eksterne har startet opp arbeid, uten at aktuelle detektorer og sløyfer har blitt koblet ut. Det vil imidlertid alltid være en avveining i risikovurderingen i

¹⁰ Merk at kategorien «personskade» i avvikssystemet ikke skiller på om man har blitt, eller *kunne ha blitt* skadet, eller syk. De aller fleste registreringene gjelder mindre alvorlige kutt, klem og stikkskader. Dersom en yrkessykdom eller -skade godkjennes av NAV, kan man ha krav på trygdeytelser etter gunstigere regler enn vanlig. Dette omfatter f.eks. refusjon av legeutgifter. Antall skader / sykdomstilfeller, som er rapportert til NAV, betraktes som en bedre indikator på personskade/sykdom av en viss alvorlighetsgrad enn det som hentes fra NTNUs avvikssystem.

hvilken grad man skal koble ut branndetektorer som går på bekostning av brannsikkerheten i bygget.
NTNU har egen retningslinje for utkobling av branndetektorer i eide bygg.

9.0 KURS/OPPLÆRING

Følgende kurs/opplæring har blitt gjennomført i regi av HMS-seksjonen i 2019:

Grunnleggende HMS-opplæring

- HMS-plattform (4 kurs)
- HMS-plattform for lærlinger (1 kurs)
- Opplæringsdag for HMS-koordinatorer og verneombud (1 kurs)
- Grunnleggende førstehjelp (norsk og engelsk) (7 kurs)

Yrkeshygiene/stoffkartotek

- Håndtering av farlig- og smittefarlig avfall (2 kurs)
- HMS i laboratorier og verksted (2 kurs)
- Håndtering av hydrogenfluorid (norsk og engelsk) (4 kurs)
- Personlig verneutstyr (1 kurs)

Strålevern

- Introduksjonskurs strålevern (2 kurs)
- Brukerkurs for laser (1 kurs)
- Brukerkurs kapslede kilder og røntgenapparat (1 kurs)
- Elektromagnetiske felt (1 kurs)
- Introduksjonskurs åpne kilder (1 kurs)

Ergonomi

- Ny på NTNU (engelsk) (2 kurs)
- Bedriftsfysioterapeuten har hatt workshops med grupper samt arbeidsplassbesøk for enkeltpersoner og enheter ved behov.

Organisatorisk og psykososialt arbeidsmiljø

- Psykososialt arbeidsmiljø (4 kurs)

Fakultetene har ansvar for HMS-opplæring av egne studenter. Studenter deltar imidlertid i enkelttilfeller på kurs i regi av HMS-seksjonen, dersom de er involvert i arbeidsoppgaver som krever spesiell kompetanse innen HMS. Det har tidligere år vært et uttrykt ønske fra studentene om mer HMS-opplæring samt at denne i større grad bakes inn i emner, eller på annen måte utarbeides slik at studentene får bedre dokumentasjon på HMS-kompetanse.

10.0 VEDLEGG 1

HF: Det humanistiske fakultet

AD: Fakultet for arkitektur og design

IE: Fakultet for informasjonsteknologi og elektroteknikk

IV: Fakultet for ingeniørvitenskap

MH: Fakultet for medisin og helsevitenskap

NV: Fakultet for naturvitenskap

SU: Fakultet for samfunns- og utdanningsvitenskap

ØK: Fakultet for økonomi

VM: NTNU Vitenskapsmuseet

11.0 VEDLEGG 2

Teknisk/administrativt ansatte – stillingskoder

0214 - Rektor,	1136 - Driftstekniker,
0790 - Bedriftssykepleier,	1137 - Driftsleder,
0791 - Bedriftslege,	1180 - Sjåfør,
1003 - Avdelingsleder,	1181 - Senioringeniør,
1054 - Kontorsjef,	1182 - Seniorarkitekt,
1060 - Avdelingsdirektør,	1203 - Fagarbeider m/fagbrev,
1062 - Direktør,	1211 - Seksjonssjef,
1063 - Førstesekretær,	1216 - Driftsoperatør,
1065 - Konsulent,	1275 - Ingeniør,
1068 - Fullmektig,	1282 - Bedriftsfysioterapeut,
1069 - Førstefullmektig,	1362 - Lærling,
1070 - Sekretær,	1363 - Seniorkonsulent,
1077 - Hovedbibliotekar,	1364 - Seniorrådgiver,
1083 - Ingeniør,	1407 - Avdelingsleder,
1084 - Avdelingsingeniør,	1408 - Førstekonsulent,
1085 - Avdelingsingeniør,	1409 - Sekretær,
1087 - Overingeniør,	1411 - Avdelingsingeniør,
1088 - Sjefingeniør,	1434 - Rådgiver,
1091 - Tekniker,	1474 - Dekan,
1113 - Prosjektleder,	1475 - Instituttleder,
1130 - Renholder,	1515 – Spesialbibliotekar
1132 - Renholdsleder,	

Vitenskapelig ansatte – stillingskoder

1007 - Høgskolelærer/øvingslærer,	1110 - Forsker,
1008 - Høgskolelektor,	1111 - Forskningssjef,
1009 - Universitetslektor,	1183 - Forsker,
1010 - Amanuensis,	1198 - Førstelektor,
1011 - Førsteamanuensis,	1199 - Universitetsbibliotekar,
1013 - Professor,	1200 - Førstebibliotekar,
1017 - Stipendiat,	1304 - Psykolog med godkjent spesiell,
1018 - Vitenskapelig assistent,	1308 - Klinikkveterinær,
1019 - Vitenskapelig assistent,	1352 - Postdoktor,
1020 - Vitenskapelig assistent,	1378 - Stipendiat,
1108 - Forsker,	1532 - Dosent,
1109 - Forsker,	8028 - Førsteamanuensis II

25.02.2020

Saksansvarlig: Lennart Soligard

Saksbehandler: Lennart Soligard

NOTAT

Til: Styret

Fra: Studentombudet ved NTNU

Om: Studentombudets årsrapport for 2019

Kfr S-sak 19/20 / Utsatt sak fra 12.3.20

Tilråding:

Styret tar Studentombudets årsrapport for 2019 til etterretning

Bakgrunn:

Årsrapporten inneholder informasjon og en systematisering av de studenthenvendelser som er kommet inn til Studentombudet i rapporteringsperioden 1.1.2019 til og med 31.12.2019.

Studentombudet har i 2019 mottatt 257 henvendelser fra studenter som har ønsket bistand. Sammenlignet med 2018 hvor 204 studenter henvendte seg til studentombudet, representerer dette en økning på omtrent 25 % i antall henvendelser.

Studentombudet har merket seg en økning i antall anonyme henvendelser til seg sammenlignet med 2018. Studentene har da reservert seg fra at studentombudet registrerer studentenes fakultetstilhørighet når de tar kontakt for å få bistand/råd og veiledning omkring sin sak.

Studentombudet har også et generelt inntrykk av studentene er opptatt av å være anonyme i ulike studierelaterte sammenhenger. Dette er beskrevet nærmere i årsrapportens punkt 5. Studentenes ønske om anonymitet er nærliggende å tolke som en viktig premiss for studentene med tanke på å bli vurdert/behandlet på rettferdig vis i studiesammenhenger ved NTNU. Jeg oppfatter det slik at studentene i større grad vil ha økt tillitt til at NTNUs konklusjoner i enkeltsaker er gjort på en rettferdig måte dersom studentens anonymitet har vært ivarettatt, og det er mindre sannsynlig at studentene vil spekulere i om de er blitt gjenstand for usaklig forskjellsbehandling/eller at det er tatt utenforliggende hensyn i betraktning.

Årsrapporten innehar statistikk over antall studenthenvendelser, hvilke overordnede tema henvendelsene omhandler, hvilke byer og fakultet henvendelsene er knyttet til, samt på hvilken måte Studentombudet følger opp henvendelsene på. Årsrapporten inneholder også noen anbefalinger til NTNU.

Anbefalinger

På generelt grunnlag har studentombudet et godt inntrykk av NTNUs saksbehandling. Via henvendelser fra studenter får imidlertid studentombudet innblikk i enkeltsaker hvor det har oppstått kritikkverdige forhold. Slike enkelthenvendelser kan anses som indikatorer på mulige svakheter/forbedringspunkt på systemnivå innenfor et eller flere studentrettighetsområder.

På bakgrunn av de studenthenvendelser som er innkommet i 2019, foreligger flere av de samme utfordringer som det også ble påpekt i årsrapporten fra 2018.

Med unntak av noen endringer, vil studentombudet i det vesentligste opprettholde anbefalingen fra 2018 knyttet til NTNUs saksbehandling. Bemerkningene til NTNUs saksbehandling fremgår av årsrapportens punkt 4.3.

I årsrapportens punkt 4.3. gis NTNU følgende anbefaling:

«Studentombudet anbefaler NTNU å gjennomgå sine rutiner for å sikre at kravene i FVL. om forsvarlig saksbehandlingstid blir ivaretatt. I alle saker som gjelder enkeltvedtak bør studenten underrettes i et foreløpig svar dersom saken ikke kan avgjøres i løpet av en måneds tid».

2019

ÅRSRAPPORT 2019

STUDENTOMBUDET VED NTNU
TRONDHEIM, 30.1.2020

STUDENTOMBUD | Lennart Soligard

"(...) I just received a paper letter saying that I have been granted [-] due to the procedures errors that have occurred. I am so happy and thankful for your advices. (...)".

«(...)Tusen takk igjen for all hjelp, jeg er ikke i tvil om at urimelighetene i saksbehandlingen ikke hadde blitt belyst om det ikke hadde vært for studentombudet (...)»

«(...) Jeg vil bare si at det var godt å få pratet med noen om [-] og at det var noen som lyttet til mine bekymringer. Tusen takk (...)»

TRENGER DU RÅD FRA NOEN SOM SER SAKEN FRA EN NØYTRAL SIDE?

Studentombudet

olikker
likkel

Studentombudet

Innholdsfortegnelse

1	Forord.....	3
2	Statistisk informasjon	4
3	Om årsrapporten 2019	6
4	Studentombudets innspill til NTNU	8
4.1	Sensur av eksamen	9
4.2	Retningslinjer for håndtering av personkonflikter, trakassering og utilbørlig atferd mellom studenter.....	10
4.3	Saksbehandlingen	11
4.3.1	Studentombudets anbefaling.....	13
5	Studentombudets generelle inntrykk av studenthenvendelsene i 2019	14
6	Studentombudets nettverk.....	16
	Vedlegg 1 – Studentombudets bemerkninger til kategoriseringen.....	18
	Kategori - Utenfor studentombudsordningen	19
	Kategori - Læringsmiljø.....	19
	Kategori - Trakassering og seksuell trakassering	20
	Kategori - Studierelaterte forhold.....	21
	Studentombudets saksbehandling.....	21
	Vedlegg 2 – Studentombudets mandat.....	23
	Vedlegg 3 – kort beskrivelse av hver enkelt kategori.....	25

1 Forord

Studentombudsordningen har nå fungert i en to års-periode her på NTNU. Implementeringen har vært vellykket vil jeg påstå. Jeg opplever at ombudets dialog overfor både ansatte og studenter har vært konstruktiv og at dette har bidratt til økt rettssikkerhet for studentene i enkeltsaker.

Rapporteringsperioden er fra 1.1.2019 til og med 31.12.2019. Det er i alt registrert inn 257 studenthenvendelser i tidsrommet. Sammenlignet med 2018 hvor 204 studenter henvendte seg til studentombudet, representerer dette en økning på omtrent 25 % i antall henvendelser.

Jeg har et generelt inntrykk av at det er fint å være student ved NTNU. Via studenthenvendelser får jeg imidlertid også innblikk i enkeltsaker hvor det har oppstått kritikkverdige forhold. Og det er gjerne de studenter som møter på noen utfordring i studiehverdagen som tar kontakt med studentombudet. Jeg skal i rapporten forsøke å belyse noen av de utfordringene som enkeltstudenter opplever.

Slik det vil fremgå av tallmaterialet inntatt i rapporten, er det ulike tema og problemstillinger studentene ønsker ta opp med meg. Studentene som tar kontakt har også ulike forventninger til hva et studentombud skal foreta seg i forbindelse med den aktuelle henvendelsen; noen studenter ønsker råd og veiledning om hva de bør foreta seg videre i sin sak, andre ønsker at studentombudet tar direkte kontakt med ansatte for å følge opp saken. Enkelte ønsker kun å ha noen å snakke med/tenke høyt med i saker som de finner litt vanskelig å håndtere alene.

I jobben som studentombud skal jeg heller ikke argumentere overfor NTNU slik at studenten får det han/hun ønsker å oppnå i sin sak (jeg er ikke studentens advokat), men jeg skal heller – kort sagt - se om studenten i den aktuelle saken har fått en forsvarlig og korrekt behandling og påse at studentrettigheter ikke er blitt tilsidesatt.

På bakgrunn av studenthenvendelsene som er innkommet i 2019, kan jeg se mye av de samme utfordringer som jeg påpekte i årsrapporten for 2018. Denne årsrapporten vil inneholde bl.a. nærmere informasjon om antall studenthenvendelser, hvilke tema studentene har ønsket å ta opp med studentombudet, samt mine anbefalinger til NTNU på bakgrunn av de innkomne studenthenvendelsene i 2019.

Årsrapporten vil fremlegges overfor styret.

God lesning.

Lennart Soligard
NTNUs studentombud

2 Statistisk informasjon

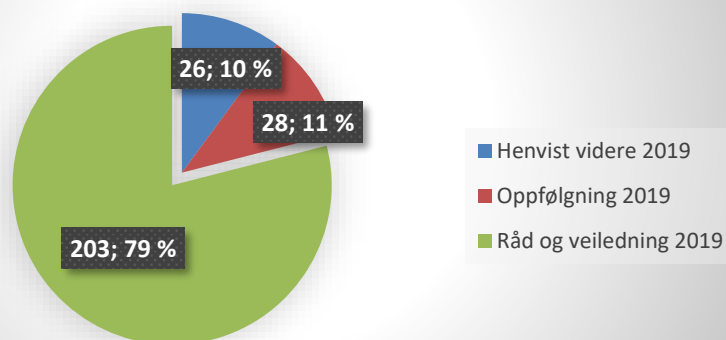
«Formålet med ordningen er å bidra til økt rettssikkerhet for studentene»

Fra studentombudets mandat

STUDENTENE HENVENDTE SEG BLANDT ANNET OM TEMAENE:

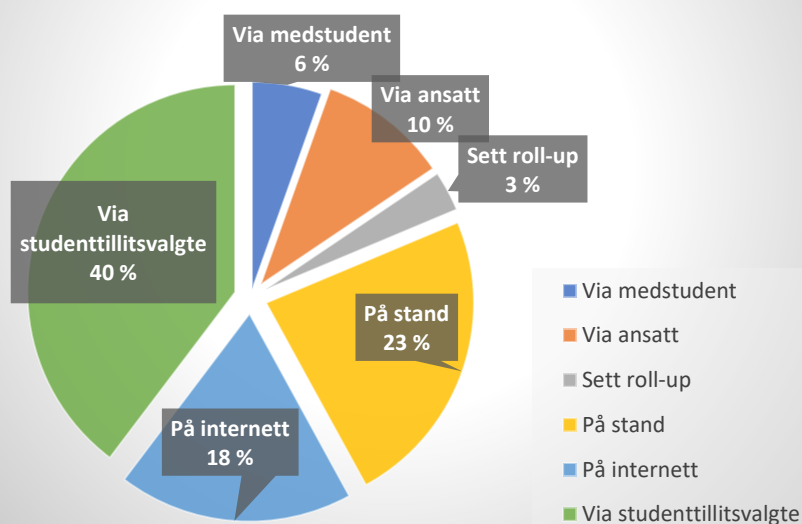
- EKSAMEN
- ANONYMISERING
- REFERANSEGRUPPER
- OBLIGATORISKE ARB.KRAV
- SAKSBEHANDLINGSTID
- LÆRINGSMILJØ
- PRAKSIS
- DISPENSASJON
- FUSK

Studentombudets saksbehandling av studenthenvendelsene

Figur 1 - Studentombudets oppfølging. Se vedlegg 1 for nærmere forklaring

STUDENTENE BLE FØRSTE GANG KJENT MED STUDENTOMBUDET VIA:

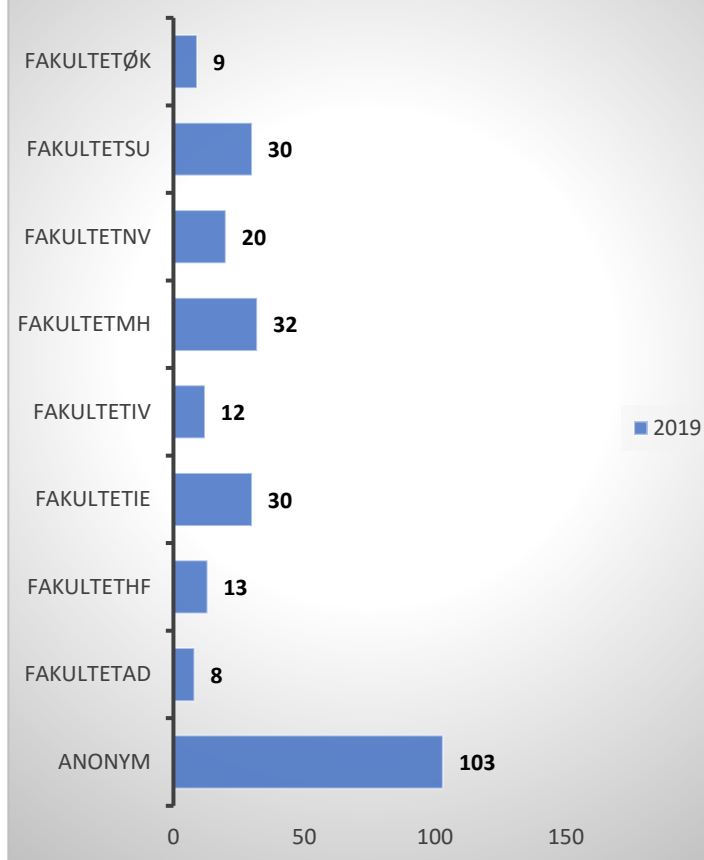

DE FLESTE STUDENTENE HENVENDTE SEG TIL STUDENTOMBUDET PER E-POST (60 %) FØRSTE GANG MED SIN PROBLEMSTILLING:

- PÅ STAND 17 %
- PÅ KONTOR 9 %
- PÅ TELEFON 14 %
- PÅ E-POST 60 %

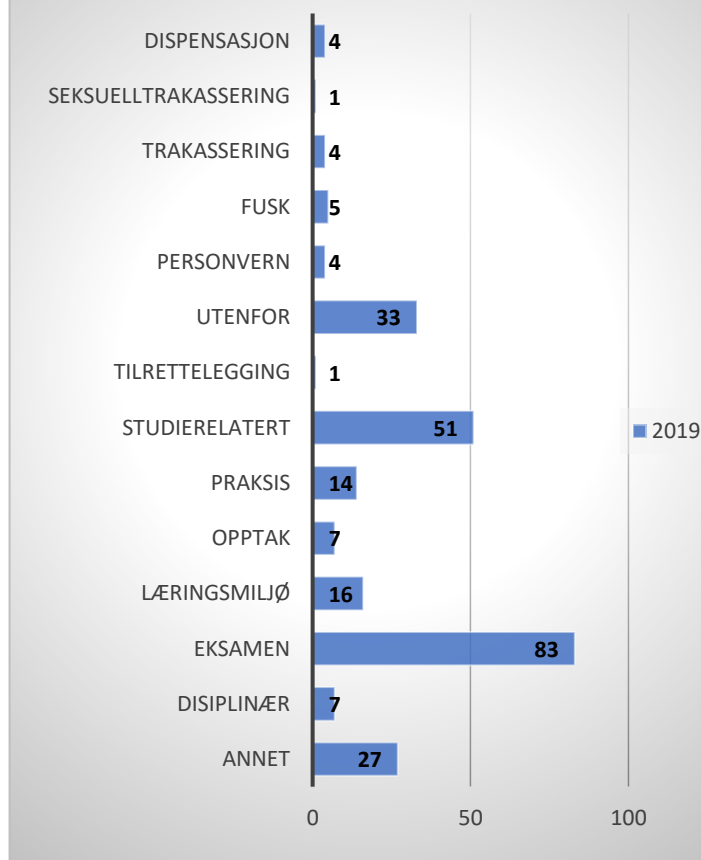
Figur 2 - Informasjonskanal om studentombudet. Se punkt 3 i rapporten for nærmere forklaring

257 studenthenvendelser - fakultetstilhørighet

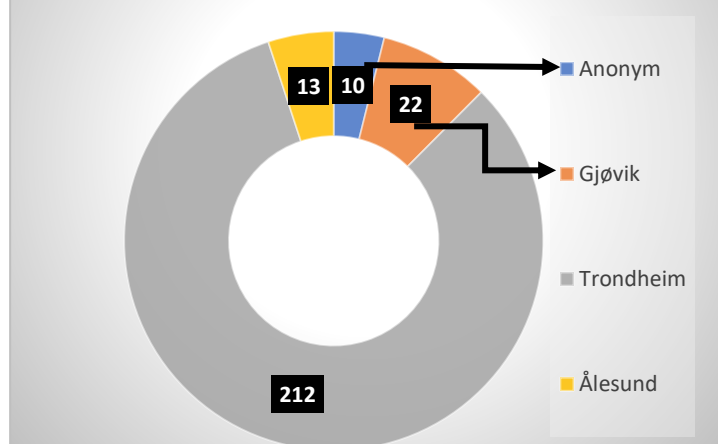
Figur 4 Fakultetstilhørigheten til studentene. Noe nærmere forklaring i punkt 4.4, samt i vedlegg nr. 1

257 studenthenvendelser - kategorisering

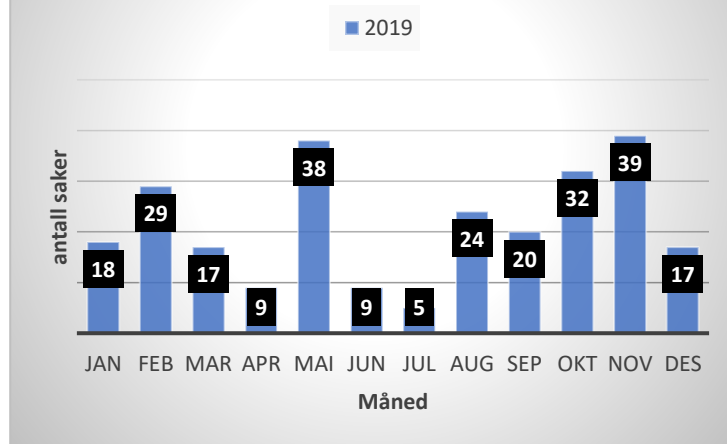
Figur 3 Type henvendelser. Se vedlegg nr. 1 for nærmere forklaring

257 studenthenvendelser - bytilhørighet

Figur 6 studentenes bytilhørighet. Se vedlegg 1 for nærmere forklaring.

Antall henvendelser per måned 2019

Figur 5 Antall henvendelser per måned. Kort forklaring gis i punkt 3

3 Om årsrapporten 2019

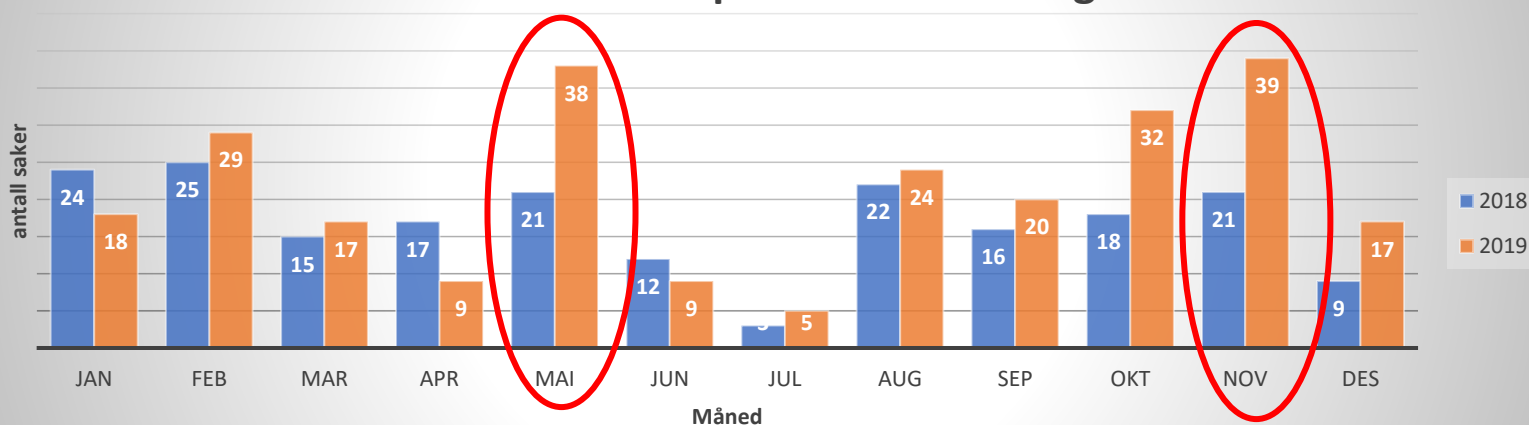
Det har i rapporteringsperioden (1.1.2019 - 31.12.2019) innkommet en god del flere studenthenvendelser sammenlignet med fjoråret. Som nevnt innledningsvis utgjør dette en økning på omtrent 25 % i antall henvendelser. Økningen i antall henvendelser må ses i sammenheng med at studentombudsordningen nå har vært operativ i en lengre periode og derved blitt mer kjent i organisasjonen. Videre har studentombudet i 2019 gjennomført langt flere stands på NTNUs ulike campus enn hva tilfellet var for 2018. Dette har medført en økt kjennskap til studentombudet blant NTNUs studenter.

Erfaringen jeg har gjort meg så langt, er at profileringen av studentombudsordningen utgjør en relativt stor del av studentombudets arbeid. NTNU er som kjent Norges største utdanningsinstitusjon mtp. antall studenter, og campus fordelt i tre forskjellige byer. Dialog og det å bekjentgjøre studentombudsordningen overfor NTNUs mange studenttillitsvalgte er viktig for å kunne nå ut til studentmassene. Det er imidlertid mange studenter som ikke er kjent med sine studenttillitsvalgte av ulike grunner, og profileringen av ombudsordningen kan derfor ikke alene hvile på min dialog med studenttillitsvalgte.

Ved planleggingen av året 2019, ønsket jeg å være mer synlig i studiehverdagen, og bestemte meg for å øke antall stands på NTNUs ulike campus. Tallmaterialet for 2019, kan gi et inntrykk av at studentombudsordningen er blitt mer kjent blant studentene. Antall innkomne henvendelser er økende sammenlignet med 2018, og av de innkomne henvendelsene opplyser hele 24 % av studentene at de første gang ble kjent med studentombudsordningen via en stand jeg har gjennomført på campus. Dette er en økning sammenlignet med 2018 (13 %). Studentombudet vil opprettholde/videreføre antall stands i året som kommer.

Studentombudet er også opptatt av å ha kort/effektiv responstid på studenthenvendelser. Generelt tar det mellom 1 – 3 dager før studenter mottar svar fra ombudet etter første henvendelse. Responstiden avhenger av om det er «travle» måneder. Figur 7 viser en sammenligning av innkomne henvendelser per måned for henholdsvis 2018 og 2019. Mai og november er de månedene i 2019 hvor flest studenter tok kontakt med studentombudet:

Antall studenthenvendelser per måned 2018 og 2019

Figur 7 antall henvendelser per måned 2018 og 2019

Denne årsrapporten inneholder i punkt 4 «Studentombudets innspill til NTNU» på bakgrunn av de studenthenvendelser som er innkommet i 2019. Dette punktet vil inneholde noen bemerkninger til fjorårets anbefalinger, og en vurdering av om anbefalingene vil opprettholdes/videreføres i årsrapport for 2019. I punkt 5 fremkommer noen generelle betraktninger fra studentombudet, og om man kan se noen tendenser basert på de innkomne studenthenvendelsene i 2019.

Som vedlegg til rapporten, slik som det er gjort i 2018, vil det fremgå en nærmere forklaring/gjennomgang av studentombudets virksomhet i 2019, studentombudets nettverk, mandat og kategorisering av studenthenvendelser m.m.

4 Studentombudets innspill til NTNU

På bakgrunn av de studenthenvendelser som er innkommet i 2019, foreligger flere av de samme utfordringer som jeg også påpekte i min årsrapport fra 2018.

På generelt grunnlag har studentombudet et godt inntrykk av NTNUs saksbehandling. Selv om saksbehandlingen jevnt over er i henhold til regelverket, kan det alltid gjøres forbedringer. Via studenthenvendelser får studentombudet innblikk i enkeltsaker hvor det har oppstått kritikkverdige forhold. Slike enkelthenvendelser kan anses som indikatorer på mulige svakheter/forbedringspunkt på systemnivå innenfor et eller flere studentrettighetsområder.

I fjorårets årsrapport (2018) ble det knyttet anbefalinger til følgende forhold:

- NTNUs saksbehandling
 - Lang saksbehandlingstid og manglende foreløpig svar
 - Manglende enkeltvedtak
- Sensur av eksamen
 - NTNUs interne prosedyrer knyttet til forlengelse av sensurfristen i perioder med helligdager.
- Manglende retningslinjer for håndtering av personkonflikter og trakassering studenter imellom i studiesituasjoner

Med unntak av noen endringer, vil studentombudet i det vesentlige opprettholde anbefalingene fra 2018 knyttet til *saksbehandlingen*. Hva gjelder saksbehandlingen vil jeg komme nærmere inn på dette nedenfor i punkt 4.3. Det er kun i tilknytning til dette punktet det vil fremgå en konkret anbefaling til NTNU i årsrapporten for 2019.

Hva gjelder fjorårets anbefaling angående NTNUs retningslinjer for sensur vil dette omtales kort i punkt 4.1. nedenfor. Fjorårets anbefaling angående manglende retningslinjer for håndtering av trakasseringssituasjoner vil omtales kort i punkt 4.2. nedenfor.

I rapportens vedlegg 1 vil jeg gå nærmere inn på de ulike kategoriene som studenthenvendelsene er inndelt i. Det kan oppstå enkelttilfeller innenfor alle kategoriområdene som kan tyde på at enkeltstudenter har en legitim innsigelse til måten NTNU har håndtert saken på. Disse tilfellene tyder ofte på at det er oppstått enkeltstående svikt ved saksbehandlingen. Feil kan oppstå eksempelvis ifm. sykdom hos kontinuitetsbærere og kompetanserike saksbehandlere, og at saksbehandlingen i en midlertidig periode har vært håndtert av ansatte som ikke har vært tilstrekkelig kjent med rutinene. Overordnet vil det være et ledelsesansvar å påse at ansatte til enhver tid har tilstrekkelig kompetanse til å gjennomføre jobben.

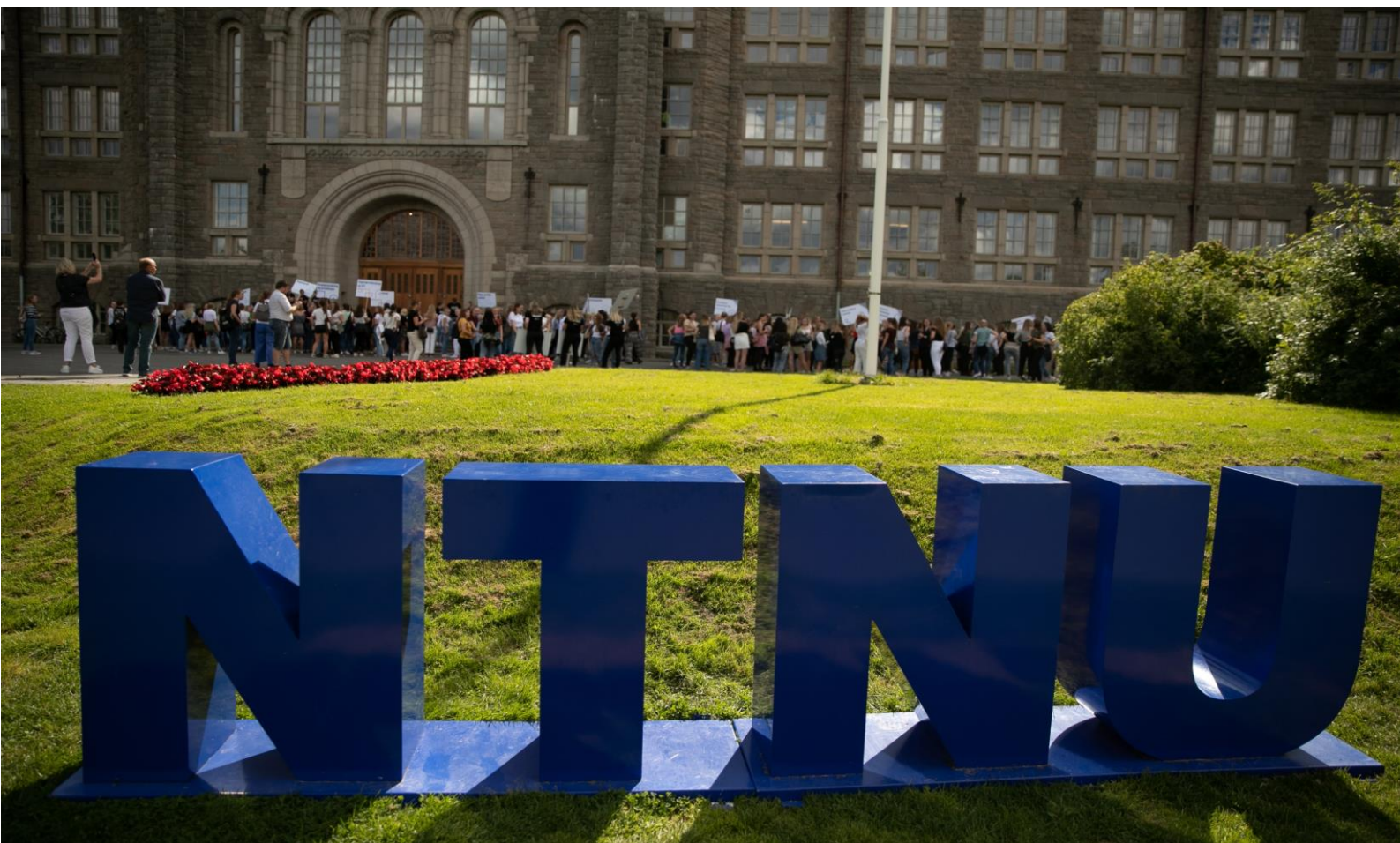
4.1 Sensur av eksamen

NTNUs retningslinjer omkring forlengelse av sensurfristen i perioder med helligdager, som studentombudet anbefalte å revidere slik at de ble i tråd med UHL. § 3-9 fjerde ledd, er fremdeles ikke blitt endret, jf: <https://innsida.ntnu.no/wiki/-/wiki/Norsk/Sensurfrist>.

Studentombudet har imidlertid i 2019 ikke blitt kontaktet av flere studenter omkring forsinket sensur enn hva tilfellet var i 2018. I alt er det innkommet seks henvendelser omkring forsinket sensur. Hvor mange studenter som reelt sett var rammet av forsinket sensur i de seks tilfellene er ikke ombudet kjent med.

Det er vel muligens heller ikke grunnlag for å mene at forsinket sensur må anses som et omfattende problem ved NTNU basert på de seks henvendelsene som studentombudet har mottatt. Studentombudet får ikke kjennskap til sensurforsinkelser med mindre studentene direkte henvender seg om dette.

På bakgrunn av at det ikke har vært noen økning i antall studenthenvendelser omkring dette temaet i 2019, ser jeg jeg ikke noen grunn til å gi en konkret anbefaling til NTNU i aktuell årsrapport for 2019. Studentombudets anbefaling inntatt i årsrapporten for 2018 er fremdeles relevant, men denne anbefalingen er tidligere fremmet og gjort kjent overfor styret i mars 2019. Jeg nøyer meg i årsrapporten for 2019 kun å påpeke at studentombudet fremdeles har samme syn på denne saken, og jeg viser til den forklaring som fremgår av fjorårets årsrapport om dette temaet.

4.2 Retningslinjer for håndtering av personkonflikter, trakassering og utilbørlig atferd mellom studenter

Studentombudet har i 2019 mottatt henvendelser fra henholdsvis ansatte og studenter knyttet til håndteringen av trakasseringssituasjoner studenter imellom i studiesituasjoner. På årsbasis er det relativt få henvendelser om dette temaet. Henvendelsene viser imidlertid at det er et behov for entydige retningslinjer. Spørsmål som studentombudet ofte kan få fra ansatte er; *«hvordan skal vi behandle denne konfliktsituasjonen mellom studentene»*, *«hvilket håndteringsansvar har NTNU for studenter som påstår seg trakassert av medstudenter ute på byen/fritiden»* etc. Fravær av konkrete retningslinjer i denne forbindelse gjør at slike type saker vil kunne håndteres forskjellig fra fakultetenes side.

Hva gjelder studentene på sin side, får jeg inntrykk av at mange er veldig usikre på hvordan de skal varsle/hvordan de skal gå frem, hvem de skal henvende seg til etc. Studenter som ønsker å varsle om medstudenter trakasserende atferd kan stille spørsmål om hvordan varslingssystemet fungerer og hvor dette er å finne. Denne problematikken har jeg også påpekt tidligere overfor NTNUs styre, jf. studentombudets påpekninger i årsrapport for 2017.

Slik det er påpekt i årsrapport for 2018, kan jeg fremdeles ikke se at NTNU har etablert retningslinjer for å håndtere tilfeller hvor det mellom studenter oppstår personkonflikter, trakassering og utilbørlig atferd i studiesituasjonen. NTNU er kjent med studentombudets anbefaling som fremgikk av årsrapport for 2018 om dette temaet. Jeg nøyer meg i denne omgang med å kun henvise til det som fremgår av fjorårets rapport i denne forbindelse.

Hva gjelder seksuell trakassering er det nylig etablert et eksternt utvalg som NTNUs studenter kan henvende seg til dersom de utsettes for seksuell trakassering. Systemet legger til grunn at studentene kan varsle per kryptert e-post til varslingsutvalgets sekretær. Sekretæren fremlegger deretter varselet overfor varslingsutvalget som skal komme med sin vurdering. Utvalgets vurderinger oversendes arbeidsgiver med råd om tiltak. Studentombudet ser positivt på en slik ordning. Selve varslingskanalen (e-post) bør man imidlertid se nærmere på. Til tross for at studenter oppfordres til å sende varsel via kryptert e-post – noe som fort kan glippe for enkeltstudenter – tenker studentombudet at det på sikt må vurderes hvorvidt man heller bør gå over til en sikrere løsning/varslingskanal med hensyn til vern av sensitive personopplysninger.

4.3 Saksbehandlingen

Slik tilfellet var for 2018, opplever mange studenter også i 2019 en relativt sen saksbehandlingstid i flere klagesaker. Studentombudet har imidlertid opplevd en økning i antall henvendelser i 2019 hva gjelder sendreiktig saksbehandlingstid. I de aller fleste tilfeller skjer dette i forbindelse med klagesaker i medhold av UHL § 5-3 (klage på eksamenskarakter), hvor ekstern sensor bruker uforholdsmessig lang tid på ny sensur. Utfallet av en klagesak kan ta flere måneder før studenten får beskjed om utfallet. Flere studenter velger å benytte seg av muligheten til å be om begrunnelse før man klager. I flere tilfeller anfører studentene at NTNU også har oversittet 2 ukers fristen på å avgi en begrunnelse, jf. UHL § 5-3 (2).

Flere studenter som har kontaktet ombudet kan fortelle at de har ventet i 4 måneder før svar på klagen foreligger (ny sensur foreligger). I noen tilfeller har studentene ventet i hele 6 måneder før svar foreligger. Ved et ekstremt tilfelle ventet studenten i hele 8 måneder da studentombudet ble kontaktet. Etter en gjennomgang av saken med instituttet i sistnevnte tilfelle, fremkom det at tidsbruken skyldtes forhold på ekstern sensors side. Instituttet opplyste også om at aktuelle sensor heretter ville bli «strøket fra poolen» av sensorer som instituttet ville benytte i fremtiden.

Forklaringen på tidsbruken fra de andre fakultetene studentombudet har vært i kontakt med i denne forbindelse samsvarer til dels med forklaringen i ovennevnte tilfelle; og det er at eksamensbesvarelsene ofte kan ligge lenge hos ekstern sensor. Fakultetene opplyser også at NTNU ikke har noe arbeidsgiveransvar overfor ekstern sensor og at det derfor kan være vanskelig å påvirke saksbehandlingstiden. Det opplyses også at det til tider er vanskelig å få tak i sensorer som kan påta seg slike oppgaver, og at det derfor heller ikke alltid vil være mulig å «svarteliste» sensorer dersom de eksempelvis skulle bruke uforholdsmessig lang tid på oppdraget. Særlig i små fagmiljø kan det være vanskelig å få tak i sensorer.

Dersom det ikke allerede er gjort, kan instituttene/fakultetene vurdere om det vil være hensiktsmessig å kontraktsfeste overfor ekstern sensor den forpliktelse som foreligger til å levere arbeidet innenfor et nærmere spesifisert tidsrom. Ev. bør man også vurdere å foreta en gjennomgang av egne oppfølgings-/purringsrutiner overfor ekstern sensor slik at man aktivt forsøker å påvirke dennes saksbehandling slik at tidsbruken begrenses så mye som mulig. Slik det til tider er per i dag, hvor enkelte studenter opplever 6 – 8 måneders saksbehandlingstid kan ikke dette tolereres.

I andre sakstyper, eksempelvis i saker hvor det fattes vedtak om at studenten ikke får gjennomføre eksamen pga at obligatoriske aktiviteter ikke er gjennomført, har saksbehandlingen blitt forsinket fordi førsteinstansen ikke oversender klagesaken direkte til Klagenemnda. Klagesaken oversendes heller til fakultetet for en ekstra omgang med klagebehandling. En slik saksgang vil medføre at studentene i realiteten får en «3-instans» behandling av klagesaken i stedet for en «2-instans» klagebehandling slik forvaltningslovens system legger til grunn med forlenget saksbehandlingstid som dette vil medføre. I den ene saken, hvor studenten påklaget instituttets vedtak, ble saken oversendt til «fakultetsnivå» med følgende opplysning til studenten:

«(...)

Fakultetet behandler klagen, og utfallet kan være:

1. *Fakultet gir medhold i klagen.*
2. *Fakultetet gir ikke medhold i klagen, og fakultet oversender saken til NTNUs klagenemd. Vedtak i klagenemd blir endelig.*

Fakultetet tar som regel kontakt med instituttet for mer informasjon i saken (...).

Det ble av saksbehandler videre opplyst at dette var vanlig praksis ved fakultetet. Studentombudet er av den oppfatning at en slik rutine vil kunne medføre en unødvendig lang tidsbruk for studenten før endelig vedtak i saken foreligger.

Etter FVL § 33 skal den instansen som har fattet det første enkeltvedtaket i saken også ta imot klageskrivet og derved se om den finner klagen «begrunnet». For ordens skyld gjengis de deler av § 33 som er relevante i denne sammenheng (andre og fjerde ledd):

«(...) Underinstansen. skal foreta de undersøkelser klagen gir grunn til. Den kan oppheve eller endre vedtaket dersom den finner klagen begrunnet (...).

Blir det ikke truffet avgjørelse som nevnt i annet ledd, skal sakens dokumenter sendes klageinstansen så snart saken er tilrettelagt (...).

Når lovbestemmelsen nevner «klageinstansen» i denne forbindelse menes NTNUs Klagenemnd¹. Studentombudet kan heller ikke se nødvendigheten av at saken først skal tilrettelegges på fakultetsnivå før den oversendes Klagenemnda til endelig klagebehandling.

Videre, av alle de sakene som studentombudet er blitt kjent med angående lang saksbehandlingstid, er det kun et fåtall av studentene som har mottatt et foreløpig svar i henhold til FVL § 11a. Dette ble også tatt opp i årsrapporten for 2018, og jeg viser til mine kommentarer som der fremgår om dette. Det å gi orientering underveis i klagebehandlingen handler om å skape forutberegnelighet for studentene slik at vedkommende gjøres kjent med saksbehandlingens status, herunder om årsaken til tidsbruken og når nytt vedtak i saken vil foreligge.

På bakgrunn av de henvendelser som er innkommet i 2019, ønsker studentombudet å opprettholde anbefalingen omkring saksbehandlingstiden og manglende utsendelse av foreløpig svar, jf. forvaltningsloven § 11a andre ledd. Se punkt 4.3.1. på neste side. Da lovverket ikke er tydelig på *hvor* lang tid universitetet har på seg til endelig vedtak i saken skal foreligge, vil studentombudet i anbefalingen anvende begrep som «forsvarlig saksbehandlingstid», jf. FVL § 11a første ledd.

Det er innkommet færre saker i 2019 i saker hvor vedtaksplikten ikke er overholdt (jf. min anbefaling i årstrapport for 2018). Dette punktet vil derfor ikke løftes frem i årsrapport for 2019.

¹ Så lenge saken faller inn under Klagenemndas mandat, er førsteinstansen forpliktet å oversende saken dersom klagen avvises: <https://innsida.ntnu.no/wiki/-/wiki/Norsk/Klagenemnda>

4.3.1 Studentombudets anbefaling

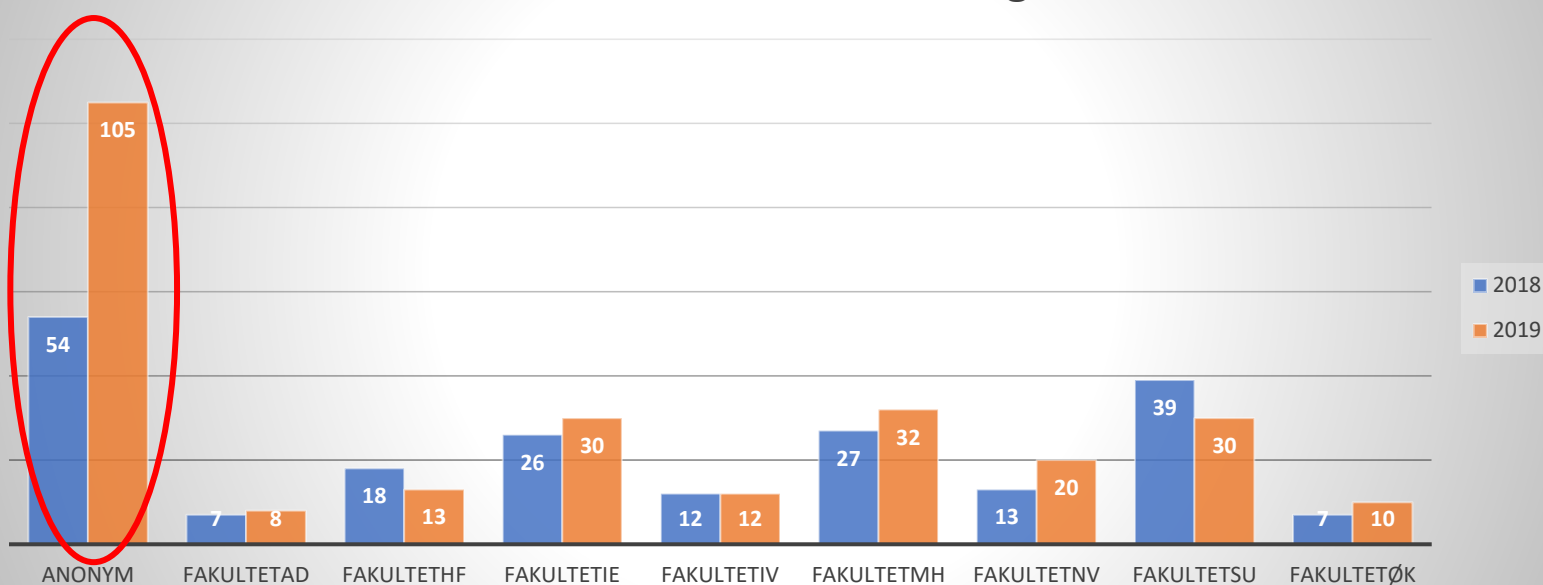
Studentombudet anbefaler NTNU å gjennomgå sine rutiner for å sikre at kravene i FVL om forsvarlig saksbehandlingstid blir ivaretatt. I alle saker som gjelder enkeltvedtak bør studenten underrettes i et *foreløpig svar* dersom saken ikke kan avgjøres i løpet av en måneds tid.

5 Studentombudets generelle inntrykk av studenthenvendelsene i 2019

Alle studenter som henvender seg til NTNUs studentombud blir opplyst om studentombudets rolle/myndighet og at ombudet behandler henvendelser konfidensielt. Studentene som henvender seg vil også bl.a. få spørsmål om det er greit at ombudet fører opp i sitt interne statistiske skjema hvilket fakultet studenten tilhører. Det er imidlertid flere studenter som ikke ønsker at jeg fører opp studentenes fakultetstilhørighet i min statistikk. Jeg registrerer altså en økning i antall anonyme henvendelser i 2019 sammenlignet med 2018, jf. figur 8.

Studentenes fakultetstilhørighet

Figur 8 Studentenes fakultetstilhørighet

Mange studenter er tydelige på at de ønsker en uformell og uforpliktende samtale om sin sak, og reserverer seg mot at de føres opp i statistikk på fakultetsnivå. De ønsker ikke å bli gjenkjent. Mange uttrykker at de ikke ønsker at dette pga muligheten for at de likevel skal gjenkjennes og at dette medfører at studenten av fakultetet vil oppfattes som «vanskelige/kranglete» overfor sitt institutt/faglærere med den følge at de vil utsettes for noen form for negative studierettslige konsekvenser.

I tillegg til at studentombudet ser en økning av anonymisering i ombudets statistiske registreringer, er det også flere studenter som anfører at NTNU ikke har ivaretatt studentenes behov for anonymitet i andre sammenhenger. Studentene kan i denne forbindelse påstå at dette har medført en svekkelse av deres rettssikkerhet eksempelvis enten i form av et dårligere psykososialt læringsmiljø/dårligere trivsel (UHL. § 4-3 (2)) i studiehverdagen, eller at de kan ha blitt gjenstand for usaklig forskjellsbehandling/ «trynefaktor» kan ha spilt inn/ikke blitt rettferdig vurdert i forbindelse med en vurderings-/eksamenssituasjon (UHL. § 3-9 (1)) m.m.

Eksempel 1:

Anonymitet ifm. sensur av eksamen.

Studenten (på vegne av flere) kontaktet studentombudet om at instituttet ikke ivaretok deres behov for anonymitet ifm innleveringen av eksamensoppgave. Instituttet hadde gitt studentene muligheten til å motta veiledning fra faglærer (som også var sensor i emnet) i forkant av innlevering av eksamensoppgaven. De studentene som ønsket veiledning skulle da først levere sin eksamensoppgave til veiledning med fullt navn på blackboard overfor faglærer. Etter at faglærer hadde gitt veiledning, skulle studentene deretter sende oppgaven med kandidatnummer på inspera. Enkelte av studentene fryktet da at de kanskje ikke ville få en uhildet/upartisk behandling i forbindelse med sensur av eksamen. Studentene mente at sensor ville gjenkjenne besvarelsene og muligens ta i betraktning utenforliggende hensyn i eksamensvurderingen basert på sin kjennskap til den aktuelle studenten.

Eksempel 2:

Anonymitet ifm. innlevering av tvilsmelding (skikkethet).

*Student leverte inn bekymringsmelding om en medstudent, hvorpå medstudenten fikk vite hvem og hva som sto i meldingen. Dette ble ikke studenten i forkant gjort oppmerksomme på, da studenten tvert imot hadde gitt uttrykk for at tvilsmeldingen skulle være anonym. Den aktuelle medstudenten som tvilsmeldingen omhandlet, tok deretter kontakt med studenten som skrev tvilsmeldingen. Studenten forklarer at dette var ubehagelig, og at dette nå har medført stor bekymring og stress i en studiehverdag hvor tankene heller skulle vært konsentrert rundt eksamen. Studenten som sendte inn tvilsmeldingene forklarer at studietiden har vært tung etter at medstudenten fikk innsyn i tvilsmeldingen, og at dette har gått utover studentens nattesøvn. Studenten hadde ved et tidspunkt også vurdert å slutte på studiet for å slippe å treffe på den aktuelle medstudenten. Hendelsene har helt klart hatt negativ innvirkning på studentens trivsel, læringsmiljø og studiekvalitet. Studenten forklarte videre at dersom h*n hadde vært klar over at man måtte stå frem med fullt navn så hadde h*n ikke ønsket å sende inn tvilsmelding - eller iallfall ønsket å ordlegge seg på annet vis enn hva som faktisk ble gjort.*

Ovennevnte er kun to av flere eksempler hvor studentene har tatt opp anonymitet i en eller annen sammenheng. Det skal sies at det er innkommet flest henvendelser i tilknytning til førstnevnte eksempel. Hva gjelder eksempel nr. 2, ville nok dette ha løst seg på annet vis dersom studenten hadde fått tilstrekkelig informasjon om NTNUs rutiner knyttet til anonymitet ved innsendelse av tvilsmeldinger.² Jeg viser forøvrig til Kunnskapsdepartementets rundskriv F-07-16 og de bemerkninger om anonyme tvilsmeldinger som der fremgår til § 9 i forskrift om skikkethetsvurdering.

Dersom man skal finne noen overordnede fellestrekk for omtrent alle studenthenvendelsene som ombudet mottok i 2019, må det være at alle studentene, på en eller annen måte har ønsket å få økt kjennskap til sine studentrettigheter, og å forsikre seg om at de er blitt behandlet *rettferdig* av NTNU i tråd med gjeldende rettsregler. Studentenes ønske om anonymitet er nærliggende å tolke som et viktig premiss for dem med tanke på å bli vurdert/behandlet på rettferdig vis ved NTNU. Jeg oppfatter det slik at studentene i større grad vil ha økt tillitt til at NTNUs konklusjoner i enkeltsaker er gjort på rettferdig vis dersom studentens anonymitet har vært ivarettatt, og at dette utelukker mulighetene for spekulasjoner om at studentene har blitt gjenstand for usaklig forskjellsbehandling/eller at det er tatt utenforliggende hensyn i betraktning. Særlig med tanke på eksamensvurderinger – så fremt at selve eksamensformen tilsier at man ikke kan være

² NTNU legger til grunn at det ikke kan leveres anonyme tvilsmeldinger: <https://innsida.ntnu.no/wiki/-/wiki/Norsk/Skikkethetsvurdering#section-Skikkethetsvurdering-Tvilsmelding+om+skikkethet>

anonyme (f.eks. ved muntlige eksamensformer). Jeg viser forøvrig til UHL § 3-9 første ledd om at vurderinger skal skje på en upartisk og faglig betryggende måte.

6 Studentombudets nettverk

Det er etter lovendringen inntatt i UHL § 4-17, tilkommet flere studentombud her til lands. Så langt jeg kjenner til er det per i dag 16 studentombud i Norge som er ansatt på ulike universiteter og høyskoler.

Det finnes om lag 400 studentombud i verden, de fleste i Europa og USA. De europeiske studentombudene har siden 2003 hatt et eget nettverk, European Network for Ombudsmen in Higher Education (ENOHE).³ I tillegg finnes det en amerikansk International Ombudsman Association. ENOHE arrangerte vår/sommer 2019 konferanse i Leon i Spania. Her møtes en rekke studentombud i Europa og Skandinavia og har erfaringsutveksling og faglige seminarer.

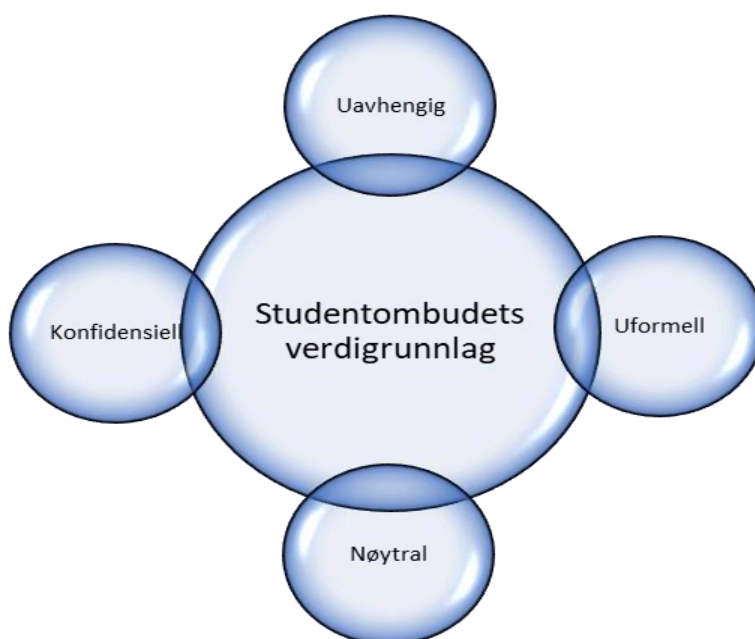
Det er også opprettet et nasjonalt nettverk for Studentombud i Norge. Nettverket avholder halvårlige nettverkssamlinger med faglig innhold. Studentombudet ved NTNU er medlem av dette nettverket og var arrangør for den norske studentombudskonferansen 28. og 29. mars 2019. Vi studentombud i nettverket bytter på denne arrangøroppgaven. Neste samling er planlagt medio mars 2020 ved UNIS på Svalbard.

De nærmeste samtalepartnerne til undertegnede er de øvrige norske studentombudene som er en del av det nasjonale studentombudsnettverket. Disse møtene legger til rette for verdifull erfaringsutveksling. Nettverksmøtene har både et faglig og sosialt innhold. Møtene skaper glede og inspirasjon til arbeidet, samt bidrar til økt kompetanse og økt kvalitet på Studentombudets tjenester. Studentombudene har lav terskel for å diskutere problemstillinger seg imellom.

Bilde av de skandinaviske studentombudene – Bergen 19.10.2018

³ <http://www.enohe.net/>

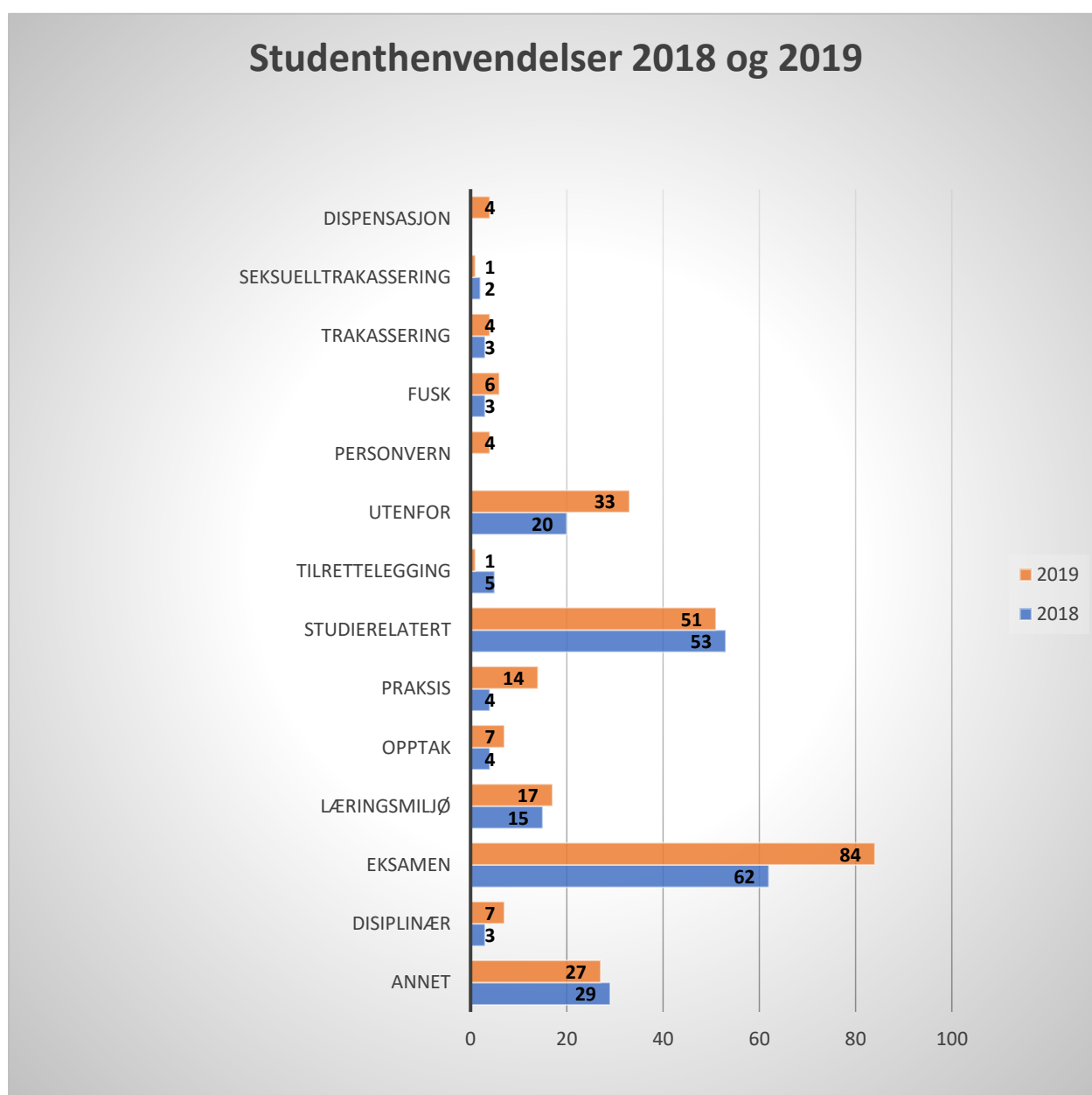

Vedlegg 1 – Studentombudets bemerkninger til kategoriseringen

Registrering i rapporteringsperioden viser at det i alt er innkommet 257 henvendelser fra studenter som har ønsket bistand fra Studentombudet i 2019.

Som det fremgår av figur 9 nedenfor, er alle studenthenvendelser sortert inn under ulike kategorier. Vedlegg nr. 3 til denne rapporten er det inntatt en beskrivelse av de ulike kategoriene.

Én av utfordringene med å registrere studenthenvendelser i ulike kategorier er at henvendelsene av og til kan omfatte forhold som like gjerne kunne vært registrert under en av de andre kategoriene. Det er imidlertid forsøkt å registrere henvendelsen under den kategorien som er å anse som hovedinnholdet av henvendelsen.

Figur 9 Kategorisering av henvendelser fra 2018 og 2019

Mange henvendelser fra studentene er kategorisert under betegnelsen «annet». Det er en smakssak om man skal opprette en egen kategori for hver enkelt henvendelse som ikke direkte passer inn under noen av de andre kategoriene eller ikke. I frykt av at det kunne bli noe uoversiktlig å operere med alt for mange kategorier er det heller valgt å innta en slik «sekkebetegnelse» på enkelte type henvendelser. Kategorien «annet» omhandler bl.a. spørsmål knyttet til opphavsrettigheter, åndsverk/IPR, psykiske belastninger ifm. studiesituasjonen/eksamensangst, bekymringsmeldinger omkring medstudenters psykiske helse eller medstudenters oppførsel m.m.

Nedenfor følger mine kommentarer til noen av kategoriene.

Kategori - Utenfor studentombudsordningen

Studentombudet mottar i løpet av året noen henvendelser som ligger utenfor studentombudsordningen⁴. Problemstillingen kan likevel ha stor betydning for studentens livssituasjon og kan indirekte påvirke studiesituasjonen i større eller mindre grad.

Det er innkommet 33 henvendelser som er betraktet å ligge utenfor studentombudsordningen i 2019. Slik tilfellet var for 2018, har mange av henvendelsene i 2019 bl.a. omhandlet spørsmål knyttet til husleieloven (uenighet/tvist overfor utleier), og arbeidsrettslige forhold (studenten har f.eks. en deltidsjobb ved siden studiene). Det er også studenter som i tillegg har et ansettelsesforhold med NTNU som kontakter studentombudet. Spørsmålene er da ofte av arbeidsrettslig karakter, og ikke knyttet til selve studiesituasjonen. Studentene har i slike tilfeller blitt henvist til HR-avd. jurister for råd og veiledning.

Kategori - Læringsmiljø

Etter universitets- og høyskoleloven (UHL.) § 4-3 har universitetet det overordnede ansvaret for at læringsmiljøet på institusjonen, herunder det fysiske og psykiske arbeidsmiljø, er fullt forsvarelig ut fra en samlet vurdering av hensynet til studentenes helse, sikkerhet og velferd.

Læringsmiljøutvalget (LMU) ved NTNU har definert læringsmiljøet i fem underkategorier;

- Fysisk læringsmiljø
- Psykososialt læringsmiljø
- Organisatorisk læringsmiljø
- Digitalt læringsmiljø
- Pedagogisk læringsmiljø

LMU definerer det psykososiale læringsmiljøet som: «*Mellommenneskelige forhold i og rundt læringsprosessene. Det berører trivsel og samhandling mellom studenter og ansatte, og i mellom studentene*».

16 av henvendelsene til studentombudet i 2019 har relatert seg til studentenes psykososiale læringsmiljø. En henvendelse har relatert seg til det fysiske læringsmiljøet.

Det psykososiale læringsmiljøet og studentenes trivsel i studiesammenheng vil kunne påvirkes i positiv/negativ retning på bakgrunn av samhandlingen og kommunikasjonen mellom alle aktører som oppholder seg på universitetet – dette skjer i samspillet mellom student/medstudent, de

⁴ Mandatet sier at «*Studentombudets virksomhet skal i hovedsak omfatte forhold knyttet til studiesituasjonen (...) med studiesituasjonen menes studentens forhold til NTNU*»

ansatte og eventuelle andre aktører som har en eller annen befatning med studenten i studiesammenheng. Studentenes psykososiale læringsmiljø kan også påvirkes av blant annet sosiale, digitale, kulturelle, religiøse, økonomiske, utdanningsmessige og helsemessige forhold.

Det kan være ulike årsaker til at studenten eksempelvis anfører at aktuelle hendelse har medført et dårligere psykososialt læringsmiljø. Dette kan være faglige uenigheter mellom studenter og faglærere som har pågått over noen tid og som studenten etter hvert føler et ubehag rundt (går prestisje i diskusjonen, «taper ansikt» overfor medstudenter), persontyper i et studentmiljø går ikke sammen, mistriksel på bakgrunn av dårlig samhandling med andre/manglende sosial samhandling etc. Studenter kan også beskrive forhold som kunne betraktes å være på grensen til mobbing eller trakassering uten at slike begreper benyttes av studenten selv. Dersom studenten benytter slike begreper blir disse henvendelsene i min statistikk registrert som trakassering.

Det er registrert flere henvendelser omkring mistriksel etter samarbeid med medstudenter i EIT, der det dårlige samarbeidet medfører et ønske om å bytte gruppe/landsby, eventuelt at samarbeidsproblemene medfører et ønske om å utrede mulighetene for å få fritak fra faget. Av og til kan en henvendelse til studentombudets statistikk bli registrert som «studierelaterte forhold» da studenten ønsker bistand (råd og veiledning) for å igangsette en fritaksprosess, men at det underliggende forholdet kan skyldes mistriksel og uenighet overfor medstudenter etter gruppeinndeling. Man skal for så vidt være forsiktig med å spekulere i årsaken til at noen ønsker å søke fritak, men det er et inntrykk jeg kan sitte igjen med i *enkelte* tilfeller – men ikke alltid.

Kontakt med studentombudet i slike saker kan være nyttig for studentene til å få sortert sine tanker, og få diskutert hvilke muligheter og veivalg man ønsker å ta fremover.

Kategori - Trakassering og seksuell trakassering

Etter lovendring som ble foretatt i august 2019, er UHL § 4-3 blitt endret slik at bestemmelsen tydeliggjør plikten som ledelsen ved universiteter og høyskoler har etter likestillings- og diskrimineringsloven § 13 sjette ledd til å forebygge og forhindre trakassering og seksuell trakassering innenfor sitt ansvarsområde.⁵

Slik som for 2018, har studentombudet registrert i alt fem henvendelser innenfor kategoriene «trakassering» og «seksuell trakassering». Fire av henvendelsene i 2019 har omhandlet trakassering og én henvendelse har omhandlet seksuell trakassering.

Konfidensialitet i saker med påstand om trakassering og seksuell trakassering er av høyeste prioritet, og begge parter (både offer og den anklagede) skal ha mulighet til å kontakte studentombudet i slike saker. Studentombudet er uavhengig og nøytral i alle saker på NTNU.⁶ Underretning om hvordan man skal gå frem i slike saker blir diskutert. Studentene ønsker også å tenke høyt med studentombudet følgene av å varsle, i hvilken grad vil en slik saksoppfølging innvirke på studiesituasjonen, hvilke personlige belastninger vil følge i kjølvannet av en formell oppfølging av saken etc.

⁵ Prop. 89 L (2018-2019)

⁶ Studentombudets mandat: «*Studentombudet ved NTNU skal være en uavhengig bistandsperson overfor studentene.*».

Kategori - Studierelaterte forhold

Kategorien «studierelaterte forhold» er en sekkebetegnelse for ulike studenthenvendelser som omhandler studentenes studiesituasjon. Eksempelvis vil de forhold som tas opp i årsrapportens punkt 5 bli registrert som et «studierelatert forhold».

Studentene henvender seg ellers med problemstillinger omkring obligatoriske arbeidskrav, formaliteter i tilknytning til innlevering av bachelor- eller masteroppgave, anførsler om usaklig forskjellsbehandling, spørsmål knyttet til pensum, fravær, permisjon, forelesers formidlingsevne og andre lignende spørsmål knyttet til studiekvaliteten. Sammenlignet med 2018, er det i 2019 færre henvendelser relatert til referansegruppesystemet.

Studentombudet har i 2019 mottatt flere henvendelser knyttet til UHL § 5-3 annet ledd som omhandler studentenes rett til å be om begrunnelse. Henvendelsene relaterer seg da til fristoverskridelser og begrunnelsens innhold. Hva gjelder begrunnelse, sier universitets og høyskoleloven at dette er noe studenter særskilt kan etterspørre for sitt vedkommende, jf. UHL § 5-3 første og annet ledd. Dette er en individuell begrunnelse for «kandidatens prestasjon». Annet ledd i § 5-3 sier bl.a. følgende:

«I begrunnelsen skal det gjøres rede for de generelle prinsipper som er lagt til grunn for bedømmelsen og for bedømmelsen av kandidatens prestasjon. Institusjonen bestemmer om sensor skal gi begrunnelsen muntlig eller skriftlig»

Det er f.eks. ikke tilfredsstillende å gi en begrunnelse med kun (ene og alene) henvisning til sensorveiledningen. Begrunnelsen skal være individuell, og den vil i praksis ofte kunne danne grunnlag for om studenten velger å påklage karakteren eller ikke. Sensur av eksamen er å anse som et enkeltvedtak etter forvaltningsloven, og begrunnelsessplikten for enkeltvedtak fremgår også av den generelle forvaltningsloven i §§ 24 og 25. Begrunnelsesplikten i forbindelse med eksamen etter UHL trer først i kraft etter at studenten «ber om begrunnelse». Mange begrunnelser er mangelfulle.

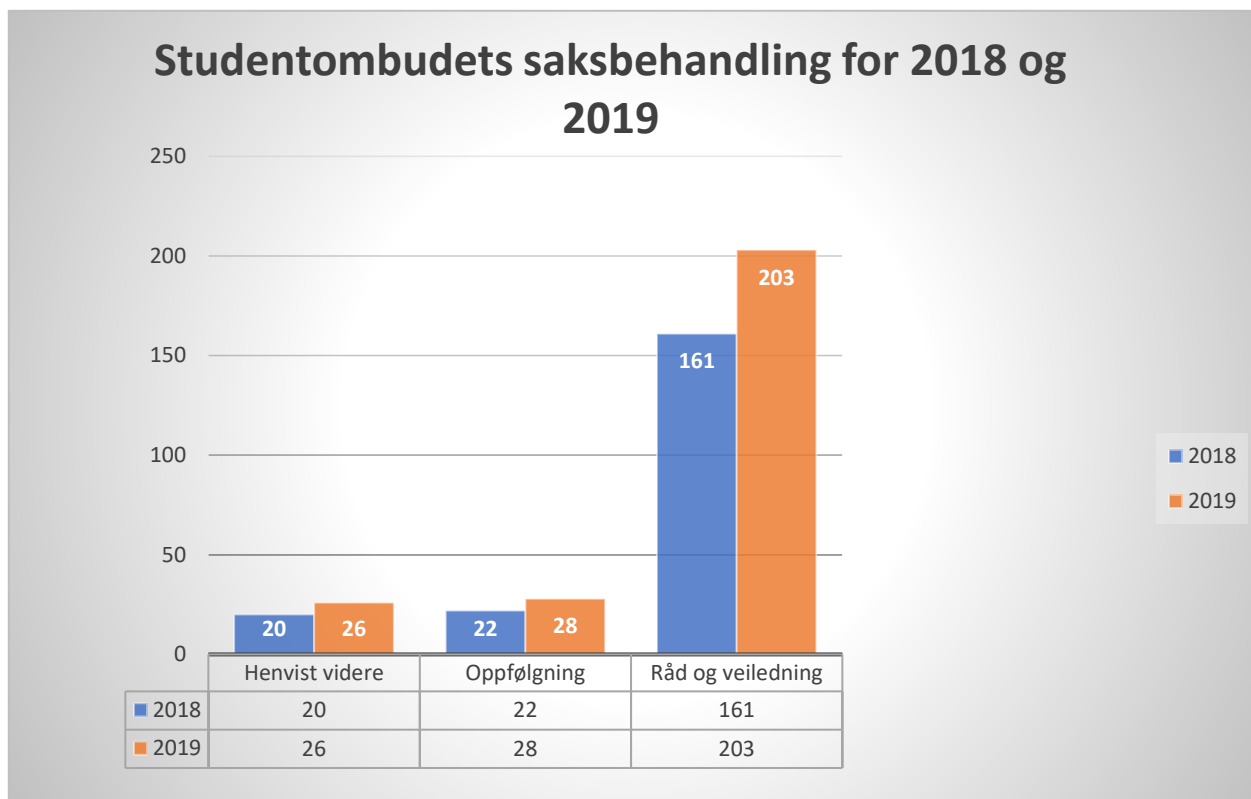
Slik benevnt ovenfor under kategorien «læringsmiljø», har studentombudet mottatt noen henvendelser som knytter seg til faget EiT. Først og fremst har det da dreiet seg om uenigheter slik beskrevet ovenfor. Studentombudet har også mottatt flere henvendelser som relaterer seg til reglene om fritak fra EiT, eller fraværsgrensene knyttet til samme fag.

Studentombudets saksbehandling

På neste side fremgår en tabell som viser studentombudets saksbehandling og oppfølging overfor studentene som henvender seg for hhv. 2018 og 2019.

Som det fremgår av tabellen på neste side, er studentombudets saksbehandling inndelt på tre ulike måter; 1. oppfølging, 2. råd og veiledning, og 3. henvist videre. Det blir en individuell vurdering ved hver enkelt tilfelle om det eksempelvis skal gis alminnelig råd og veiledning eller om saken nødvendiggjør særskilt oppfølging overfor enheten (ev. basert på studentens samtykke).

Studentombudets håndtering av studenthenvendelsene vil selvsagt være avhengig av hva saken gjelder. Som hovedregel forsøker Studentombudet i de aller fleste sakene å gi studentene tilstrekkelig med råd og veiledning til at de selv løser saken på egen hånd.

Figur 10 Studentombudets saksbehandling for 2018 og 2019

Råd og veiledning innebærer ofte at studentene gis informasjon om de foreliggende interne prosedyrer og rutiner, samt om det overordnede regelverket. Deretter drøftes den mest hensiktsmessige fremgangsmåten videre i saken for vedkommende.

Unntaksvis, etter samtykke fra studenten, kan Studentombudet kontakte den aktuelle enheten selv for å gjøre oppklaringer. Dette benevnes i registreringen som «oppfølging». Dette kan være i tilfeller hvor studenten ikke kommer noe videre med saken overfor enheten, men der relevante forhold fremdeles står ubesvart⁷. Slik oppfølging avhenger av at studenten direkte samtykker til at studentombudet følger opp saken på bakgrunn av henvendelsen.

⁷ Mandatet sier at «Studentombudet skal påse at sakene får en forsvarlig og korrekt behandling og skal ha et særlig fokus på studentenes rettigheter og likebehandling». Videre fremgår det at Studentombudet «(...)kan foreta undersøkelser i etterkant om hvordan saken har blitt behandlet».

Vedlegg 2 – Studentombudets mandat

Fastsatt av rektor 13.09.2017 (ephorte sak 2017/8212)

Formål

Formålet med ordningen er å bidra til økt rettssikkerhet for studentene.

Oppgaver

- Studentombudet ved NTNU skal være en uavhengig bistandsperson overfor studentene. Studentombudets virksomhet skal i hovedsak omfatte forhold knyttet til studiesituasjonen hvor en student opplever å være i en formell eller prosedyremessig gråsone og/eller mener det er begått feil eller urett overfor vedkommende. Med studiesituasjonen menes studentens forhold til NTNU.
- Studentombudet skal gi studentene råd om hva de kan og bør foreta seg for å ivareta sine interesser. Studentombudet skal bidra til at saker løses nærmest der de oppstår, dvs. på lavest mulig nivå i organisasjonen.
- Studentombudet skal påse at sakene får en forsvarlig og korrekt behandling og skal ha et særlig fokus på studentenes rettigheter og likebehandling.
- Studentombudet skal fungere som et supplement til øvrige rutiner og systemer for veiledning og oppfølging og fratar ikke NTNU informasjons- og veiledningsplikt.
- Studentombudet kan foreta undersøkelser i etterkant om hvordan saken har blitt behandlet.
- Studentombudet har selv ikke myndighet til å avgjøre saker, og er heller ikke klageinstans for saker som er behandlet og avgjort av andre enheter eller beslutningsorganer ved NTNU.
- Studentombudet kan selv avgjøre om hun/han vil bistå en student i en sak eller ikke. Studentombudet skal alltid gi en begrunnelse når ombudet avslår å bistå i en sak. Avslaget kan ikke påklages.
- Studentombudet kan ta opp saker på eget initiativ for å sikre rettssikkerheten til studentene.
- Saker i forhold til f.eks. Lånekassen eller Studentsamskipnaden faller utenfor studentombudets oppgaver. Studentombudet tar heller ikke stilling til faglige spørsmål. Studentombudet kan ikke opptre som fullmektig for studenten, dvs. representere studenten som part i en sak.

Informasjon og opplæring

- Studentombudet skal aktivt informere om sin funksjon til NTNUs studenter og tilby opplæring til studenttillitsvalgte om studentenes rettigheter og plikter.

Rapportering

- Studentombudet skal årlig rapportere om sin virksomhet til rektor ved at det utarbeides årsrapporter. Årsrapporten skal legges fram for LMU og NTNUs styre som orienteringssak. Studentombudet skal orientere rektor fortløpende om spesielt alvorlige saker, eller saker som er av prinsipiell betydning.

Taushetsplikt og innsyn

- Studentombudet har taushetsplikt etter forvaltningsloven §13 om forhold hun/han blir kjent med gjennom sitt virke.
- Studentombudet har bare innsyn i taushetsbelagte opplysninger i den grad studenten det gjelder har gitt samtykke til innsyn.
- Spørsmål om innsyn i saker hos studentombudet følger reglene i offentleglova (lov 19. mai 2006 om rett til innsyn i dokument i offentlig verksemd).

Varsel om kritikkverdige forhold

- Studenter kan varsle studentombudet om kritikkverdige forhold (f.eks. lovbrudd, mobbing, trakassering, brudd på sikkerhetsrutiner) som berører studentenes situasjon. Studentene kan varsle anonymt via studentombudet. Hvis studenten ønsker at det skal være konfidensielt hvem som har varslet, skal studentombudet gjøre oppmerksom på at det kan være begrenset i hvilken grad saken kan forfølges.

Vedlegg 3 – kort beskrivelse av hver enkelt kategori

Beskrivelsene av hver kategori er ikke uttømmende.

Eksamen:

Under denne kategorien faller alle henvendelser som knytter seg til prøving av studentens kunnskaper, ferdigheter og generell kompetanse som gir grunnlag for fastsettelse av karakter i et emne. Se for øvrig definisjonen av «vurdering» og «delvurdering» i studieforskriftens § 1-2. Alle spørsmål som relaterer seg til eksamensgjennomføringen blir registrert under denne kategorien; klage på eksamenskarakter, klage på formelle feil og NTNUs saksbehandling idf., begrunnelsens innhold, sensurtidsbruk og ellers alle andre spørsmål som relaterer seg til selve eksamensgjennomføringen. Det er mange nyanseforskjeller i spørsmål tilknyttet eksamen, og derfor blir det også registrert relativt mange henvendelser under denne kategorien.

Praksis:

Under denne kategorien faller alle henvendelser som omhandler studentenes gjennomføring av praksisutplassering. Henvendelsene kan omfatte alt fra generell råd og veiledning om regelverket i tilknytning til praksisgjennomføringen til selve saksbehandlingen ifm. vurderinger bestått/ikke bestått. Som kjent kan man ikke påklage dette med unntak av formelle feil. Er det skjedd en formell feil så vil man kunne få et nytt praksisforsøk uten at det blir regnet som et tellende praksisforsøk. Likefullt vil dette representere en «tidsbelastning» for studenten å gjennomføre praksisen på nytt. Henvendelsene kan av og til også ha forgreininger til andre kategorier som f.eks. studentens psykososiale læringsmiljø. Dersom henvendelsen i hovedsak omfatter studentens læringsmiljø vil den registreres under læringsmiljøkategorien.

Studierelatert:

Under denne kategorien faller de henvendelser som generelt omfatter studierelaterte spørsmål. Dette er en sekkebetegnelse, og henvendelsene kan omfatte spørsmål knyttet til pensum, obligatoriske aktiviteter, undervisning, endring av studietilbud, programplaner og emneplaner og andre forhold som er relatert til studiet, og som ikke naturlig faller inn under de øvrige kategoriene. Se i vedlegg 1 for en nærmere forklaring.

Tilrettelegging:

Under denne kategorien faller de henvendelser fra studenter som handler om tilrettelegging av vurderingssituasjoner eller dispensasjoner, permisjoner, fravær m.m.

Læringsmiljø:

Under denne kategorien faller de henvendelser fra studenter som omfatter studentenes fysiske og psykososiale læringsmiljø og andre forhold relatert til helse, miljø og sikkerhet. Se forøvrig i vedlegg 1 for nærmere forklaring om denne kategorien.

Trakassering:

Under denne kategorien faller alle henvendelser som knytter seg til påstander om trakassering i henhold til definisjon av begrepet som fremgår av likestillings- og diskrimineringsloven § 13 andre ledd. Se forøvrig i vedlegg 1 for nærmere forklaring om denne kategorien.

Seksuell trakassering:

Under denne kategorien faller alle henvendelser som knytter seg til påstander om seksuell trakassering i henhold til definisjon av begrepet som fremgår av likestillings- og diskrimineringsloven § 13 tredje ledd. Se forøvrig i vedlegg 1 for nærmere forklaring om denne kategorien.

Fusk:

Under denne kategorien faller alle henvendelser som knytter seg til saksbehandling av fuskesaker i medhold av UHL. § 4-8, 1 b).

Disiplinærsaker:

Under denne kategorien faller alle henvendelser som knytter seg til saksbehandling av øvrige saker som gjelder utestenging og bortvisning.

Opptak:

Under denne kategorien faller de henvendelser som omhandler opptak til studieprogram eller enkeltemner på NTNU.

Personvern:

Under denne kategorien faller de henvendelser som knytter seg til oppbevaring og behandling av personopplysninger og spørsmål knyttet til taushetsbelagte opplysninger i ulike sammenhenger.

Annet:

Under denne kategorien faller alle henvendelser som knytter seg til studiesituasjonen som ikke naturlig faller inn under noen andre kategorier. Nærmere om denne sekkebetegnelsen er omhandlet i årsrapportens vedlegg 1.

Utenfor ordningen:

Under denne kategorien faller alle henvendelser som ikke knytter seg til studentenes «studiesituasjon». Slike henvendelser vil ikke omfattes av studentombudsordningen. Studentombudet forsøker imidlertid så godt som mulig å henvise studenten videre til den aktuelle enheten/eksterne instansen som ev. er riktig adressat for studentens problemstilling.

14.02.2020

Saksansvarlig: Thomas Ørnulf Helgesen

Saksbehandler: Thomas Ørnulf Helgesen

NOTAT

Til: Styret

Fra: Personvernombudet ved NTNU

Om: **Personvernombudets årsrapport for 2019**

Tilråding:

Styret tar Personvernombudets årsrapport for 2019 til etterretning

1 Personvernombudets rolle og oppgaver

NTNU har som offentlig virksomhet plikt til å utnevne personvernombud. NTNU har hatt eget personvernombud fra 8 mars 2018.

Personvernombudets rolle og oppgaver er fastsatt i personvernordningen art 38 og 39 og utgjør således rammen for personvernombudets fungering ved NTNU.

Personvernombudets oppgaver:

- Personvernombudet skal gi NTNUs ledelse og ansatte informasjon og råd om forpliktelsene NTNU har i henhold til EUs personvernforordning og norsk lovgivning om personvern.
- Personvernombudet skal kontrollere at EUs personvernforordning og annen relevant lovgivning om vern av personvernopplysninger og interne retningslinjer overholdes og at personvernkonsekvenser vurderes der det kan være høy risiko for personers rettigheter og friheter.
- Personvernombudet skal på anmodning gi råd om vurdering av personvernkonsekvenser (DPIA) og kontrollere gjennomføringen av den.
- Personvernombudet skal være et kontaktpunkt for de registrerte (de personer som det behandles persondata om) og for Datatilsynet.
- Ansatte og studenter ved NTNU kan søke generell veiledning hos personvernombudet.

Personvernombudet er gjennom personvernforordningen er sikret å opptre uavhengig av virksomheten og dennes ledelse ved utføring av sine oppgaver. NTNU er selv ansvarlig for etterlevelsen av personvernregelverket.

2 Involvering og kontaktpunkter internt

NTNU skal sørge for at personvernombudet involveres i rett tid og på riktig måte i spørsmål som gjelder vern av personopplysninger. Personvernombudet har hatt regelmessige møter med organisasjonsdirektør Ida Munkeby.

Informasjon og rådgivning fra personvernombudet er etterspurt av ledelse, prosjektgrupper, ulike nettverk og fagmiljøer, prosjektgrupper og i enkeltsaker.

NTNU har publisert god informasjon om personvernombudets virksomhet på sine nettsider. Det er lenket til informasjon om personvernombudet med kontaktinformasjon i retningslinjer og på ulike temasider om personvern, slik at det skal være lett å finne informasjon om personvernombudets rolle, oppgaver og kontaktpunkter.

Personvernombudet opplever at kunnskapen om plikten til å involvere personvernombudet er økende og at den etterleves i større grad enn tidligere. Likevel oppleves noen ganger at etterspørsel etter bistand som noe tilfeldig og/eller at kontakten blir søkt på et senere tidspunkt i prosesser enn ønskelig. For å ivareta personvernet på best mulig måte er det ofte viktig å komme tidlig inn med rådgivning, mulighetsrommet for bla god innebygget personvern er ofte begrenset sent ut i prosjektene.

Personvernombudet har flere faste kontaktpunkter. Personvernombudet samarbeider mest med enkelte jurister i avdeling for virksomhetsstyring, jurist fra Avdeling for utdanningskvalitet, samt med ressurser fra NTNU IT og HR-avdelingen.

Det er opprettet personvernkontakter ved alle enheter I 2019 har det blitt avhold to store samlinger av kontaktene med opplæring, workshops og erfaringsutveksling.

Det medisinske fakultet har opprettet en egen samarbeidsgruppe som jobber en god del med personvernspørsmål i helseforskning. Personvernombudet har deltatt i flere møter med denne gruppen, samt deltatt i diverse opplæringstiltak.

Personvernombudet har etablert god kontakt med ressurser ved Universitetsbiblioteket. Universitetsbiblioteket tilbyr en rekke tjenester for å støtte forskningsprosessen til studenter og ansatte ved NTNU, herunder gis støtte og veiledning om ivaretagelse av personvern og informasjonssikkerhet

På slutten av 2019 ble personvernombudet invitert som møtedeltaker i det nyopprettede ISMS rådet. Ellers har personvernombudet en del uformelle kontaktpunkter ut i virksomhetene og ved de ulike campus, som personvernombudet samarbeider godt med.

3 Mottak av saker

Personvernombudet kan nås på telefon, e-post, vanlig post og ved personlig oppmøte på skjermet kontorplass. Det er god tilgjengelig informasjon om personvernombudets rolle, oppgaver og kontaktpunkter, herunder på NTNU eksterne og interne nettsider

Personvernombudet mottok flest henvendelser fra studenter og ansatte og oftest har det vært spørsmål relatert til personvern i studentprosjekter og forskning.

Personvernombudet har også mottatt en del henvendelser fra ansatte og studenter om administrative behandlinger av deres og andres personopplysninger. Det har også vært en økning i spørsmål om eventuelle avvik. I de tilfellene det har vært spørsmål om reelle avvik har personvernombudet veiledet om hvordan avvik skal meldes i NTNUs avvikssystem. Videre befatning med av avvikene har skjedd ved at personvernombudet har en rolle som rådgiver i avviksbehandlingen. Se kapittel 6 om avvikhåndtering.

Personvernombudet er underlagt taushetsplikt etter personopplysningsregelverket. Taushetsplikten tas på alvor og er særlig viktig i saker hvor de som personopplysningene omhandler har spørsmål eller ønsker å varsle om NTNUs behandling av deres eller andres personopplysninger.

Personvernombudet har merket en økning i henvendelser fra NSD utover i 2019. Henvendelsene fra NSD har i det vesentligste omhandlet bistand til vurdering av personvernkonsekvensvurderinger (om det skal gjennomføres og om personvernombudet kommentarer til gjennomføringen). Det har også vært en del spørsmål om innholdet og forståelsen av NTNUs retningslinjer om lagring av personopplysninger i studentprosjekter og forskning.

Personvernombudet har også mottatt henvendelser om og gitt bistand og kontrollert gjennomføring av personvernkonsekvensvurderinger i helseforskning utført av Medisinsk fakultet (MH har ikke omfattet av avtale om bistand fra NSD).

Personvernombudet har også mottatt noen henvendelser fra forskningsdeltakere.

4 Personvern i forskning

Norsk senter for forskningsdata (NSD) yter bistand til NTNUs ansatte og studenter i spørsmål om personvern i forsknings og studentprosjekter. Gjennom at forsknings og studentprosjekter skal meldes til NSD utgjør meldingsarkivet til NSD NTNUs protokoll for prosjekter som innebærer behandling av personopplysninger.

Et viktig unntak fra ovennevnte er at Det medisinske fakultet ikke omfattes av avtalen med NSD om bistand og protokollføring hva gjelder helseforskning. MH må derfor selv utføre alle vurderinger av personvern samt føre protokoll over sine forskningsprosjekter, dog om nødvendig med bistand fra personvernombudet.

Ved NTNU behandles personopplysninger i stor utrekning på forskningsområdet. Typen av personopplysninger varierer fra det trivielle i lite omfang til den mest sensitive i stort omfang (særlige kategorier av personopplysninger)

Omfanget og graden av de potensielle konsekvenser for forskningsdeltakerne og for NTNUs rolle i fremtidig forskning gjør at personvernet er særdeles viktig på forskningsområdet.

I mer kompliserte forskningsprosjekter, gjerne med flere behandlingsansvarlige og flere involverte databehandlere, kan det være vanskelig å avklare roller og ansvar. I tillegg til å avklare ansvar og oppgaver er det tidkrevende å inngå de nødvendige avtaler som regulerer roller, ansvar og oppgavefordeling.

Arbeidet med personvern i forskning, og da spesielt på områder hvor det behandles sensitive personopplysninger stiller store krav til risikobaserte tekniske og organisatoriske tiltak. Det er viktig forskere studenter, forskningsadministrasjon og ledelse har god kompetanse innen personvern.

Personvernombudet er av den oppfatning at NSD har vært en kompetent og nødvendig ressurs på dette virksomhetsområdet. Personvernombudet har erfart gjennomgående god kvalitet på personvernbistanden utført av NSD.

Den medisinske fakultet (MH) har valgt å utføre personvernarbeidet på egen kjøp, i hovedsak med hjelp av egne forskningsrådivere, samt ved å søke bistand hos personvernombudet. MH har ved sitt valg om å gjøre alt personvernarbeidet påtatt seg en stor og viktig oppgave. Personvernombudet var skeptisk til at MH skulle utføre arbeid med personvern uten bistand fra NSD og ga råd om betydelig satsing gode rutiner og kompetansehevede tiltak hvis dette skulle utføres internt. Personvernombudet har stilt seg til rådighet for MH ved deltakelser på møter, workshops og opplæringstiltak.

Personvernombudet har erfart at MH har tatt oppgaven på alvor og det er satt av tid og ressurser på arbeidet. Personvernombudet anbefaler fortsatt stort fokus på opplæring og kompetanseheving på personvern i helseforskning. Ut i fra en risikobasert tilnærming vil personvernombudet prioriterer å bruke mer tid på oppfølging av helseforskningen ved MH.

Forskning, og da spesielt forskning som innebærer behandling sensitive personopplysninger, stiller strenge krav til ivaretagelse av informasjonssikkerhet ved lagring og behandling av personopplysninger. Personvernombudet har gjennom mange henvendelser lagt merke til økt bevissthet på dette område. NTNU har avtale om bruk av Tjeneste for Sensitive Data (TSD). TSD kan også via Nettskjema benyttes for å lage sikre spørreundersøkelser på internett. Etter personvernombudets oppfatning brukes tjenesten lite og det har vært stor etterspørsel etter egne og enklere løsninger. NTNU har utviklet et nytt eget system «NICE» for lagring av

forskningsdata. Systemet har til forskjell fra TSD ingen mulighet til sikker bearbeiding, analyse av data. En utfordring har vært behandling av lydopptak. TSD kan også benyttes til lagring og behandling av lydbåndopptak,

HUNT forskningssenter har fastsatt egne retningslinjer og kontrollsystemer for behandling av sine omfattende samlinger av personopplysninger. Personvernombudet opplever at Hunt forskningssenter har stor bevissthet, er langt fremme og utviser stor grad av ansvarlighet ved behandlingen av innsamlede personopplysninger.

5 Personvern i administrative behandlinger

NTNU behandler mange typer av personopplysninger om studenter, ansatte og ulike typer av eksterne til en rekke administrative formål.

Gjennom personvernprosjektet har det blitt utarbeidet gode retningslinjer for behandling av personopplysninger, personvernerklæringer mv.

God oversikt over behandlinger av personopplysninger er et lovpålagt krav, men er også et nødvendig i en så stor virksomhet som NTNU. Protokollen skal også være et godt arbeidsverktøy for personvernombudet og skal kunne gjøres tilgjengelig for Datatilsynet på forespørsel.

I forbindelse med personvernprosjektet ble det utført en kartlegging av alle behandlinger personopplysninger for administrative formål. Kartleggingen ble utført ved at alle enheter meldte inn sine behandlinger. Ved gjennomgang av de innmeldte behandlinger ble det avdekket en del manglende og usikre opplysninger om de enkelte behandlinger. Gjennomgangen viste også at systemer for behandlinger ble registrert uten det de fremgikk hvilke type behandlinger som ble utført. Det ble også avdekket flere dobbeltregistreringer. Den store mengden av registreringer og valgt systematikk/inndeling gjorde det vanskelig å få oversikt over behandlingene. Det ble innhentet råd fra et eksternt advokatfirma, som også anbefalte en ny systematikk/inndeling av protokollen.

Personvernombudet ble i 2019 involvert i et stor prosjekt med å innarbeide og kvalitetssikre innmeldte registreringer i den nye systematikken. Arbeidet ble gjennomført i 2019. Den nye kvalitetssikrede protokollen utgjør en klar forbedring sammenlignet med tidligere protokoll. I 2019 ble det også lagt automatisk varslings til utpekte personer (herunder personvernombudet) ved nye registreringer og ved endringer av allerede innmeldte registreringer, slik at kompetente personer har mulighet til å følge med på og kvalitetssikre nye og endrede registreringer.

Personvernombudet mener at NTNU har god kontroll og styring med de store systemene for behandling personopplysninger om studenter og ansatte, så som FS, Blackboard, Paga, ePhorte mfl. Utfordringene ligger i all behandlingen som finner sted i støttesystemer og andre i andre

verktøy for mer spesielle formål. Samme typer av behandlinger blir ofte utført med ulike verktøy. Personvernombudet er også av den oppfatning at e-post blir for mye brukt i saksbehandling og i arbeidsprosesser hvor det burde vært tatt i bruk andre verktøy som er bedre egnet til å ivareta personvern og informasjonssikkerhet.

Personvernombudet har erfart økt etterspørsel etter involvering og rådgivning i tiltak for digitalisering. Eksempelvis ble personvernombudet i 2019 involvert som rådgiver for innføring av et nytt verktøy for førstelinjesupport. I dialog med prosjektgruppa er det implementert gode tekniske og organisatoriske tiltak som ivaretar personvernet på en god måte (Innebygget personvern).

Mange av systemene som behandler personopplysninger for administrative formål driftes av eksterne (databehandlere). Det er jobbet mye med risikovurderinger, samt å få på plass databehandleravtaler, men noe arbeid gjenstår.

Gjennomgående er personvernombudet bekymret for at opplysninger lagres for lenge, altså lenger enn det som er nødvendig for formålet, og at samme opplysninger blir lagret flere steder uten at det er grunn til dette. Likevel må det nevnes personvernombudet har erfart en økt bevissthet og fokus på lagringsbegrensninger, herunder ved flere henvendelser om temaet.

6 Avvikshåndtering

Personvernombudet skal etter personvernforordningen fungere som Datatilsynets kontaktpunkt ved spørsmål om behandling av personopplysninger ved NTNU. Datatilsynet har i 2019 ikke tatt kontakt med personvernombudet med spørsmål om behandlinger/avvik ved NTNU.

Personvernombudet har erfart at NTNU følger rutinen om å kontakte personvernombudet for råd om håndteringen av meldte avvik, herunder om avviket er av en slik karakter at det må sendes melding til Datatilsynet og om evt plikt til å varsle de registrerte.

I 2019 ble det registrert 29 avvik som omhandler behandling av personopplysninger. Av disse ble ett meldt til Datatilsynet. Hendelsen som ble meldt til Datatilsynet gjaldt epostvedlegg som ble sendt til feil mottakere internt ved NTNU (vedlegget inneholdt opplysninger om et stort antall registrerte). Avviket ble meldt til Datatilsynet fire timer etter at den oppstod. Personvernombudet ble involvert som rådgiver.

Personvernombudet har vært involvert i øvelse om avvikshåndtering og i revisjon av avviksprosessen. Personvernombudet mener at NTNU har etablert gode systemer og rutiner for avvikshåndtering og har erfart god håndtering av avvik i konkrete saker.

Personvernombudet mener likevel at det meldes for få avvik på personvernområdet sett i forhold til størrelsen og kompleksiteten på virksomheten. Selv om personvernombudet i opplæringsvirksomhet og i møter har understreket nødvendigheten av å melde avvik og ikke har erfart negative motforestillinger, er det grunn til å tro at terskelen settes for høyt for å bringe

dette videre. Videre er det grunn til så stille spørsmål ansatte og studenter har fått god nok informasjon og opplæring i hva som er et avvik, betydningen av å melde, samt om hvordan avvik kan meldes.

7 Risikoområder

En forutsetning for at NTNU skal foreta gode vurderinger av risikoområder for personvern er at virksomheten har utført god kartlegging av virksomhetens behandling av personopplysninger i ulike sammenhenger og i systemer. Som nevnt har NTNU utført arbeid med ny og bedre systematikk, samt utført kvalitetssikring på innmeldte registreringer. Arbeidet med kvalitetssikring har skjedd sentralt. Det er viktig at enhetene som arbeider med de konkrete behandlingene har eierskap og sørger for at alt registrert inn i protokollen. Personvernombudet er således veldig positiv til at det skal gjennomføres en overordnet risikovurdering hvor det skal gjennomføres en kartlegging av alle informasjonsverdier (herunder personopplysninger). Kartleggingen skal gjennomføres i samarbeid med de ulike enhetene. Personvernombudet skal delta i denne kartleggingen.

Personvernombudet har erfart og fått tilbakemeldinger om at internkontrollen ikke er tilfredsstillende vurdert. Personvernombudet mener at det er viktig at dette arbeidet prioriteres.

NTNU har klassifisert sine IT-systemer i forhold til data og det er utarbeidet god informasjon og veiledning til hvilke systemer kan brukes til behandling/lagring av ulike typer opplysninger.

Selv om det er implementert nye verktøy for sikrere lagring/behandling av personopplysninger og foretatt klassifiseringer ut fra risikovurderinger, mener personvernombudet og at det er størst risiko for brudd på personopplysningssikkerheten på forskningsområdet. Det brukes mange ulike verktøy for ulike typer av behandlinger og personvernombudet har mottatt mange henvendelser som avdekker usikkerhet om forsvarlig behandling personopplysninger i forskning.

I en del tilfeller har personvernombudet erfart manglende forståelse av hva som utgjør anonyme opplysninger, herunder ved at noen oppfatter pseudonymiserte data som anonyme. Personvernombudet har også erfart tilfeller av manglende bevissthet og forståelse om muligheten for indirekte identifisering gjennom type og omfang av variabler på personopplysninger.

NTNU behandler mange opplysninger om ansatte og studenter. I noen tilfeller er det nødvendig med behandling av sensitive opplysninger, herunder i saker om spesielle tilrettelegging og skikksamhetsvurdering av studenter der dette er påkrevet. På HR området behandles også sensitive personopplysninger i stort omfang. Det er utarbeidet gode interner retningslinjer for behandling av personopplysninger av ansatte og studenter. For flere av disse behandlingene er det etablert gode verktøy som kan ivareta personopplysningssikkerheten på en god måte dersom de tas i bruk på riktig måte. Selv med gode retningslinjer og gode verktøy er det etter personvernombudets vurdering behov for mer fokus på rollebasert / oppgavebasert opplæring. NTNU bør ha en systematisk tilnærming til internopplæring om personvern innen alle virksomheter For ansatte

som forventes å behandle sensitive personopplysninger bør det vurderes å innføres obligatorisk opplæring i personvern hvor deltakelse dokumenteres.

På NTNU og i UH-sektoren for øvrig er det stort fokus på digitalisering på flere virksomhetsområder med mål om fornye, forbedre og forenkle arbeidsprosesser. Digitalisering kan utgjøre en risiko for personvernet dersom spørsmål om ivaretagelse av personvern og informasjonssikkerhet ikke adresseres /behandles tilstrekkelig grundig fra starten.

Personvernombudet har vært involvert i digitaliseringsprosjekter hvor det har blitt lagt vekt på og tilrettelagt for godt innebygget personvern og som har medført en betydelig styrking av personvernet.

8 Samarbeid og erfaringsutveksling ekstern

Personvernombudet deltar i et nettverk mellom personvernombudene i UH-sektoren. I tillegg til å være med i opprettelsen av forumet i 2018 har undertegnede også deltatt i styringsgruppen for forumet i 2019. Gjennom deltakelsen i dette forumet har det også vært god kontakt med UNIT og NSD.

Personvernombudet etablerte kontakt med flere personvernombud i UH-sektoren fra land i EU gjennom deltakelse på et intensivt seminar/workshop i mai 2019.

I Trondheim er det etablert et nettverk for personvernombud med deltakere fra store virksomheter i privat og offentlig sektor, hvor personvernombudet fra NTNU deltar.

Personvernrådgiver har en god dialog med Datatilsynet og har deltatt på flere kurs og konferanser for personvernombud hvor Datatilsynet har vært representert. Personvernombudet har også deltatt på flere kurs og konferanser innen personvern og informasjonssikkerhet. I 2019 Personvernombudet deltar i flere nettbaserte nettverk om personvern.

Saksansvarlig: Frank Arntsen

Saksbehandler: Inger B. Madsvåg

NOTAT

Til: Styret

Fra: Rektor

Om: Økonomiske konsekvenser – koronasituasjonen – orientering om situasjonen pr d.d.

Innledning

Dette er første orientering til styret om de økonomiske konsekvensene av koronasituasjonen. Vi gir i denne saken en orientering om det kortsiktige bildet for 2020, og sett på hvordan dette kan påvirke vårt inntekts- og kostnadsnivå for budsjett 2020.

Plan- og budsjettarbeidet for 2021 vil bli noe forskjøvet sett i forhold til tidligere år. Situasjonen og konsekvensene for inneværende år er ennå uavklart, og det er ønskelig å få bedre oversikt over disse i planarbeidet. Vurderingen er også at organisasjonen må få tid til å omstille seg til nye arbeidsformer og møtearenaer slik at vi kan sikre god kvalitet og forankring i arbeidet. Årets prosess er noe forenklet, og gjennomgangen av SO-området satt på vent. Vurderingen er at ledige midler inntil videre settes av som en buffer for å håndtere koronasituasjonen. Styret vil i august få fremlagt sak om revidert utviklingsavtale med departementet. Første behandling av årsplan og rammefordeling for 2021 er satt til oktobermøtet.

Bakgrunn

Koronasituasjonen gir oss endrede rammebetingelser for vår virksomhet, og avhengig av varigheten på myndighetenes tiltak og pandemiens utbredelse vil det også gi et endret inntekts- og kostnadsbilde for samfunnet som igjen vil påvirke NTNUs økonomiske situasjon.

Rapporteringen for 1. tertial vil bli lagt frem for styret i juni-møtet, og vil ha fokus på sikker drift og økonomiske konsekvenser. Vi vil da ha en bredere innsikt i situasjonen, og det vil da også bli lagt frem forslag til eventuelle tiltak basert på en risikovurdering av økonomien og forslag til finansieringsløsninger der det vil være nødvendig.

I den økonomiske politikken ligger prinsippet om rammestyring fast, og det forutsettes at den enkelte enhet har en aktivitet tilpasset sin økonomiske ramme. Imidlertid er korona-situasjonen utfordrende for hele NNTU, og kan bli ekstra krevende for enkelte enheter for både på kort og lang sikt. Det kan derfor bli nødvendig med ekstraordinære tiltak og økonomiske omdisponeringer for å håndtere situasjonen.

Et annet risikomoment er den fremtidige utvikling i bevilgningsinntekt basert på vår produksjon på studie- og forskningsindikatorer samt inntekter fra BOA aktivitetene. I det videre arbeidet i årets plan og budsjettprosess vil vi fokusere på konsekvensene både for 2020 og i langtidsbudsjettperioden.

Konsekvensene for mulig framtidig inntektsbortfall både for bevilgnings- og BOA inntekt kan ha betydning for aktivitetsnivået og prioriteringer i langtidsbudsjettperioden.

Beskrivelse av dagens situasjon

Vi har i dag ikke et helhetlig godt bilde på varigheten av koronasituasjonen, eller hva dette vil bety i forhold til endrede rammebetingelser for offentlige virksomheter og norsk næringsliv. Dette notatet vil forsøke å gi et estimat for det kortsiktige økonomiske bildet for NTNU, og legge noen forutsetninger til grunn for hvordan situasjonen vil se ut for NTNU i 2020. De forutsetningene som legges til grunn, vil kunne diskuteres, og vil også gi ulike utslag for fakultetene.

Vi ser per nå noen områder som peker seg ut som særlig utfordrende.

Det har blitt arbeidet med retningslinjer for å forlenge både studierett og stipendperioden for stipendiatstillingene, og det er viktig for NTNU at vi også i denne perioden får opprettholdt god kvalitet og fullføringsgrad for doktorgradskandidatene våre. Vi har pr nå om lag 1 600 stipendiater, herav i overkant av 350 finansiert av Forskningsrådet. Det vil ligge individuelle vurderinger for forlengelse til grunn for hver enkelt stipendiat, og vi har i dag ikke full oversikt over hva dette innebærer økonomisk sett. På dette området vil det være variasjoner mellom enhetene sett i forhold til antall egen- og eksternfinansierte stipendiater, og noen fakulteter vil kunne få en større belastning enn andre.

Et annet særlig risikoutsatt område er bidrags- og oppdragsaktiviteten vår. Dette gjelder særlig der hvor vi har samarbeid med næringsliv og andre private, og hvor vi nå ser at mye av utviklingsaktivitetene til samarbeidspartnere settes på vent i lys av den økonomiske situasjonen. Dette kan gjelde både for de prosjekter som allerede er i gang, men også mulighetene for nye prosjekter og samarbeid i 2020 og fremover.

Bidrags- oppdragsaktiviteten bidrar for øvrig til å finansiere faste kostnader (indirekte kostnader), og en reduksjon av aktiviteten kan derfor medføre lavere økonomisk handlingsrom for fakultetene. Her vil det være store variasjoner mellom fakultetene med hensyn på hvor risikoutsatte de er gitt BOA-porteføljens størrelse og sammensetning av ulike finansieringskilder.

I totalbildet vil vi pådra oss noen merkostnader, f.eks. for hjemreise for utvekslingsstudenter/ansatte og forlengelse av stipendiatstillinger, men vi vil også se områder hvor vi med stor sannsynlighet får lavere kostnader enn budsjettet (f.eks. reiser og andre driftskostnader). Med de forutsetningene som er lagt til grunn, kan vi se økte kostnader og inntektsbortfall i størrelsesorden 144-324 mill.kr. Dette er inklusive nedgang i BOA-inntekter fra næringsliv og private. Det er beheftet usikkerhet i anslagene for reduserte kostnader, men avhengig av varighet på tiltakene *kan* dette totalt dreie seg om 75-235 mill.kr.

Totalbildet per nå viser opp mot 100 mill. kr i økt belastning på NTNUs økonomi i 2020.

Fokus i økonomistyringen for 2020 vil være sikker drift og god kontroll på inntekts- og kostnadsbildet. Fremover vil det være helt nødvendig å jobbe med gode underlag for prognosene for året. Dette gjelder spesielt på risikoområdene med bortfall av inntekter både innenfor bevilgningsøkonomien og BOA og der hvor vi pådrar oss økte kostnader. På den andre siden, vil den dempede aktiviteten også bety lavere lønns- og driftskostnader. Bildet er sammensatt, og økonomistyringen vår krever derfor spesiell oppmerksomhet fremover.

Det er grunn til å nevne at det i forbindelse med årsplan 2020 og langtidsbudsjettet har blitt arbeidet med hvordan NTNU fremover skal ha en bærekraftig økonomi og et nivå på de ubrukte

bevilgningene i størrelses-orden 300 mill.kr innen utgangen av langtidsperioden. Et visst nivå på de ubrukte bevilgningene vil gi organisasjonen nødvendig handlingsrom til å håndtere risiko og foreta strategiske investeringer. Nivået på de ubrukte bevilgningene ved NTNU er under det ønskede nivået, og budsjettet tilsier et nivå på 150 mill.kr ved utgangen av året. Samlet sett har vi derfor et begrenset handlingsrom i de ubrukte bevilgningene.

22.04.2020

Saksansvarlig: Merete Kvidal

Saksbehandler: Silje W. Skulstad

NOTAT

Til: Styret

Fra: Rektor

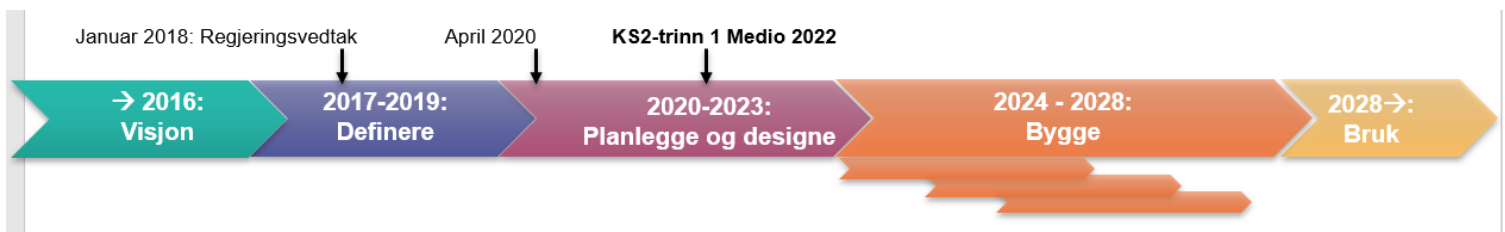
Planinitiativ for prosjektet NTNU Campussamling

Hensikt:

NTNUs styre orienteres om innsending av planinitiativ for prosjektet NTNU Campussamling. Statsbygg er forslagstiller og sendte Planinitiativet til Byplankontoret/Trondheim kommune for administrativ behandling 21. april 2020.

Bakgrunn for planinitiativet:

Planinitiativ er en del av forberedende arbeid til reguleringsfasen og er hjemlet i Plan- og bygningsloven. Planinitiativet definerer den ytre grensen for planområdet. Det skal videre omtale premissene for videre planarbeid og redegjøre for formålet og overordnet innhold for detaljreguleringsplanene, utbyggingsvolum mm. Vedtatt planprogram fra 25.04.2019 er utgangspunkt for planinitiativet. Arbeidet med detaljreguleringsplanene vil foregå i perioden august 2020 til oktober 2022, og vedtas av Trondheim kommune som planmyndighet. Ferdig detaljreguleringsplan er en forutsetning for Kvalitetssikring 2, som igjen er en forutsetning for Stortingets bevilgning til selve byggingen.

På bakgrunn av det innsendte planinitiativet, vurderer kommunen om det foreligger informasjon og er gjennomført tilstrekkelige forberedelser til å starte reguleringsarbeidet.

Som byggherre for NTNU Campussamling er det Statsbygg som leder reguleringsarbeidet. Det er dermed Statsbygg som har ansvaret for utforming og innsending av planinitiativ, og arbeidet skjer i nært og godt samarbeid med NTNU Campusutvikling. Etter innsending kommunen en saksbehandlingstid på opptil 12 uker. Dialogen med kommunen har vært god gjennom hele prosessen.

Innhold i planinitiativet:

Planinitiativet tar utgangspunkt i planprogram (vedtatt av Bystyret april 2019) og prinsipplan for samlet campus i Trondheim, samt vedtak om faglig lokalisering (mars 2019), NTNUs

arealkonsept (oktober 2018) og utredning av sensitiv forskningsinfrastruktur (desember 2019).

I tillegg er arbeidet basert på OFP-rapporten (desember 2018) hvor alle tomter som ga høy måloppnåelse for NTNU ble identifisert. Alle disse tomtene er inkludert i planinitiativet, siden de fremdeles er aktuelle for campussamling og campusutvikling.

Innleide plankonsulenter har på oppdrag fra Statsbygg, jobbet videre med de ulike delområdene for å sikre at det er rom nok for kjernevirksomhet, samarbeidspartnere og vekst, i tråd med framtidig faglig lokalisering. Fordi det enda er usikkert hvor mange kvadratmeter det kan bygges på de ulike tomtene, er det viktig at planarbeidet også tar høyde for arealreserver.

Som en del av Bystyrets politiske vedtak knyttet til planprogrammet, må det vises alternativer til riving av eksisterende verneverdig bebyggelse og alternativer til bygging i grøntarealer. I planinitiativet vises dermed ulike varianter av utnyttelse i de ulike delområdene. I *planinitiativet* tas det ingen beslutning om hvor mye som skal bygges hvor, men det er viktig å sørge for at det i det totale området som skal reguleres, er nok areal/byggetomter til å møte NTNUs behov, inkludert samarbeidspartnere og vekst.

Planinitiativet er delt opp i utbyggingsområdene Høyskolebakken, Hesthagen og Vestskråningen, Gløshaugen, Sørområdet og Valgrinda:

Høyskolebakken:

Det er utført volumstudier som bekrefter at vi vil kunne få plass til nærmere 40 000kvm i Høyskolebakken, tilstrekkelig for KAMD, NRK og vekst. Dette utfordrer vernehensyn og siktlinjer fra Hovedbygningen til utvalgte punkt som Marinen, Skansen og Gamle Bybro, og det er foreløpig usikkerhet hvor mye Trondheim kommune vil tillate regulert i området. Løsninger for dette og risikoen ved disse, skal det tas stilling til i reguleringsfasen. Planinitiativet viser også andre alternativer med mindre areal og mindre risiko. Alle alternativene gir plass til KAMDklyngens kjerneareal, men kan gi utfordringer knyttet til areal til samarbeidspartnere (NRK) og/eller vekst.

Hesthagen og Vestskråningen:

Det vises ulike alternativer med og uten bygg i Vestskråningen. I alle løsningene vil det være plass til minst 27 000kvm som vil kunne romme minimum 17 000kvm til NTNUs kjernevirksomhet og inntil 10 000kvm til innovasjonssenter. Det vises også alternativ som muliggjør opp mot 40 000kvm, om alle tomter i delområdet bebygges.

En utfordring i dag er mangelen på gode forbindelser mellom teknologifakultetene på Gløshaugplataet og økonomifakultetet i Elgeseter. Gode bygg i Hesthagen og i Vestskråningen vil styrke denne forbindelsen og samtidig gjøre det enklere å forsere den store høydeforskjellen. I tillegg vil Gløshaugen i større grad bli en del av eksisterende bystruktur ved at det etableres en god forbindelse ned til Elgesetergate og bydelene omkring.

Gløshaugen:

Hele Gløshaugplataet inkluderes i planinitiativet, som slik sett blir robust nok til å romme de fagmiljøene som skal inn her. Det tas høyde for stabiliserende fylling i Høyskoledalen slik at det geoteknisk vil være mulig å bygge på alle tomter på Gløshaugen, og plassere funksjoner slik vi ønsker.

Sørområdet:

Sørområdet (mellom Realfagbygget og Strindvegen) inkluderes som reguleringsområde i planinitiativet. Det vil gi NTNU en arealbuffer for funksjoner som av ulike grunner ikke skal ligge i de andre områdene. Det vil gi handlingsrom for behov for bygg som følge av rocade av fagmiljø på Gløshaugplataet, samling av sensitiv infrastruktur, eller innplassering av samarbeidspartnere. Det er også hensiktsmessig å regulere dette området for å sikre arealer til vekst i fremtiden.

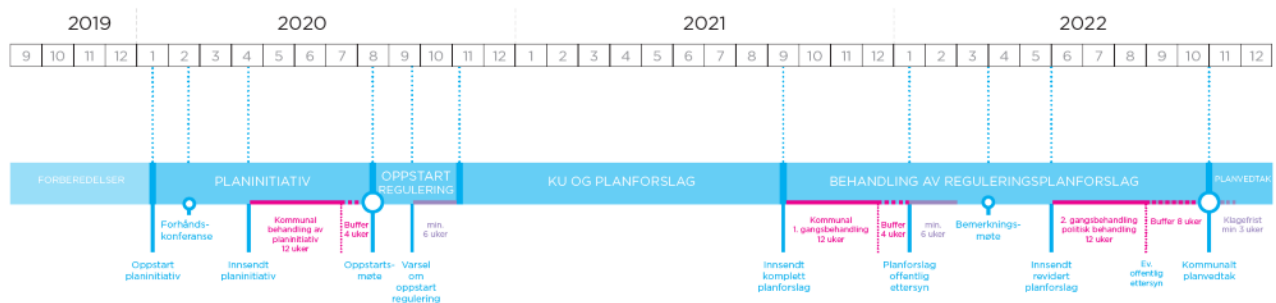
Valgrinda:

I motsetning til de andre områdene var ikke Valgrinda (fra Strindvegen til Klæbuvegen), som i all hovedsak eies av NTNU, inkludert i planområdet for planprogrammet. Ettersom prosjektet har modnet kommer det frem at det er hensiktsmessig å regulere området nå. Begrunnelsen for dette ligger blant annet i ønsker fra NTNUs samarbeidspartnere om lokalisering på/ved campus, og at rapporten for sensitiv forskningsinfrastruktur beskriver behov og premisser for lokalisering ved eventuell flytting av disse, som Valgrinda kan bidra til løsninger på.

Til sammen vil områdene inkludert i planinitiativet gi NTNU nok spillerom når det kommer til campussamling, vekst og samarbeidspartnere i et tiårsperspektiv, men også lenger.

Videre plan for reguleringsarbeidet:

Statsbygg legger opp til følgende plan for videre reguleringsarbeid. Planen inkluderer offentlig behandling hos planmyndighet og pålagt medvirkning i henhold til plan- og bygningsloven:

Ferdig regulering krever innspill fra NTNU, gjennom beslutninger om hvem som skal plasseres hvor, og hvordan det kan løses. Vi vil komme tilbake til plan for denne innsatsen.

Vedlegg:

Planinitiativ - <https://www.ntnu.no/campusutvikling/campussamling/planprosess>

(Lenken aktiveres når Trondheim Kommune legger den ut offentlig)

22.04.2020

Saksansvarlig: Bjarne Foss

Saksbehandler: Internasjonal matrise/Nina Sindre

N O T A T

Til: Styret

Fra: Rektor

Om: Status for implementering av NTNUs Internasjonale handlingsplan 2018 – 2021

Det er rektor som vedtar NTNUs internasjonale handlingsplaner. Styret orienteres med dette om status for implementering av NTNUs Internasjonale handlingsplan 2018 - 2021.

Hensikten med saken er i tillegg til å gi Styret innblikk i NTNUs internasjonale engasjement slik det framstår våren 2020, også å være en opptakt til et seminar som planlegges lagt til Styrets møte i august om *utfordringer i internasjonalt samarbeid*, et tema som har fått forsterket relevans den siste tiden.

Koronapandemien har allerede fått betydning for internasjonaliseringen ved NTNU, særlig for internasjonal mobilitet for studenter og ansatte. Et usikkerhetsmoment er også knyttet til våre internasjonale prosjektpartnerses evne til å overholde forpliktelser. Det arbeides løpende med å løse de akutte utfordringer som situasjonen har fått for ansatte, studenter og prosjekter, og med å få oversikt over de langsiktige konsekvensene av pandemien for det internasjonale samarbeidet.

Internasjonalt planverk

NTNU har et godt planverk for internasjonalisering i NTNUs Strategi [Kunnskap for en bedre verden](#) og i NTNUs [Internasjonale handlingsplan 2018 - 2021](#) (IHP), og det har de siste årene vært sterk institusjonell- og lederoppmerksomhet på internasjonalisering. Inntrykket er at det arbeides strategisk og systematisk med internasjonalisering på alle nivåer og i alle enheter ved NTNU, samtidig som internasjonalisering er dypt integrert i den daglige faglige aktiviteten.

I strategi- og handlingsplan har vi satt oss noen mål for internasjonaliseringen som gir utgangspunkt for å gjøre opp status med jevne mellomrom. I vedlegget fins en systematisk gjennomgang av mål og tiltak i IHP. Som det går fram er det god utvikling på mange parametre, men også utfordringer.

EUs rammeprogram for forskning og innovasjon

Deltakelse i EUs rammeprogram for forskning og innovasjon har vært en hovedprioritet i NTNUs internasjonale samarbeid i en årrekke. Inntektsmålet vårt for Horisont 2020 (H2020) på 1 milliard kroner ble nådd i januar 2020. Det er gledelig og et godt utgangspunkt for deltakelse i det kommende rammeprogrammet Horisont Europa (HEU) med oppstart i 2021. Samtidig er tilslagsprosenten vår relativt lav både i nasjonal og europeisk sammenheng. Det gir grunnlag for å diskutere vår tilnærming til søknadsaktivitet i HEU. En spesiell utfordring har vært lav søknadsaktivitet og tilslagsprosent i European Research Council (ERC). Interessen for ERC i sterke forskergrupper viser imidlertid nå en tydelig positiv utvikling.

Den pågående evalueringen av NTNUs EU støtteapparat og støtteordninger som vil foreligge 15. mai forventes å bli et godt utgangspunkt for en bred diskusjon om NTNUs tilnærming til deltakelse i HEU. Hovedfokuset nå ligger på forberedelser til HEU gjennom mobilisering og posisjonering av NTNUs forskningsmiljø, samtidig som vi som institusjon deltar i de politiske prosessene med innspill og synspunkter.

EUs rammeprogram for utdanning

Deltakelse i EUs rammeprogram for utdanning har ikke hatt like stor oppmerksomhet som forsknings- og innovasjonsprogrammene, verken ved NTNU eller nasjonalt. Vi ser at dette nå endrer seg. NTNU er det norske universitetet som deltar i flest prosjekter under Erasmus+ og som bruker programmet i størst utstrekning for studentmobilitet i Europa. Potensialet for deltakelse i det neste Erasmus+ programmet som starter i 2021, antas å være større enn det vi har tatt ut i inneværende programperiode. Ikke minst er det et uutnyttet potensial for å utforske synergier mellom vår deltakelse i HEU og vår deltakelse i Erasmus+. Det fordrer sterkere ledelsesoppmerksomhet og antakelig bredere støtteordninger og insitammenter enn det som er tilfellet i dag. Deltakelse i EUs utdanningsprogram er del av den pågående evalueringen av NTNUs EU støtte. Også for Erasmus+ er det viktig med gode forberedelser av våre fagmiljø for det neste programmet, samtidig som vi også her insitusjonelt følger med på og bidrar i de politiske prosessene.

Et initiativ som kan nevnes spesielt er European Universities Initiative under Erasmus+ som inviterer europeiske universiteter til å søke om å bli etablert som en europeisk universitetsallianse. NTNU deltar i en søknad om etablering av en slik allianse våren 2020 sammen med Technische Universität Berlin (TUB), Chalmers, RWTH Aachen, Warsaw University of Technology, Politecnico di Milano og Universidade Politecnico Valencia. Dersom søknaden innvilges, vil NTNU inngå i et tett og forpliktende institusjonelt og faglig samarbeid med disse partnerne i årene framover.

Bilateralt internasjonalt samarbeid

Vi snakker ofte om to pilarer i NTNUs internasjonale samarbeid; EU-satsingen og det bilaterale internasjonale samarbeidet. Det siste drives løpende av våre fagmiljøer som en naturlig og integrert del av den faglige aktiviteten. Betydningen av å vite hvem som er ledende internasjonalt innenfor eget forskningsfelt, hvem som er drivere av forskningsfronten, og systematisk utvikling av samarbeidsrelasjoner med disse, har blitt understreket i denne sammenheng. Her kan det være et potensial for ytterligere å spisse ressursbruken og engasjementet mot utvalgte internasjonale partnere.

Tett koblet til det løpende internasjonale faglige samarbeidet, er arbeidet med å utvikle strategiske internasjonale partnerskap med enkelte institusjoner internasjonalt. Et eksempel er den mangeårige satsingen vi har hatt mot Kina, som det siste året har resultert i at NTNU har fått tildelt brorparten av de prosjektene som er blitt finansiert nasjonalt gjennom Joint Calls mellom Norge og Kina. En mer systematisk tilnærming til utviklingen av gode modeller for og etablering av strategiske internasjonale partnerskap med meget gode institusjoner i viktig samarbeidsland vurderes.

Et initiativ som utredes er muligheten for å etablere en NTNU satsing på samarbeid med lav- og mellominntektsland (LMIC), som p.t. mangler i NTNUs profil. Arbeidstittelen for initiativet er NTNU Global. Faglig innretning og forankring av en slik satsing skal diskuteres høsten 2020.

Internasjonale alumninettverk synliggjør NTNU og åpner dører til arbeids- og næringsliv, FoU-sektor og forvaltning for våre fagmiljø, og er etablert i Kina, Ghana, India/Bhutan, Nepal, Spania, Tyskland og Frankrike. Alumnisamarbeidets bidrag i NTNUs internasjonalisering skal diskuteres i Rektorat og Dekanmøte til høsten.

Internasjonal sampublisering

Internasjonal sampublisering er en indikasjon på omfanget av NTNUs internasjonale samarbeid. Det er nettopp kommet oppdatert statistikk fra Cristin som viser at andelen av NTNUs publikasjoner med medforfattere fra internasjonale institusjoner ligger på 51 % i 2019. Det er en økning fra 35 % i 2011 og 49 % i 2018. Den langsiktige økningen er god, mens siste års utvikling er relativt beskjeden. Ambisjonen i IHP er at vi skal være ledende nasjonalt på andelen publikasjoner med medforfatter fra utenlandsk institusjon. Faktum er at vi ligger etter både UiB og UiO som i 2019 hadde hhv. 60 % og 53 % av sine publikasjoner med internasjonal medforfatter. Samtidig har NTNU en god økning i antall publikasjoner og i publikasjonspoeng det siste året som er en betydelig større enn både UiOs og UiBs. Det gir grunnlag for interessante refleksjoner.

Internasjonal studentmobilitet

Internasjonal studentmobilitet er et viktig element i NTNUs internasjonalisering. Vi har lenge hatt relativt høye ambisjoner om å øke andelen av våre studenter som har et utvekslingsopphold i utlandet. Dette er i tråd med nasjonal politikk, og vi kan forvente at det blir ytterligere trykk på NTNU om å legge til rette for at flere av våre studenter skal få internasjonal erfaring. Måltallene våre er at 40 % av Masterstudentene og 20 % av Bachelorstudentene har et opphold ved et lærested i utlandet av minst ett semesters varighet. Status i 2019 var at 20 % av den totale studentmassen var på utveksling, hvorav 33 % av Masterstudentene og 10 % av Bachelorstudentene. Prosjektet brukerreisen skal foreslå hvordan NTNU kan organisere arbeidet rundt utveksling på best mulig vis. Et rektoroppnevnt utvalg skal levere sin rapport om dette innen utgangen av 2020.

Internasjonal forskermobilitet

Vi har også høye ambisjoner for internasjonal forskermobilitet, både når det gjelder internasjonal rekruttering og internasjonale gjesteforskere, og mobilitet for våre vitenskapelig ansatte. NTNU har ansatte fra mer enn 100 land og rekrutterer internasjonalt til alle kategorier vitenskapelige stillinger, flest til postdoktorgruppen (68 %) og ph.d.-gruppen (43 %), men også til førsteamanuensisstillinger (28 %) og professorstillinger (22 %). Viktige tema er hva som er riktig nivå på den internasjonale rekrutteringen, om vi evner å rekruttere de riktige forskerne internasjonalt, og måten vi sikrer gode rekrutteringsprosesser og godt mottak av internasjonale forskere på. Et arbeid på forbedrede prosesser og profesjonalisert mottak av utenlandske forskere står sentralt i 2020.

Samtidig er det mye oppmerksomhet på å tilrettelegge for internasjonale forskningsopphold og deltakelse på ulike internasjonale arenaer for vitenskapelig ansatte. Mål er at alle NTNUs vitenskapelige ansatte er aktive deltakere i det internasjonale fagfellesskapet og deltar på ulike internasjonale arenaer. Det har vært gjort mye arbeid på forskningsterminordningen de siste årene, som et av de viktigste virkemidlene vi har for internasjonale forskningsopphold. Hvert år reiser omkring 100 fast vitenskapelig ansatte ut på internasjonale forskningsopphold som del av forskningsterminordningen. Også for de midlertidig vitenskapelige ansatte er det av stor betydning å knytte seg til internasjonale faglige nettverk, og hvis relevant, ha kortere eller lengre forskningsopphold i ledende internasjonale forskningsmiljøer internasjonalt. En praksis som sikrer at dette vurderes, er etablert i forbindelse med opptak og ansettelse, og i

medarbeidersamtaler. Omfanget på antallet som reiser ut på forskningstermin synes godt, samtidig som det er viktig å ha løpende sterk oppmerksomhet på at oppholdene skal gi godt faglig utbytte.

Internasjonal mobilitet for studenter og ansatte må vurderes både i forhold til reiseløftet og NTNUs klimaavtrykk, og nå akutt i forhold til Koronapandemien. Ulike scenarier og utfordringer for internasjonal mobilitet både inn og ut er under utvikling og må vurderes i tida framover. Til dette kommer etiske utfordringer i det internasjonale samarbeidet som må adresseres, f. eks. knyttet til eksportkontroll og samarbeid land med styresett som bygger på andre grunnleggende verdier enn våre egne. Vi kommer tilbake til Styret med et seminar om disse problemstillingene.

Status for implementering av NTNUs Internasjonale handlingsplan 2018 – 2021

1. Strategi, handlingsplan og institusjonell oppmerksomhet

NTNUs fagmiljøer er engasjert i et løpende og bredt internasjonalt samarbeid. Omfanget og innretningen på det internasjonale engasjementet varierer mellom fagmiljøene, likevel er internasjonalt samarbeid i stor grad modus operandi, slik det skal og må være innenfor akademien. De vitenskapelig ansattes bidrag i den globale kunnskapsutviklingen er selve bærebjelken i NTNUs internasjonalisering.

Samtidig er tydelige ambisjoner og prioriteringer viktig i NTNUs institusjonelle tilnærming til internasjonalt samarbeid. Det har i de siste årene vært stor institusjonell og lederoppmerksomhet på internasjonalisering ved NTNU. 2018/2019 var definert som NTNUs internasjonaliseringsår. Det innebar bl.a. at internasjonalisering var hovedtema for NTNUs årlige ledersamling på Oppdal og at internasjonalisering var tema for rektors årlig dialogmøter med fakultetene i 2019.

NTNUs strategiplan [Kunnskap for en bedre verden](#) er tydelig på NTNUs ambisjoner for internasjonalisering, eksplisitt under innsatsområdet [Internasjonalisering](#), men også i målene om at alle institutter har fagmiljøer som er på et dokumentert høyt internasjonalt nivå og at vi skal bidra til FNs bærekraftsmål.

Fakultetene og instituttene reflekterer i sine strategiplaner NTNUs strategiplan og har utviklet ambisjoner for sitt internasjonale engasjement basert på NTNU prioriteringer og sin egenart.

[NTNUs Internasjonale handlingsplan 2018 - 2021 \(IHP\)](#) er en konkretisering og operasjonalisering av NTNUs strategiplan på det internasjonale området. Resten av dette notatet gir en status for måloppnåelse og implementering av IHP. IHP løper ut 2021. Ny plan for treårsperioden 2022 - 2024 skal være på plass høsten 2021, men allerede i løpet av 2020 vil eksisterende plan revideres på enkelte punkt. Det gjelder særlig oppdaterte mål for deltakelse i de nye europeiske rammeprogrammene for forskning og innovasjon og utdanning med oppstart i 2021, Horisont Europa og Erasmus+.

2. Status og måloppnåelse for IHP 2018 - 2021

Godt planverk og ledelsesoppmerksomhet er et godt utgangspunkt for NTNUs internasjonale samarbeid, men er selvfølgelig ikke tilstrekkelig. Det er fagmiljøenes internasjonale engasjement som er NTNUs internasjonalisering, og det er fagmiljøene som først og fremst står for implementering av NTNUs Internasjonal handlingsplan. I det følgende gis en status for mål og tiltak i IHP basert på tilgjengelig data og institusjonelle prosesser og prosjekter som er satt i gang for å understøtte implementering av planen.

2.1 Internasjonalisering av utdanningen

2.1.1 Internasjonal mobilitet for NTNUs studenter

I IHP er det et mål at flere av NTNUs studenter skal ha et opphold ved et utenlandsk lærested i løpet av studieløpet sitt. Dette er i tråd med lokale og nasjonale ambisjoner. En Stortingsmelding om internasjonal studentmobilitet er under arbeid og det er forventet at kravene til norske universiteter om å øke andelen studenter med utvekslingsopphold vil bli forsterket.

Målet i IHP er at minst 40 % av NTNUs Masterstudenter og 20 % av NTNUs Bachelorstudenter har et opphold ved et lærested i utlandet av minst ett semesters varighet. Status for 2019 var at 20 % av den totale studentmassen var på utveksling. 33 % av studentene på Masterprogrammene (2-årig Master, 5-årig Master og profesjonsstudier) og 10 % av studentene på 3-årig Bachelorgrad var ute.

Det er også et mål i IHP at NTNU skal øke antallet Bachelorstudenter som har kortere internasjonale studieopphold. Dette er et viktig anliggende for NTNU med bakgrunn i stor portefølje av 3-årig Bachelorprogrammer. I 2018 var ca. 500 NTNU-studenter på kortere internasjonale opphold (under 3 mnd.). NTNU har formelt anmodet KD om at også disse oppholdende registreres og gir uttelling.

Blant tiltakene i IHP for å nå mobilitetsmålene er at NTNUs fakulteter utvikler en portefølje av kvalitetssikrede utvekslingsavtaler og forhåndsgodkjente emnepakker for utveksling, at studieprogrammene etablerer måltall, tiltak og tilrettelagte semester for utveksling, samt at faglige og administrative ressurser knyttes til programmene med kompetanse på utveksling. Det arbeides løpende med disse tiltakene ved fakultetene, instituttene og i studieprogrammene.

Samtidig er et arbeid i gang for å gjøre utveksling enklere og mer tilgjengelig for alle NTNUs studenter. Våren 2020 satte Rektor ned et internt utvalg med mandat til å utrede NTNUs gradsstudenters brukerreise (utveksling) fra første dag som student til gjennomført og godkjent utenlandsopphold. Utvalget skal foreslå en hensiktsmessig organisering av arbeidet rundt utveksling for både utreisende og innreisende studenter, inklusive en arbeidsdeling mellom NTNU sentralt og fakultetene, instituttene og studieprogrammene. Utvalget skal være ferdig med sitt arbeid innen utgangen av 2020.

I IHP er det også en ambisjon at NTNU skal kartlegge utfordringer som studenter med nedsatt funksjonsevne møter ved utenlandsopphold, og utvikle tiltak som tilrettelegger for utenlandsopphold spesielt for disse studentene. Status er at det er utviklet en egen [informasjonsside](#) på intranettet rettet mot utreisende studenter med tilretteleggingsbehov. Målsettingen er god og tidlig informasjon og individuell oppfølging.

2.1.2 Internasjonalisering av utdanningstilbudet

Det er et mål i IHP at NTNUs utdanningstilbud er tilrettelagt for internasjonal rekruttering og tilpasset et internasjonalt arbeidsmarked.

Det er etablert to prosjekter som er særlig viktige for disse målene. Prosjektet [Fremtidens teknologistudier \(FTS\)](#) skal utrede og utvikle et rammeverk for NTNUs fremtidige studieportefølje innenfor teknologi på Bachelor-, Master- og Ph.d.-nivå. [Fremtidens HUMSAM-studier \(FHS\)](#) skal utvikle NTNUs fremtidige studietilbud innenfor humaniora og samfunnsvitenskap. Begge prosjektene skal utrede de internasjonale aspektene ved utdanningene.

Et tiltak i IHP knyttet til internasjonalisering av utdanningene er at NTNU bør utvikle en portefølje av internasjonale masterprogrammer av høy kvalitet og styrke arbeidet med rekruttering til og profilering av programmene. Dette inngår i prosjektene FTS og FHS, og vil utredes nærmere der.

I tillegg er det et mål at undervisningen ved NTNU på Masternivå som hovedregel bør være på engelsk. Status er at NTNU totalt har 71 internasjonale masterprogrammer. All undervisningen på de internasjonale programmene går selvfølgelig på engelsk. Det foreligger ikke en samlet oversikt over øvrig undervisning på engelsk.

Når det gjelder de to siste tiltakene i IHP under punktet om internasjonalisering av utdanningen, NTNUs studieprogrammer bør utvikle læringsmål som gir studentene internasjonal kompetanse og NTNU bør utvikle gode modeller og rutiner for program- og gradssamarbeid med internasjonale partnere, er det ikke satt i gang systematisk arbeid utover det som inkluderes i de to prosjektene nevnt over.

2.2 Internasjonale forskerkarrierer

2.2.1 Internasjonal mobilitet for NTNUs vitenskapelig ansatte

Det er et mål i IHP at alle NTNUs vitenskapelige ansatte bør være aktive deltakere i det internasjonale fagfellesskapet og delta på ulike internasjonale arenaer. Det fins naturlig nok ingen samlet oversikt over det mangfold av internasjonale arenaer som NTNUs forskere løpende deltar på fysisk og virtuelt. Institusjonelt er oppgaven først og fremst å ha rammebetingelser på plass som gjør internasjonalt samarbeid mulig.

Blant de tiltakene det er pekt på, er å utvikle fleksible ordninger for internasjonal mobilitet for vitenskapelig ansatte. Fokus har vært på [forskningsterminordningen](#). NTNU vedtok felles retningslinjer for forskningstermin i 2016. I 2019 ble retningslinjene revidert og førstelektor ble inkludert i ordningen. Retningslinjene omfatter nå professor, dosent, førsteamanuensis og førstelektor. Med de nye felles retningslinjene er det blitt enklere for vitenskapelig ansatte å få oversikt over økonomiske og administrative konsekvenser av forskningstermin i utlandet, samtidig som arbeidsgiver ivaretar sine forpliktelser ovenfor ansatte som er på utenlandsopphold. NTNU innvilger i underkant av 100 forskningsterminer i utlandet hvert år.

I tillegg til forskningsterminordningen foregår det i stor utstrekning internasjonal mobilitet med kort og mellomlang varighet, og enkelte fakulteter har retningslinjer for dette.

Et av tiltakene i IHP er at internasjonalisering bør være en eksplisitt del av medarbeidersamtaler for alle vitenskapelig ansatte. Maler og rutiner for medarbeidersamtalen ble revidert i 2019, det har blant annet blitt utarbeidet en guide med tilhørende veileder for samtalene. I veilederen er det et eget punkt om internasjonalisering.

2.2.2 Internasjonale doktorgrads- og postdoktorperioder

IHPs ambisjon er at alle NTNUs ph.d.-kandidater og postdoktorer bør være del av et internasjonalt forskningsfellesskap og at NTNU bør tilby attraktive internasjonale doktorgrads- og postdoktorløp som sikrer deltakelse i det internasjonale forskningsfellesskapet. Ansvaret for doktorgradsutdanningen ved NTNU ligger til fakultetene, det samme gjør oppfølging av postdoktorer, integrert i de enkelte forskergrupper. Internasjonaliseringen skjer som del av aktivitetene i det forskningsmiljøet kandidatene tilhører.

Vi har ingen samlet statistikk over ph.d.-kandidater og postdoktorers internasjonale mobilitet og andre internasjonale aktiviteter. Ph.d.-undersøkelsene fra 2009 og 2012 ga mye informasjon om internasjonalisering både for kandidater og veileder, men er ikke gjentatt etter 2012.

For å sikre internasjonale elementer i ph.d.-perioden er det innført en ordning som innebærer at en plan for internasjonalisering for den enkelte ph.d.-kandidat er utarbeidet i samarbeid med veileder. Planen skal foreligge sammen med opptakssøknaden til ph.d.-program. Videre skal internasjonalisering og nettverksbygging tas opp løpende både for ph.d.-kandidater og postdoktorer i medarbeidersamtaler. Veiledere og prosjektledere skal bidra til å legge til rette for internasjonale forskningsopphold og andre internasjonale aktiviteter ved å introdusere ph.d.-kandidater og postdoktorer for sine internasjonale nettverk og relevante samarbeidspartnere.

2.2.3 Internasjonal rekruttering og karriereutvikling

IHP sier at NTNU bør være en attraktiv arbeidsgiver for internasjonale medarbeidere, og at NTNUs mottak av internasjonale ansatte bør være i henhold til beste praksis. Tabell 1 viser andelen internasjonalt ansatte høsten 2019. De internasjonalt ansatte er en stor gruppe som kommer fra mer enn 100 land.

Tabell 1: Andel internasjonalt ansatte (årsverk) i vitenskapelige stillinger ved NTNU høsten 2019

	AD	HF	IE	IV	MH	NV	SU	VM	ØK	NTNU
Stipendiat	48 %	20 %	51 %	60 %	26 %	45 %	27 %	47 %	33 %	43 %
Postdoktor	52 %	37 %	74 %	77 %	51 %	85 %	49 %	100 %	64 %	68 %
Førsteamanuensis	38 %	27 %	41 %	40 %	15 %	3 %	19 %	50 %	28 %	28 %
Professor	35 %	30 %	27 %	24 %	15 %	2 %	13 %	0	20 %	22 %

Tiltak som er pekt på er at NTNU bør utvikle gode modeller og prosedyrer for internasjonal rekruttering, og at internasjonal erfaring vektlegges ved ansettelse i fast vitenskapelige stillinger. Det arbeides systematisk med å forbedre rekrutteringsprosessen for at søkere skal oppleve transparente, profesjonelle og effektive

prosesser. Videre arbeides det med standardisering av utlysningstekster, bl.a. basert på DORA-erklæringen, og forbedrede nettsider for markedsføring av NTNU som arbeidsplass.

Integrasjon av internasjonale ansatte er et viktig anliggende. Dette gjelder både faglig integrasjon, som er fagmiljøenes ansvar, og rent praktisk. Tiltak i IHP at NTNU bør gi ansatte som er internasjonalt rekruttert god innføring i norsk arbeidsliv og etablere en sentral mottaksenhet for internasjonale forskere og deres familier.

Det er gjennomført flere undersøkelser om hvordan internasjonalt ansatte opplever å komme til NTNU. Undersøkelsene viser at det er behov for å effektivisere og standardisere mottaksprosessene. Rammeverket for internasjonal mobilitet fra Skatteetaten, NAV og UDI er i stadig endring. Det er ressurskrevende for NTNU som har mange ansatte fra utlandet, og det vil kreve økt fokus framover.

Det er nedsatt en arbeidsgruppe som skal utrede etablering av en førstelinjefunksjoner for mottak av internasjonale ansatte og deres familier ved NTNU sentralt. Selv om den primære integreringen skjer i fagmiljøene, er det institusjonelle støtteapparatet viktig i spørsmål om immigrasjon, bolig og kulturforståelse. Selv om den primære integreringen skjer i fagmiljøene, er det institusjonelle støtteapparatet viktig i spørsmål om immigrasjon, bolig og kulturforståelse. 2000 ansatte deltok på arrangementer i regi av NIRS ([NTNU International Researcher Support](#)) i 2019. Det er stort behov for to-karriere tjenester for å være attraktivt for internasjonale søkere. Det samme gjelder tilgang til bolig som letter og effektiviserer immigrasjonsprosessen.

2.2.4 Internasjonale gjesteforskere

I IHP er det et mål at NTNUs fagmiljø bør knytte til seg gode internasjonale gjesteforskere for kortere eller lengre opphold. Gjesteforskere er en viktig faglig ressurs for NTNU, og en stor og sammensatt gruppe som det er krevende å tilrettelegge for på en god og systematisk måte. I IHP er det et mål at NTNU bør utvikle gode faglige og praktiske ordninger for internasjonale gjesteforskere der vertskapsfunksjonen er klart definert, og at NTNU som del av Campus-utvikling bør vurdere gode ordninger for bolig for utenlandske gjesteforskere.

Gjesteforskere ivaretas først og fremst av de fagmiljøene de er knyttet til. Når de gjelder praktiske forhold, er det startet et arbeid som bl.a. omfatter tilgangsstyring og id-kontroll, samt etablering av felles praksis for praktisk tilrettelegging og mottak.

På boligområdet har NTNU til sammen 42 møblerte enheter til utleie tilgjengelig gjennom NTNU Boligformidlingen. Totalt 415 internasjonale forskere fra 73 land fikk tildelt NTNU bolig i 2019. Hovedfokuset for [NTNU Boligformidlingen](#) er å sørge at flest mulig internasjonale ansatte og gjesteforskere har et boligtilbud når de først flytter til Norge. Det er satt i gang et prosjekt om framtidig forvaltning av NTNU-boligene, der ett alternativ er en videreføring (og profesjonalisering) av dagens forvaltningsordning, et annet at NTNU avhender de fleste boligene og inngår avtale med boligutleiefirma på kommersiell basis.

2.3 Internasjonale allianser og partnerskap

2.3.1 Samarbeid med fremragende internasjonale institusjoner og fagmiljø

I IHP er det et mål at NTNU bør samarbeide med fremragende internasjonale institusjoner og fagmiljø, at NTNU bør være en aktiv deltaker og bidragsyter i toneangivende internasjonale allianser, og at NTNU bør utvikle strategiske partnerskap med utvalgte institusjoner og fagmiljø.

Et tiltak er at NTNUs forskergrupper identifiserer de viktigste akademiske miljøene internasjonalt innenfor eget fagområde og utvikler samarbeidsrelasjoner til disse. Det er ikke satt i gang sentrale prosesser for dette, men betydningen av en bevisstgjøring og identifisering av de beste fagmiljøene internasjonalt innenfor eget fagområde og systematisk utvikling av samarbeidsrelasjoner med disse er kommunisert. Det arbeides målrettet med dette i mange fagmiljøer.

Videre er det et tiltak at NTNU på institusjonsnivå prioriterer samarbeid med utvalgte institusjoner både i Europa og i verden for øvrig. I noen grad er slike prioriteringer gjort, bl.a. er det etablert tett og løpende

institusjonelt samarbeid som også innebærer intern ressursallokering, ofte i form av øremerkede ph.d.-stillinger, med institusjoner som Danmarks tekniske universitet (DTU), Shanghai Jiao Tong University (SJTU) og Technische Universität Berlin (TUB). Det er imidlertid ikke etablert en kort- eller langliste med prioriterte samarbeidspartnere på institusjonivå.

Det er de siste årene arbeidet systematisk med å utvikle et tettere institusjonelt samarbeid med CERN, både som forskningsinfrastruktur og som samarbeidspartner i prosjekter. Dette er i tråd med målet om å utvikle langsiktig samarbeid med internasjonale forskningsinfrastrukturer. Det er lyst ut felles ph.d.-prosjekter i samarbeid med Cern to ganger. Fem prosjekter er finansiert i første fase, andre utlysingsrunde er pågående.

Rektoratet har de siste årene tatt initiativ til delegasjoner til utvalgte samarbeidsland, enten alene eller som del av nasjonale delegasjoner. Dette gjelder Kina, India, Japan, Nepal, Brasil, Ghana, Etiopia og Tanzania. Delegasjonene har tatt utgangspunkt i pågående faglig samarbeid. Som resultat er tettere samarbeidsrelasjoner og partnerskap med utvalgte institusjoner etablert, og det er arbeidet med gode modeller for samarbeid basert på de enkelte lands egenart. Delegasjonene og det langsiktige arbeidet med utvikling av samarbeid gir uttelling. Eksempelvis har NTNU det siste året fått tildelt en stor andel av prosjektene som er lyst ut under Joint Calls mellom Forskningsrådet og Ministry of Science and Technology i Kina som resultat av institusjonelle og faglige investering i samarbeidet gjennom en årrekke. Et annet eksempel er at NTNU i siste runde tildeling av INTPART-prosjekter (til støtte for strategiske institusjonelle internasjonale partnerskap med prioriterte samarbeidsland forvaltet av Forskningsrådet) fikk tildelt fleste prosjekter med 12 av totalt 50 nasjonalt tildelte prosjekter.

Sammen med Technische Universität Berlin (TUB), Chalmers, RWTH Aachen, Warsaw University of Technology, Politecnico di Milano og Universidade Politecnico Valencia søkte NTNU våren 2020 om å bli tatt opp som europeisk universitetsallianse gjennom Europakommisjonens European Universities Initiative i Erasmus+. Dersom søknaden innvilges innebærer det at NTNU vil inngå i et tett og forpliktende institusjonelt og faglig samarbeid med partnerne i årene framover som kan få stor betydning.

NTNU deltar sammen med åtte norske institusjoner (UiO, UiB, UiT, NMBU, UiS, UiA, NHH og BI) i UC Berkeley *Peder Sather Center for Advanced Studies*. Samarbeid med forskere ved UC Berkeley har lenge vært attraktivt for norske forskere på individuell basis. I 2012 ble det besluttet å opprette et norsk senter ved Berkeley som et spleiselag mellom de norske universitetene for å styrke eksisterende samarbeidsrelasjoner og stimulere til etablering av nye relasjoner. Senteret har siden 2013 finansiert mer enn 120 små prosjekter. 41 av disse har gått til NTNU. I 2019 ble en forlengelse av avtalen for syv nye år besluttet basert på en vurdering. Fra og med 2020 betaler NTNU NOK 1.3 millioner kroner per år for å være med i samarbeidet.

Det er et ønske å ikke bare utvikle samarbeid med universiteter internasjonalt, men også med internasjonale nærings- og arbeidslivsaktører. Dette skjer i stor grad gjennom de konsortier vi deltar i innenfor H2020. I NTNUs H2020 prosjekter samarbeider vi med 1628 partnere. 611 av disse er private selskaper og 96 er definert som offentlig sektor (ikke høyere utdanningsinstitusjoner). 562 av de private selskapene og 91 av institusjonene fra offentlig sektor er fra andre land enn Norge. I tillegg diskuteres hvordan NTNU kan samarbeide og få finansiering fra private og offentlige aktører i det bilaterale internasjonale samarbeidet. I det arbeidet som nå gjøres for å styrke NTNUs samarbeid med Singapore, særlig med de to internasjonalt ledene universitetene National University of Singapore (NUS) og Nanyang Technological University (NTU), arbeides det eksplisitt med å inkludere industrielle selskaper og offentlig forvaltning i Singapore. Arbeidet skjer i nært samarbeid med Innovasjon Norge i Singapore.

I IHP vektlegges at NTNU bør utvikle samarbeidet med nordiske institusjoner og bidra til utvikling av [Nordic Five Tech \(N5T\)](#) som en toneangivende internasjonal aktør. N5T er i god utvikling, og en felles strategi for alliansen vil bli vedtatt våren 2020. NTNU har lederskapet for N5T frem til 2021.

En ambisjon i IHP er at NTNU bør etablere en helhetlig plan for internasjonal forskningsformidling og profilering. Planen er ikke etablert, men flere aktiviteter er blitt gjennomført. Blant annet er NTNU profilert gjennom store arrangementer som [The Big Challenge](#), [NTNU and SINTEF EU Strategy Event](#) og [NTNU](#)

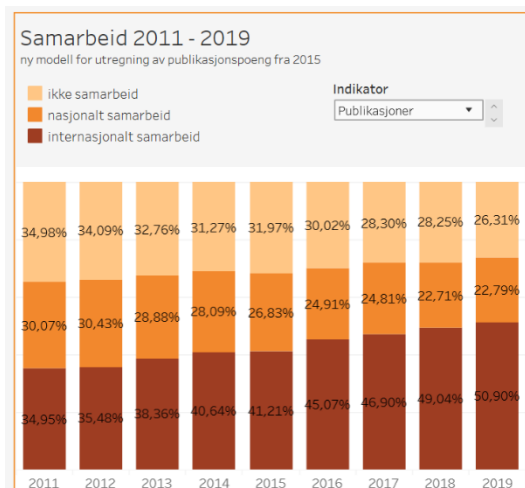
[European Conference](#) i Brussel. Det er også bygget relasjoner med internasjonale mediehus og vår internasjonale forskningsformidling gjennom [GEMINI](#) og [Norwegian SciTechNews](#) har økt.

2.3.2 Internasjonal sampublisering spesielt

IHP har som mål at andelen av NTNUs publikasjoner med medforfattere fra utenlandske institusjoner bør være på et ledende nivå blant norske universiteter. Ny statistikk fra april 2020 fra Cristin viser en økning i andelen NTNUs publikasjoner som har internasjonal medforfatter. Andelen ligger i 2019 på 50.90 % mot 49.04 % i 2018. Andelen har økt betydelig fra 2011 til 2019 fra 37.00 % til 51.90 %. Se figur 1.

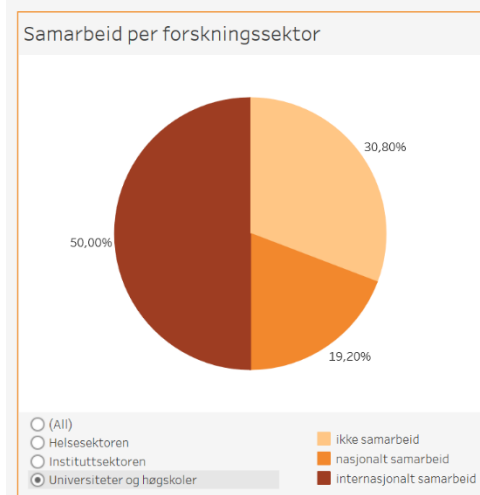
Sammenlignet med sektoren som helhet ligger NTNU over snittet som er på 50.00 %. Se figur 2. Målet er imidlertid å være på et ledende nivå blant norske universiteter. Sammenlignet med UiO og UiB ligger NTNU fortsatt noe etter. Figur 3 viser hvordan UiO, UiB og UiTs publikasjoner fordeler seg. Som det går fram ligger vi etter UiO (53.24 %) og UiB (59.58 %), og så vidt foran UiT (50.93 %). Figur 4 gir en oversikt over hvilke land NTNU sampubliserer mest med.

Figur 1: NTNUs publikasjoner 2011 – 2019

Kilde: Cristin

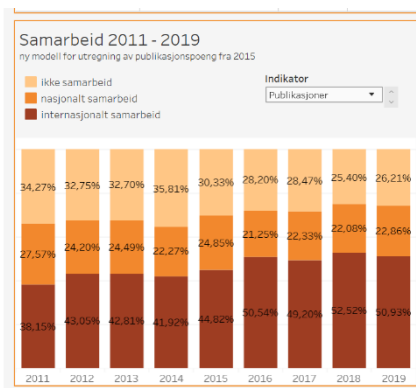
Figur 2: Universitet og høyskolenes publikasjoner

Kilde: Cristin

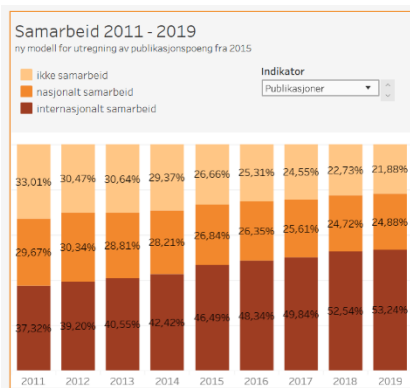
Figur 3: UiO, UiB og UiTs publikasjoner fordelt på enepublikasjoner, publikasjoner med nasjonal medforfatter og publikasjoner med internasjonal medforfatter.

UiT

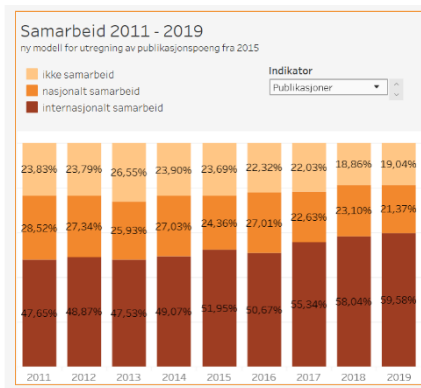

Kilde: Cristin

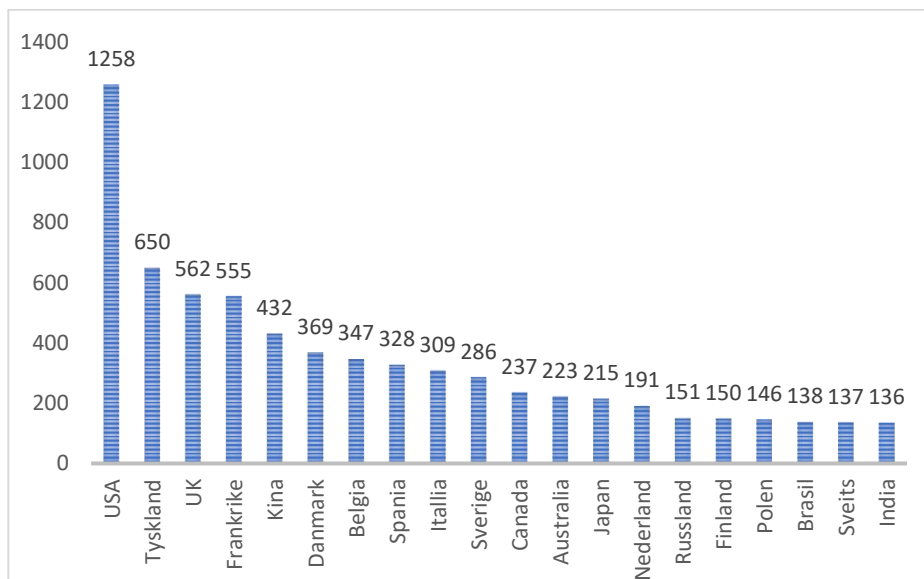
UiO

UiB

Figur 4: Land NTNU sampubliserer mest med, antall sampublikasjoner 2015 – 2019

Kilde: Cristin

2.3.3 Samarbeid med institusjoner i lav- og mellominntektsland LMIC

I IHP er det et mål at NTNU styrker sitt samarbeid med institusjoner i lav- og mellominntektsland (LMIC) basert på gjensidighet, tverrfaglighet, bærekraftighet og langsiktighet. Tiltak er at fakultetene identifiserer institusjoner og klynger av institusjoner i LMIC som det utvikles strategiske partnerskap med, at NTNU etablerer arenaer for å styrke og koordinere samarbeidet med LMIC og at virkemidler etableres for å støtte tverrfaglig samarbeid med LMIC, i dialog med Norad, Forskningsrådet, Diku, og andre relevante aktører.

Det arbeides i 2020 med å utvikle og etablere en tydelig NTNU satsing mot LMIC ved NTNU. Initiativet har fått arbeidstittelen *NTNU Global*. Initiativet baserer seg på en kartlegging av [NTNUs samarbeid med LMIC gjennomført i 2018](#) og en rapport fra en rektoroppnevnte NTNU-intern komite som la fram sine anbefalinger om NTNUs videre satsing på samarbeid med denne gruppen land samme år. Videre baserer initiativet seg på flere rektoratledede delegasjoner til samarbeidsland i Afrika og Asia de siste to årene, og diskusjoner om videre utvikling av samarbeidet og en slik satsing med våre samarbeidspartnere. Det er også etablert tettere dialog på institusjonsnivå mellom NTNU og Norad.

To tverrfakultære initiativer er allerede etablert; *NTNU Global Helse* og *NTNU Energi LMIC*. Målsettingen nå er å vurdere om det i NTNUs portefølje av satsinger også hører hjemme en tydelig og synlig satsing på samarbeid med LMIC, gjerne tett koblet til våre tematiske satsingsområder og NTNUs ambisjoner om å bidra til FNs bærekraftsmål. Arbeidet framover dreier seg dels om å utvikle en mulig faglig og geografisk innretning for *NTNU Global*, dels om å finne en god organisasjonsmodell og solid forankring av en slik satsing i NTNU, og dels å finne interne ressurser for å få satsingen opp å gå. Når det gjelder det siste har *NTNU Global* så langt ikke blitt prioritert i de interne budsjettprosessene ved NTNU. Samtidig er ekstern finansiering en forutsetning for en langsiktig og robust satsing, både gjennom NORADs program for kapasitetsbygging NORHED som nå lanserer en ny programperiode, DIKUs program Nordpart, flere av Forskningsrådets programmer, H2020 og Horisont Europa, samt fra industri og offentlig sektor i Norge og i samarbeidslandene.

Det tas sikte på å legge fram et først utkast til *NTNU Global* for Forskningsutvalget høsten 2020, og at det deretter arbeides med utvikling av initiativet i 2020/2021 med mål om oppstart i 2021/2022, avhengig av ressursituasjonen.

3.3.4 Samarbeid med alumner internasjonalt

I IHP er det mål at NTNU er en attraktiv samarbeidspartner for alumner og bruke [alumninettverket](#) for å åpne dører til samarbeid med arbeidslivet og til å synliggjøre og profilere NTNU internasjonalt. Tiltak er at NTNU etablerer alumninettverk i prioriterte samarbeidsland og med utgangspunkt i disse utvikle tverrsektorielle samspillsarenaer, at NTNU samarbeider med alumner om å gi NTNUs studenter arbeidslivserfaring, og benytter alumninettverkene for å rekruttere studenter til de internasjonale masterprogrammene.

I perioden 2017–2019 har NTNU etablert [Internasjonale alumninettverk](#) i Kina, Ghana, India/Bhutan, Nepal, Spania, Tyskland og Frankrike. Nettverkene er støttet av Norges ambassader og Innovasjon Norge (ikke finansielt). En rekke faglige arrangementer med involvering fra academia, næringsliv og myndigheter har vært gjennomført i regi av nettverkene i Kina, India, Nepal, Ghana og Spania, og flere er under planlegging, deriblant i Tyskland.

Mange av alumnene er i ledende posisjoner og representerer virksomheter av relevans for NTNU i arbeids- og næringsliv, innen FoU-sektoren og i forvaltningen. Alumninettverkene har vist seg å være gode døråpnere for å få til møter med relevante bedrifter, organisasjoner og myndigheter for våre fagmiljøer i forbindelse med delegasjonsbesøk, spesielt i lav- og mellominntektsland (LMIC).

NTNU har per i dag kjennskap til rundt 140 000 alumner, og av disse er 50 000 internasjonale. 45 000 er registrerte medlemmer i NTNU Alumni og av disse er 7 000 internasjonale. (Det reelle tallet er betydelig høyere enn 140 000, men NTNU mangler fullstendige data om alle tidligere studenter).

For å styrke nettverkens verdi for NTNU må de konsolideres, videreutvikles og kobles tettere til NTNUs fagmiljøer. En forutsetning er imidlertid en stabil ressursituasjon for nettverkene og administrasjonen av disse. Så langt brukes nettverkene ikke til tiltakene; å skaffe internasjonal arbeidslivserfaring for NTNUs studenter eller til å profilere de internasjonale masterprogrammene våre. Det er nå påbegynt et notat til Rektorat og Dekanmøte om hvordan NTNU i større grad kan utnytte alumnisamarbeidet som verktøy for å nå strategiske mål innenfor kjernevirksomheten. I den forbindelse er det satt i gang en kartlegging av instituttens ønsker og behov.

2.4 Deltakelse i EUs rammeprogram for utdanning Erasmus+ og EUs rammeprogram for forskning og innovasjon Horisont 2020

2.4.1 Deltakelse i EUs rammeprogram for utdanning Erasmus+

Deltakelse i EUs rammeprogram for utdanning Erasmus+ har de siste årene blitt stadig viktigere for NTNU både på grunn av økt nasjonal politisk oppmerksomhet og ambisjoner om deltakelse, og NTNUs fagmiljøes engasjement i programmet. Erasmus+ finansierer studentmobilitet i Europa og europeisk prosjektsamarbeid innen høyere utdanning.

I IHP er det overordnede målet at deltakelse i Erasmus+ bidrar til at NTNU har et relevant utdanningstilbud av høy kvalitet og til å stimulere til økt studentmobilitet for NTNUs studenter.

Delmål er at NTNU bør være blant de fem nordiske universitetene som i størst utstrekning utnytter virkemiddelapparatet for europeisk samarbeid om utdanning i Erasmus+, og at NTNU bør være blant de fem nordiske utdanningsinstitusjonene som har flest studenter på utveksling gjennom Erasmus+.

NTNUs deltakelse i Erasmus prosjekter sammenliknet med andre nordiske universiteters deltakelse er ikke tilgjengelig. Status er imidlertid at NTNU deltar i mer enn 60 prosjekter i prosjektdelen av Erasmus+. NTNU har utmerket seg nasjonalt med høy søknadsaktivitet og godt tilslag på søknader og er den eneste norske utdanningsinstitusjonen som har fått innvilget prosjekter i alle prosjektkategorier under Erasmus+.

Det er også økning i utreisende mobilitet både for studenter og ansatte med støtte fra Erasmus+. Også her utmerker NTNU seg sammenliknet med andre norske institusjoner. NTNU var i 2019 den norske institusjonen

som sendte tallmessig flest studenter på utveksling gjennom Erasmus+ med 605 Erasmus-studenter av totalt 1490 utvekslingsstudenter. NTNU har vunnet DIKUs årlige Erasmus-pris to ganger.

Det arbeides systematisk med å øke deltakelsen i Erasmus+ gjennom både bredt anlagt og målrettet informasjon og støtte til fagmiljøene. Støtteapparatet og støtteordningene for Erasmus+ er relativt begrensede ved NTNU, særlig sammenliknet med det omfattende støtteapparatet og støttemekanismene som fins for deltakelse i H2020. En pågående evaluering av NTNUs støtteapparat og støtteordninger for deltakelse i de europeiske rammeprogrammene for forskning, innovasjon og utdanning vil være utgangspunkt for diskusjoner om framtidens Erasmus+ støtteapparat og støttemekanismer ved NTNU. Se nedenfor for mer om evalueringen.

2.4.2 Deltakelse i EUs rammeprogram for forskning og innovasjon Horisont 2020

Deltakelse i EUs rammeprogram for forskning og innovasjon har vært en hovedprioritet i NTNUs internasjonale samarbeid i en årrekke, i tråd med nasjonale prioriteringer og forventninger til NTNU om betydelig bidrag til nasjonal måloppnåelse.

I IHP er målet at NTNUs deltakelse i Horisont 2020 skal ha et omfang som tilsvarer en inntekt fra programmet på minst 1 milliard kroner. Dette målet ble nådd i januar 2020. NTNUs inntekt fra H2020 er pr. april 2020 på totalt drøyt 100 millioner Euro fordelt på ca. [200 prosjekter](#).

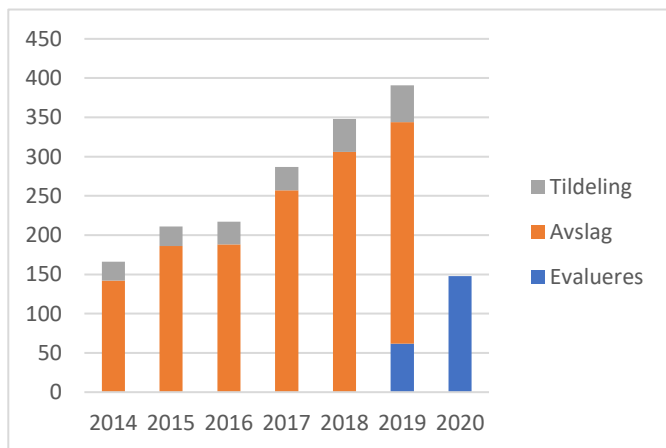
Videre er det et mål at NTNU skal være blant de tre beste nordiske universitetene i de tematiske programmene i H2020. Gjennom rammeprogramperioden 2014 – 2020 har NTNUs posisjon variert mellom tredje og femteplass, det er små forskjeller mellom de nordiske universitetene som er særlig aktive i de tematiske programmene i H2020.

Figur 5 viser NTNUs søknadsaktivitet til H2020 med andelen innvilgende prosjekter, figur 6 viser utviklingen i antall tildelte prosjekter, figur 7 viser finansiering fra H2020 og figur 8 viser tilslagsprosenten.

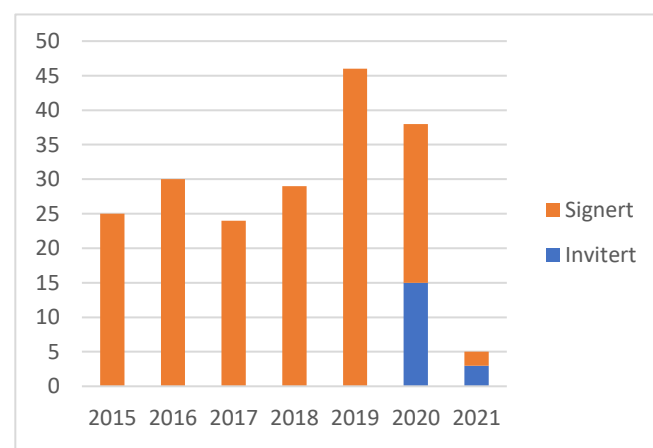
Det er verdt å merke seg at søknadsaktiviteten til H2020 har gått opp jevnt og trutt gjennom programperioden, og at det var en økning i antall tildelte prosjekter i 2019 som forhåpentligvis vil fortsette i 2020. Det samme gjelder inntektene fra programmet, samt at suksessraten har økt noe år for år de siste tre årene, selv om den fortsatt er relativt lav.

En sammenligning med de andre norske universitetene framkommer i figur 9. NTNU har sendt flest søknader til H2020 blant de norske universitetene, har nest flest prosjekter etter UiO, og har en tilslagsprosent som er relativt lav, bare UiA og USN har lavere tilslagsprosent i perioden. NTNU tilslagsprosent er på 12.5 %, mens UiOs og UiB til sammenligning er på hhv. 14.2 % og 20.5 %.

Figur 5: NTNUs H2020 søknader med status per 25. mars 2020

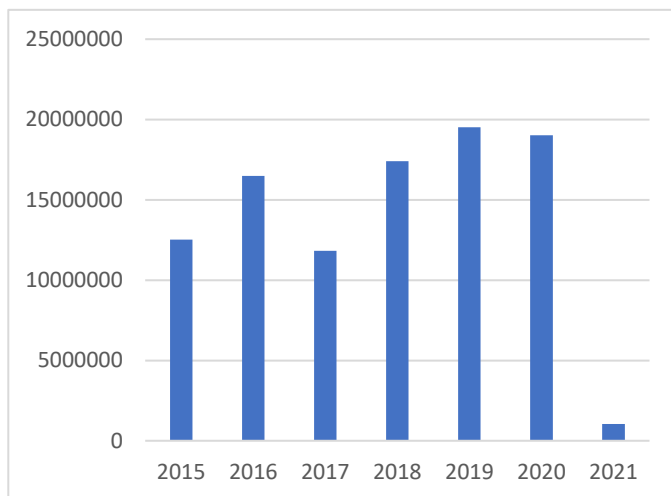

Figur 6: H2020 prosjekter per oppstartsår

Kilde: Forskningsrådet

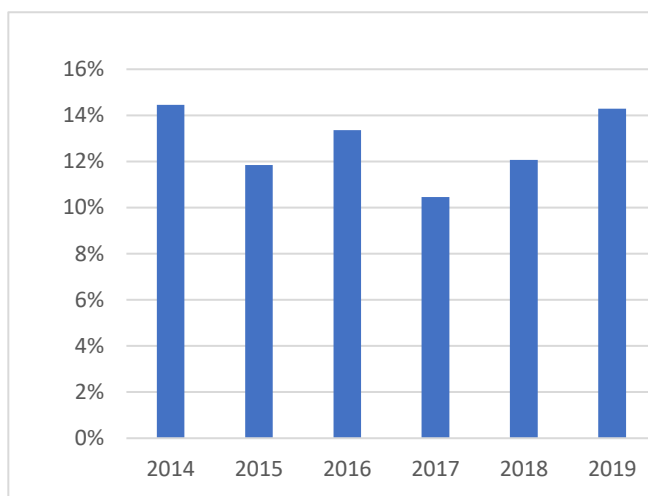
Figur 7: Finansiering fra H2020 per år i Euro

Kilde: Forskningsrådet

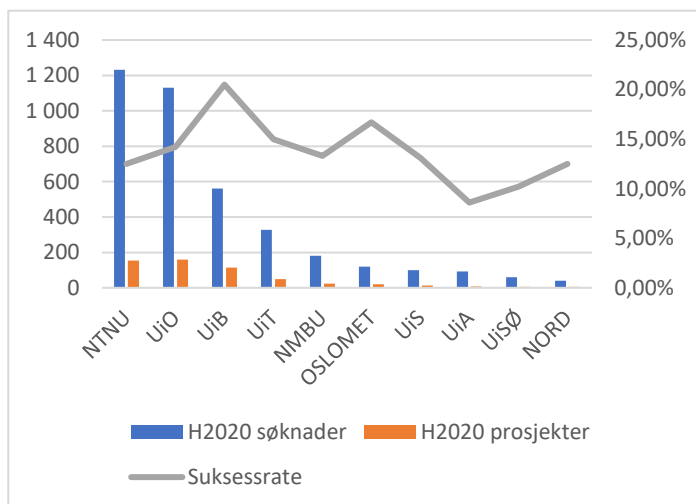
Kilde: Forskningsrådet

Figur 8: NTNUs suksessrate i H2020

Kilde: Forskningsrådet

Figur 9: Norske universiteters søknader, prosjekter og tilslagsprosent i H200, 2014 – 2019, pr november 2019

Kilde: Forskningsrådet

NTNU har et omfattende støtteapparat og mange støtteordninger for NTNU forskere og forskergrupper som søker H2020. Det er gjennom en årrekke arbeidet systematiske med å utvikle strategier for deltakelse i EUs rammeprogram for forskning og innovasjon og med å operasjonalisere strategier i konkrete tiltak. En tydeliggjøring av den institusjonelle tilnærmingen og motivasjonen har vært viktig som et utgangspunkt for utvikling og etablering av et EU støtteapparat og EU støttemekanismer. Fagmiljøenes behov for støtte for å kunne være aktive mot rammeprogrammene, har stått sentralt i utviklingen.

Organiseringen av EU støtteapparatet og støttemekanismer har blitt diskutert ved NTNU med jevne mellomrom i Dekanmøtet og i Forskningsutvalget. Høsten 2019 ble det bestemt at en skulle gjennomføre en evaluering av EUs støtteapparatet og støttemekanismene. Bakgrunnen for evalueringen er dels at nytt rammeprogram blir lansert fra 2021 og at relativt mye ressurser går inn i støtteordningene på minst 100 millioner kroner pr. år som tilsier at ressursene må brukes optimalt. En komité med ekstern leder som er oppnevnt av rektor har fått i mandat å gjennomføre evalueringen. Komiteen skal levere sin rapport pr. 15.

mai 2020. Rapporten vil være utgangspunkt for diskusjon i Forskningsutvalget. Utdanningsutvalget og Dekanmøtet om den videre organiseringen og innretningen på støtteordningen for EU. Evalueringen omfatter EU støtteapparat både for forskning, innovasjon og utdanning.

2.4.3 Om European Research Council ERC spesielt

I IHP er det i tillegg til de generelle målene for deltakelse i H2020 satt et spesifikt mål for deltakelse i ett av delprogrammene, nemlig European Research Council (ERC). Målet er en dobling av porteføljen av ERC grants i H2020 i forhold til forrige rammeprogram FP7. Det tilsier 16 tildelte ERC grants i H2020. Status er at NTNU har mottatt [6 ERC grants i H2020](#).

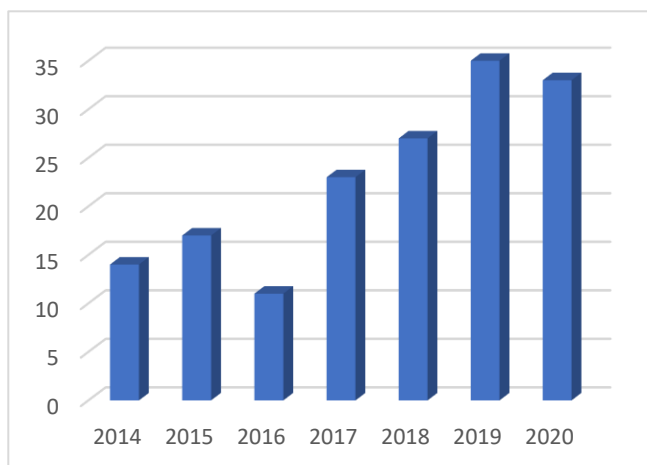
Det er arbeidet systematiske med å øke antallet ERC søknader og med kvalitetene i søknadene gjennom hele H2020. Figur 10 viser en økning i antall ERC-søknader år for år i programperioden.

Det er lagt en kortsiktig og en langsiktig tilnærming til ERC til grunn for å øke antallet ERC grants. Kortsiktig dreier det seg om støtte til søkere i søknadsprosessen. Den langsiktige tilnærmingen dreier seg om langsiktig utvikling av ERC-forskning for NTNUs unge forskertalenter i [NTNUs Stjerneprogram](#) og om rekruttering internasjonalt av forskere med ERC-potensiale gjennom [Onsager Fellowships](#) og International Chair.

I 2019 ble det laget en ERC Handlingsplan for NTNU, som fakultetene har fulgte opp med egne ERC Handlingsplaner. I tillegg til det overordnede målet om en dobling av portefølje av ERC grants, er det satt delmål for en økning i antall søknader og en økning i antallet søknader som går til andre runde. Tiltak omfatter utvikling av langsiktige planer for ERC-søknader i NTNUs fagmiljø, utvikling og tilrettelegging for ERC-søknader, ERC som kriterium i rekrutteringsprosesser, langsiktig støtte til unge forskertalenter og informasjons- og kunnskapsspredning.

I mai 2020 vil en rapport som analyserer NTNUs søknadsaktivitet og evalueringsresultater i ERC i H2020 bli lagt fram for Forskningsutvalget som grunnlag for en diskusjon om videre tilnærming til ERC ved NTNU.

Figur 10: ERC-søknader fra NTNU 2014 - 2020*

*Tallet for 2020 gjelder STG, COG og SYG, søknadsfrist for ADG er i august 2020.

Kilde: European Commission Funding & Tender Portal

2.4.4 Om European Institute of Innovation and Technology EIT spesielt

I NTNUs internasjonale handlingsplan 2014-2017 var det et mål at NTNU skulle bli medlem i tre Knowledge and Innovation Communities (KIC) under European Institute of Innovation and Technology (EIT). KIC er store europeiske tverrsektorielle nettverk rundt tema av stor samfunnsmessig betydning. Innovasjon er kjernen i EITs aktiviteter og prinsippet om åpen innovasjon står sentralt og fremme tverrfaglige innovasjonsprosesser.

Den opprinnelige argumentasjonen for at NTNU skulle bli med i KICer, var mulighetene for deltakelse i europeiske nettverk og at konsortier som har sitt utspring i en KIC kan søke om prosjekter i H2020. Senere har vi sett at aktivitetene innenfor en KIC har selvstendig verdi, det være seg entreprenørskapaktiviteter knyttet til utdanning og studenter eller innovasjons- eller demonstrasjonsprosjekter

NTNU ble som første norske aktør med i Climate-KIC i 2015. Etter behandling i Dekanmøte 2016 vedtok Rektor å utvide antallet KICs NTNU deltar i med EIT RawMaterials (partner i 2017) og EIT InnoEnergy (partner i 2019). Tabell 2 viser NTNUs inntekter fra EIT KICs i perioden 2015 - 2020. Total har NTNU fått bevilgninger fra KICene på nesten 4 millioner Euro i perioden, mens NTNUs årlige investering i KICene er på ca. 1.5 millioner kroner.

Tabell 2: Økonomisk utvikling EIT-KICs 2015 -2020

	2015	2016	2017	2018	2019	as of March 2020	
EIT Climate KIC, EIT funding	60 000	538 509	530 941	529 000	532 831	530 000	
EIT Raw Materials, EIT funding				41 839	72 245	458 036	
EIT InnoEnergy, EIT funding					218 903	469 292	
EIT funding total EUR per year	60 000	538 509	530 941	570 839	823 979	1 457 328	3 981 596

I IHP 2018 – 2021 er et tiltak at NTNUs deltakelse i EIT KICs skal evalueres. Evalueringen ble igangsatt 2019 og evalueringsrapporten forelå i februar 2020. Rapporten peker på nytteverdien av deltakelse i KICene, men også en rekke utfordringer knyttet til internkommunikasjon, deltakelse i utdanningsprogrammer, tverrfaglighet og utnyttelse av internasjonalt nettverk. Evalueringsrapporten skal i første omgang presenteres og drøftes i fellesmøte mellom Forskningsutvalget og Innovasjonsutvalget 8. mai 2020 som ledd i vurderingen av NTNUs videre deltakelse i de tre aktuelle KICs, samt om NTNUs ambisjoner om deltakelse i ytterligere KICs, både allerede etablerte og nye som lanseres under Horisont Europa.

2.4.5 NTNUs deltakelse i de neste europeiske rammeprogrammene for utdanning Erasmus og det neste europeiske rammeprogrammet for forskning og innovasjon Horisont Europa 2021 - 2027

Neste generasjons europeiske rammeprogram for utdanning Erasmus+ og for forskning og innovasjon Horisont Europa hhv. skal etter planen starte i 2021 og løpe i perioden 2021 – 2027. Det forventes at Norge kommer til å delta i programmene som assosiert land med de samme deltakelsesmuligheter som EUs medlemsland, slik som vi har deltatt i Erasmus + og H2020. Programmene er under utvikling, struktur og innretning er allerede fastlagt. EU forhandler imidlertid internt fortsatt om sitt langtidsbudsjett, som innebærer at de endelige størrelsene på budsjettet til de nye programmene enda ikke er fastsatt. Det forventes at Korona-pandemien kan resultere i ytterligere utfordringer i budsjettforhandlingene og i forsinket oppstart av programmene.

For NTNU er det viktig å forberede deltakelse i de nye programmene godt gjennom informasjon, mobilisering og posisjonering. Vi har de siste årene løpende tatt en rekke initiativ og deltatt med innspill og position papers i utviklingen av programmene, alene og sammen med andre. Nå er det viktig at vi legger opp gode interne prosesser, og prosesser i samarbeid med partnere, for å være best mulig forberedte når de første utlysningen fra den nye rammeprogrammene lanseres.